

Totens
Sparebank

Årsrapport 2018

#totenbanken

www.totenbanken.no

Innhold

1. Administrerende banksjefs kommentar
2. 2018 i tall

Styrets årsberetning

4. Innledning
7. Redegjørelse for regnskapet

Regnskap

22. Resultatregnskap
23. Balanse
24. Endring i egenkapitalen
25. Kontantstrømoppstilling
26. Noter
59. Nøkkeltall konsern
60. Revisjonsberetning
67. Organisasjonskart

Året 2018

2018 fremstår som et godt år for norsk økonomi. Økt sysselsetting, fall i arbeidsledigheten, relativt høye oljepriser, og en sterk amerikansk dollar det meste av året, er her stikkord for utviklingen.

Norges Bank økte sin foliorente fra 0,5 prosent til 0,75 prosent i september. Boligprisene, målt ved Eiendom Norge sin indeks, steg i 2018 med 0,8 prosent. Kredittveksten for husholdninger var avtagende gjennom året.

Utsiktene for 2019 er generelt gode for norsk økonomi. Mange uromomenter internasjonalt som BREXIT, handelskonflikten mellom USA og Kina, samt fall i oljeprisen, skaper riktignok en viss usikkerhet.

Totens Sparebank har sitt naturlige kundegrunnlag og nedslagsfelt i innlandet. Denne regionen har vært lite berørt av svingningene i oljepris. Makroøkonomisk har pilene pekt i riktig retning for innlandet og det oppleves fortsatt en stor grad av optimisme i ulike næringer. Eksportrettede næringer gjør det godt økonomisk og landbruket klarte seg relativt bra til tross for en historisk tørkesommer.

Finansbransjen er kontinuerlig i endring og sterk omstilling. Totens Sparebank følger den samme utviklingen. I oktober fikk banken internasjonal offisiell rating av Scope Ratings. Dette bidrar til å profesjonalisere banken og øker vår attraktivitet i finansmarkedet.

Finanstilsynet har fastsatt bankens pilar 2 krav til lave 1,6 prosent. Dette «speiler» Finanstilsynets vurdering av risikonivå og kapitalbehov i banken, og er samtidig et parameter for at bankdriften vurderes som sunn og god.

Gjennom en turbulent børshest har Totens Sparebank sine egenkapitalbevis vist en kursutvikling som gjenspeiler tilliten vi har i finansmarkedet.

Det er hyggelig å se at dyktige og engasjerte medarbeidere i banken leverer slik at de finansielle målene nås, og i sum gir et svært godt resultat for 2018. Som lokalbank og børsnotert selskap er vi bevisst at vi spiller en viktig rolle i utviklingen av lokalsamfunnet.

Vi retter en stor takk til dyktige medarbeidere og tillitsvalgte i de ulike formelle organene i banken og kollegaene i Eika Alliansen som hver dag går på jobben for å styrke lokalbanken, for den innsatsen de alle har nedlagt for Totens Sparebank i 2018.

I tillegg vil jeg avslutte med å rette en stor takk til alle bankens kunder for den tilliten og lojaliteten de har vist oss i 2018.

Rolf E. Delingsrud
Adm. banksjef

Rolf E. Delingsrud

2018 i tall

Driftsresultat
Kr 233,5 mill

Egenkapitalrentabilitet
u/fondsobligasjoner: 11,7%

Kr 8,00 i utbytte
pr. egenkapitalbevis

Utdelte gaver:
Kr 7 mill

Børskurs ved nyttår:
Kr 122

Ren kjernekapitaldekning:
15,8 %

Forvaltingskapital
Kr 15,7 mrd

Netto utlån til kunder
Kr 13,3 mrd

93 årsverk

45.730 kunder

Kundeopplevelse: 74
(Kantar TNS)

2,60 produkter
per kunde

8.294 boliglån

15.608 appnedlastinger

1.054.712 nettsidebesøk

70 sponsoravtaler

4 utdelte stipender

410 nye følgere

Styrets årsberetning 2018

Makroøkonomiske forhold

Norge

Norsk fastlands-økonomi opplevde videre oppgang i 2018. BNP-veksten for Fastlands-Norge endte ifølge Norges Bank trolig på 2,4 prosent, en oppgang på fire tideler fra 2017. Året startet noe bedre enn det sluttet, etter at andre halvår blant annet ble preget av redusert jordbruksproduksjon etter en tørr sommer, lavere oljepris og svakere vekstutsikter.

I arbeidsmarkedet bedret situasjonen seg ytterligere gjennom fjoråret. Sysselsettingen økte og arbeidsledigheten ble ytterligere redusert. Arbeidsledigheten målt ved Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) til Statistisk sentralbyrå falt til gjennomsnittlig 3,8 prosent, ned fra 4,2 prosent for 2017. Inflasjonen steg betydelig, særlig som følge av økte elektrisitetspriser. Foretaksinvesteringene økte også i fjor, og Norges Banks regionale nettverk ga uttrykk for god vekst i produksjonen og positive vekstutsikter. For første gang siden oljeprisfallet i 2014 bidro investeringer innen petroleum positivt, mens boliginvesteringene ble redusert etter en periode med solid vekst. Veksten i boligpriser har utviklet seg moderat gjennom året. Boligprisene, målt ved Eiendom Norge sin indeks, steg i 2018 med 0,8 prosent. Kredittveksten var avtagende gjennom året, med en 12-måneders vekst for husholdningene på 5,4 prosent i året, ned fra en vekstrate på 6,1 prosent ved inngangen til året. Gjeldsveksten i husholdningene ble redusert, men oversteg samlet sett veksten i inntekt. Dermed steg gjeldsbelastningen i husholdningen videre.

Økt aktivitet i norsk økonomi, kapasitetsutnyttelse nær normalt nivå og inflasjon rundt målet var sentrale årsaker til at hovedstyret i Norges Bank besluttet å heve styringsrenten fra 0,50 prosent til 0,75 prosent i september 2018. Dette var den første rentehevingen siden 2011. Hovedstyret har gitt uttrykk for en gradvis renteoppgang fremover, men at man ønsker å gå varsomt frem i rentesettingen etter en lang periode med lave renter.

På den pengepolitiske siden ble også inflasjonsmålet redusert fra 2,5 prosent til 2 prosent. Endringen ble gjort på bakgrunn av en forventning om redusert innfasing av oljeinntekter i norsk økonomi sammenlignet med foregående år, og innebærer at Norge nå har samme inflasjonsmål som de fleste andre sammenlignbare land.

For første gang på flere år bidro finanspolitikken i en kontraktiv retning i fjor. Det strukturelle,

oljekorrigerede underskuddet, som måler den underliggende pengebruken av oljeinntektene, økte til om lag 221 milliarder kroner. Endringen innebar en negativ budsjettimpuls inn i økonomien på 0,1 prosent, målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge (7,4 prosent samlet sett). I forhold til kapitalen i Statens pensjonsfond utland (oljefondet) utgjorde underskuddet 2,6 prosent i 2018, fire tideler lavere enn handlingsregelen.

Lokale forhold

Folkemengden i bankens primærområde har i likhet med de siste årene vist en positiv utvikling også i 2018, og i gjennomsnitt er folkemengden økt med 0,6 prosent mot 1,0 prosent i 2017. Veksten i området er på linje med veksten på landsbasis som også er 0,6 prosent. Veksten er relativt jevnt fordelt i området, men Eidsvoll og Hamarområdet har noe større vekst enn de øvrige områdene.

Etter en nedgang i de tre foregående årene, har antallet registrert helt arbeidsledige i bankens primærmarked gått noe opp i 2018. I gjennomsnitt ligger arbeidsledigheten i bankens primærområde nå på 1,9 prosent, mot 1,6 prosent ved utgangen av 2017. På landsbasis har antallet registrert helt arbeidsledige holdt seg relativt uforandret på 2,3 prosent. Kommunene der banken har størst markedsandel, Østre Toten og industritunge Vestre Toten kommune, skiller seg fortsatt positivt ut med en arbeidsledighet på henholdsvis 1,5 og 1,8 prosent. De øvrige kommunene i primærmarkedet ligger også under landsgjennomsnittet.

Andel offentlig ansatte i Oppland og Hedmark utgjør ca. 37 prosent, mot ca. 32 prosent på landsbasis. Videre har distriktet en relativt lav andel i oljerelaterte næringer, samtidig som den mer tradisjonelle eksportindustrien nyter godt av redusert kronekurs. Dette bidro til at de negative effektene av redusert aktivitet i petroleumssektoren ble mindre merkbare enn i mange andre regioner, med tilhørende mindre svingninger i bl.a. sysselsetting og prisutvikling på boliger. Antall konkurser i Oppland og Akershus gikk opp med henholdsvis 18 og 24 prosent fra i 2017, mens antallet konkurser i Hedmark holdt seg uforandret. Utviklingen på landsbasis viste en økning på 10 prosent.

Boligprisene i innlandsfylkene Oppland og Hedmark viste i desember en tolv månedersvekst på 2,1 prosent, mot 2,3 prosent på landsbasis. Fylkene plasserer seg med det nær gjennomsnittet med hensyn til økning

i boligprisene, etter en betydelig sterkere vekst enn landsgjennomsnittet i 2017. Utviklingen har vært positiv alle de senere årene, og gjenspeiler at boligmarkedet i innlandet ikke har vært utsatt for de noe større svingningene som har preget pressområdene og de mer konjunkturutsatte regionene. I Akershus der banken relativt sett viser størst vekst var tilsvarende vekst 2,7 prosent.

Virksomhetsområde

Konsernet Totens Sparebank består ved utgangen av 2018 av morselskapet Totens Sparebank og 2 heleide datterselskaper. Datterselskapene er boligkreditselskapet Totens Sparebank Boligkreditt AS og eiendomsselskapet Vallehaven AS som eier forretningsgården der banken har sitt hovedkontor. Det har ikke vært endringer i konsernstrukturen i løpet av 2018.

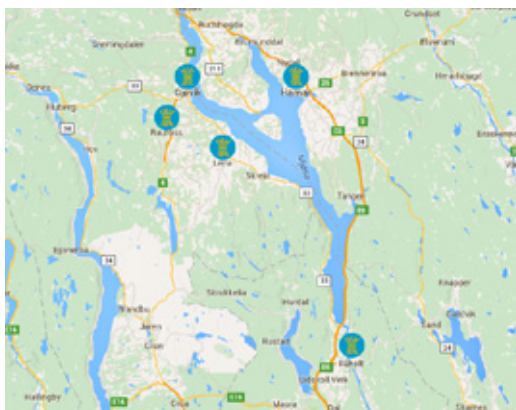
Totens Sparebank er totalleverandør av produkter og tjenester innen områdene finansiering, sparing og plassering, betalingsformidling og forsikring. Bankens vedtektsfestede formål er «å utføre forretninger og tjenester som det er vanlig eller naturlig at sparebanker kan utføre i henhold til enhver tid gjeldende lovgivning og de til enhver tid gitte konsesjoner.»

Med hovedkontor på Lena i Østre Toten kommune er banken Gjøvik- og Totenregionens eneste lokalbank, og det eneste børsnoterte selskap med hovedkontor i Oppland fylke. Banken oppfattes i økende grad også som lokalbanken i Eidsvoll kommune.

Markedsområde

Banken har definert Mjøsregionen som sitt primære markedsområde. Det er en del av grunnlaget for denne beslutningen at det ikke er etablert andre banker tilsluttet Eika-alliansen i denne regionen. Samlet folkemengde i Mjøsregionen er i underkant av 200.000 innbyggere, og primærområdet har stort nok kundegrunnlag til å kunne nå bankens strategiske mål.

I Østre Toten har banken hovedkontor på Lena. Banken har videre avdelingskontorer på Raufoss i Vestre Toten kommune, i Gjøvik sentrum i Gjøvik kommune, i Hamar sentrum i Hamar kommune og på Råholt i Eidsvoll kommune.

Markedet utenfor Mjøsregionen regnes som et sekundærmarked. Bankens hovedmålgruppe er personkunder i primær- og sekundærmarkedet, samt næringslivskunder i primærmarkedet. I primærmarkedet har banken med hensyn til personkunder størst markedsandel i kommunene Vestre Toten og Østre Toten med en relativt stabil markedsandel på ca. 50 prosent. I kommuner der banken ikke har vært representert så lenge som på Toten er markedsandelen lavere. Av disse er Gjøvik og Eidsvoll de kommunene med størst markedsandel, anslagsvis i underkant av 15 prosent. Av konsernets samlede utlånsvolum i egen balanse er 73 prosent utlån til personmarkedet, resten er utlån til bedriftsmarkedet. Inkluderes utlån gjennom Eika Boligkreditt AS er andelen utlån til personmarkedet på 78 prosent.

Østre Toten kommune er en av landets største jordbrukskommuner. Kommunen har en variert jordbruksproduksjon og er blant landets største kommuner på korn-, potet-, hodekål-, gulrot-, løk- og jordbærproduksjon. Sysselsettingen i kommunen er likevel ikke dominert av landbruksnæringa. I tillegg til offentlig administrasjon og helse- og sosialtjenester, er industri, bygg og anlegg de største næringene i kommunen. Kommunen har ca. 14 900 innbyggere.

Vestre Toten kommune er landets mest industri- tungt kommune. En stor andel av kommunens arbeidstagere jobber innenfor industri, bygg og anlegg. En av landets største industriområder, Raufoss Industripark, ligger i kommunen. Nasjonale og internasjonale konserner står bak flere av bedriftene på området. I all hovedsak er virksomheten i industriparken rettet mot et internasjonalt marked med forsvar og bilindustri som de viktigste kundene. Produktene fra Raufoss Industripark selges over hele verden. Vestre Toten kommune har ca. 13 400 innbyggere.

Gjøvik kommune er Oppland fylkes største kommune med sine ca. 30 700 innbyggere, og Gjøvik by er senteret i vår region. Kommunen er ledende innen handel og tjenesteyting i innlandet. Her finner vi også Gjøvik Sykehus, en divisjon i Sykehuset Innlandet HF, som er en betydelig arbeidsplass. Gjøvik er også et senter for høyere utdanning i innlandet. Med virkning fra 1. januar 2016 fusjonerte NTNU, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, seg sammen med høgskolene i Gjøvik, Sør-Trøndelag og Ålesund, og tidligere Høgskolen i Gjøvik er nå en del av NTNU. NTNU har ca. 4 000 studenter i Gjøvik. Kommunen har også storeindustriarbeidsplasser samt høy sysselsetting innenfor bygg og anlegg.

Eidsvoll kommune ligger helt nord i Akershus, og grenser i nord til Oppland fylke og Østre Toten kommune. Kommunen har ca. 24 900 innbyggere. Tilflytting og nybyggingsaktiviteten er stor, spesielt i den søndre delen av kommunen. Kommunen har de siste årene vært den med sterkest befolkningsvekst i bankens markedsområde. Kommunen ligger sentralt plassert 15 km fra hovedflyplassen på Gardermoen, og både

Gardermobanen og E6 går gjennom kommunen. Hovednæringsveier i kommunen er offentlig sektor, servicenæringer, jordbruk og skogbruk.

Hamar kommune er målt i innbyggere Hedmark fylkes nest største kommune med sine ca. 31 100 innbyggere, og kommunen er senter for fylkesadministrasjonen i Hedmark. Med virkning fra 1. januar 2017 fusjonerte Høgskolen i Hedmark og Høgskolen i Lillehammer til Høgskolen i Innlandet. Av Høgskolen i Innlandets sine ca. 13 800 studenter har ca. 2 500 studenter Campus Hamar som studiested. I Hamar finner vi også Hamar Sykehus, en divisjon i Sykehuset Innlandet HF. Hovednæringsveier i kommunen er servicenæringer og offentlig sektor. Kommunen ligger sentralt plassert og er et trafikkknutepunkt i innlandet med både jernbane og E6 gjennom kommunen.

Kommunene har hver sine særtrekk og ulike næringer som er dominerende. Regionen er imidlertid preget av å ha et felles arbeidsmarked, der arbeidstakerne i stor grad er fleksible med hensyn til bo- og arbeidssted.

Det er med virkning fra 1. januar 2020 er det vedtatt å slå sammen Oppland og Hedmark fylkeskommuner. Det sammenslåtte fylket blir hetende Innlandet fylkeskommune.

Eika Alliansen

Totens Sparebank var ved utløpet av 2018 tredje største aksjonær i Eika Gruppen AS. Eika Alliansen består av 68 lokalbanker, Eika Gruppen og Eika Boligkreditt. Eika Alliansen har en samlet forvaltningskapital på over 440 milliarder kroner, nær en million kunder og mer enn 3000 ansatte. Dette gjør Eika Alliansen til en av de største aktørene i det norske bankmarkedet. Med 200 bankkontorer i 148 kommuner representerer lokalbankene i Eika en viktig aktør i norsk finansnæring og bidrar til næringslivets verdiskaping og mange arbeidsplasser i norske lokalsamfunn.

I januar 2018 sa 11 banker opp sine avtaler med Eika Gruppen og datterselskapene. Avtalene opphører når de respektive oppsigelsesfrister utløper, de fleste med tre kalenderårs frist gjeldende fra 31.12.2018.

Lokalbankene som styrker lokalsamfunnet

Lokalbankene bidrar til økonomisk vekst og trygghet for privatkunder og lokalt næringsliv i sine lokalsamfunn. Fysisk nærhet og rådgivere som har et personlig engasjement for den enkelte personkunden og det lokale næringslivet gir unike kundeopplevelser sammen med den digitale hverdagsbanken. Det er kundeopplevelsen som er lokalbankenes viktigste konkurransefortrinn og som har gjort at lokalbankene i Eika Alliansen har blant landets

mest tilfredse kunder både i personmarkedet og bedriftsmarkedet.

Eika Gruppen styrker lokalbanken

Eika Gruppen utgjør finanskonsernet i Eika Alliansen. Konsernets kjernevirksomhet er gode og kostnadseffektive produkt- og tjenesteleveranser til lokalbankene for moderne og effektiv bankdrift. Konkret innebærer det leveranse av komplett plattform for bank-infrastruktur inkludert IT og betaling. Eika Gruppen har et profesjonalisert prosjekt- og utviklingsmiljø som sikrer integrerte, plattformuavhengige, digitale løsninger for lokalbankene og deres kunder. Eika Gruppen har også solide kompetansemiljøer som vurderer og avtaler viktige leveranser til bankene fra eksterne leverandører der disse velges.

Produktselskapene i Eika Gruppen - Eika Forsikring, Eika Kredittbank, Eika Kapitalforvaltning og Aktiv Eiendomsmegling - leverer et bredt spekter av finansielle produkter, kommersielle løsninger og kompetansehevende tjenester. Eika Kundesenter og Eika Servicesenter leverer tjenester som sikrer lokalbankene effektiv drift og økt tilgjengelighet.

Utover disse leveransene gir Eika Gruppen alliansebankene tilgang til kompetanseutvikling med Eika Skolen, virksomhetsstyring med Eika ViS, økonomi- og regnskapstjenester med Eika Økonomiservice og depottjenester med Eika Depotservice dersom bankene ønsker å benytte seg av disse tjenestene. I tillegg arbeider Eika Gruppen innenfor områder som kommunikasjon, marked og merkevare og næringspolitikk for å ivareta lokalbankenes interesser på disse områdene.

Eika Boligkreditt sikrer lokalbanken langsiktig funding

Eika Boligkreditt er et kredittforetak som er eid av 66 norske lokalbanker og OBOS. Eika Boligkreditt har som hovedformål å sikre lokalbankene i Eika Alliansen tilgang til langsiktig og konkurransedyktig funding. Selskapet har konsesjon som kredittforetak og finansierer sin utlånsvirksomhet ved utstedelse av internasjonalt ratede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Det innebærer at Eika Boligkreditt har mulighet til å oppta lån i det norske og internasjonale finansmarkedet, og til enhver tid søke finansiering der man oppnår markedets beste betingelser. Gjennom Eika Boligkreditt får alliansebankene dermed tilgang på gunstig finansiering, og kan opprettholde konkurransekraften i forhold til større norske og internasjonale banker. Eika Boligkreditt har en forvaltningskapital på drøyt 100 milliarder kroner og er følgelig en viktig bidragsyter til at kundene i lokalbankene oppnår konkurransedyktige vilkår på sine boliglån.

Ved utgangen av 2018 har Totens Sparebank finansiert 3,2 milliarder kroner i Eika Boligkreditt AS, og har en eierpost i selskapet på 3,8 prosent. Eierskapet i Eika Boligkreditt AS anses som strategisk viktig for banken.

Redegjørelse for årsregnskapet

Styret er fornøyd med årets resultat som i konsernet ble på 181,7 mill. kroner etter skatt, mot 172,5 mill. kroner i 2017. Konsernet oppnådde noe høyere utlånsvekst enn opprinnelig målsetting, og resultatet fra ordinær drift ble også noe bedre enn målsettingen. Et godt utbytte fra Eika Gruppen AS bidrar positivt også i 2018. Soliditeten målt i form av ren kjernekapitaldekning i konsernet er på 15,8 prosent og banken fremstår som en solid og godt kapitalisert lokalbank. Dette har gitt rom for å foreslå et kontantutbytte på kroner 8,00 per egenkapitalbevis, i tråd med bankens utbyttepolitikk.

Forutsetninger for årsregnskapet

Forutsetning om fortsatt drift er lagt til grunn for årsregnskapet, og styret bekrefter at forutsetningene er til stede.

IFRS

Både selskapsregnskap og konsernregnskap rapporteres i henhold til den internasjonale regnskapsstandarden IFRS (International Financial Reporting Standards).

Forskjellige regnskapsprinsipper for selskapsregnskap og konsernregnskap med hensyn til datterselskaper medfører at det blir rapportert noe forskjellig resultat, samt at det blir

forskjeller i balansene. Det er i årsberetningen fokusert på konsernet, men det er morbankens regnskap som legges til grunn ved disponering av resultatet og utbetaling av utbytte.

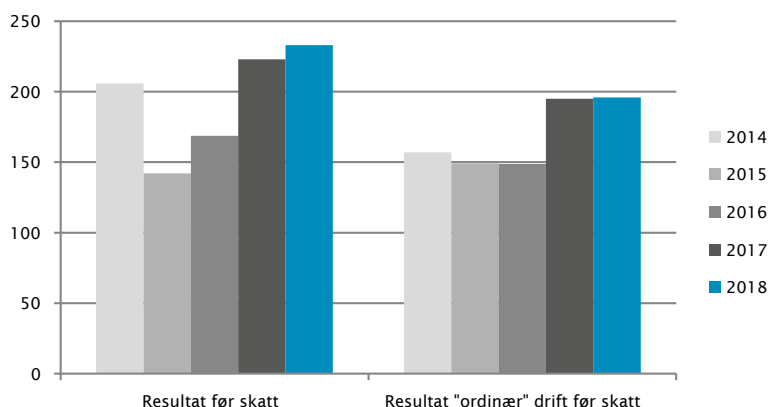
Resultat for morbanken for 2018 er på 213,5 mill. kroner, 31,8 mill. kroner høyere enn i konsernet. Dette avviket skyldes hovedsakelig at samlet mottatt utbytte fra datterselskapene på 41,5 mill. kroner er høyere enn samlet resultat i datterselskapene i 2018 på 9,9 mill. kroner. Effekten av denne forskjellen elimineres i konsernregnskapet.

Årsresultat

Konsernets driftsresultat for 2018 ble 233,5 mill. kroner, mot 223,1 mill. kroner i 2017. Resultat for regnskapsåret ble 181,7 mill. kroner, mot 172,5 mill. kroner i 2017, og egenkapitalrentabiliteten uten fondsobligasjon ble på 11,7 prosent, mot 12,2 prosent i 2017.

Ordinær bankdrift i morbanken viser et resultat før skatt på 182,4 mill. kroner i 2018 (driftsresultat fratrukket utbytte og gevinst/tap verdipapirer), mot 177,6 mill. kroner i 2017.

Det totale bidraget til resultatet fra konsernets verdipapirer har økt fra 28,4 mill. kroner i 2017 til 37,1 mill. kroner i 2018. Et viktig bidrag til verdipapirresultatet i 2018 var positiv resultat effekt på 11,8 mill. kroner knyttet til aksjer i VIPPS og VISA.

Resultatutvikling siste 5 år (konsern).

Netto renteinntekter

Konsernets netto renteinntekter økte fra 286,3 mill. kroner i 2017 til 288,4 mill. kroner i 2018. I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK) falt rentenettoen fra 1,99 prosent i 2017, til 1,89 prosent i 2018.

Rentenivået har vært stigende i 2018. Norges Bank hevet 21.09.2018 styringsrenten fra 0,50 prosent til 0,75 prosent. Pengemarkedsrenten 3 mnd. NIBOR var på 0,83 prosent ved årets start og har i løpet av året steget til 1,27 prosent. Konsernet gjennomførte en generell renteøkning på innskudd og utlån i siste kvartal. Året sett under ett har kundemarginen i banken falt noe. Gjennomsnitt ble på 2,68 prosent for året, som er lavere enn fjorårets gjennomsnitt på 2,77 prosent.

Banken har betalt 6,4 mill. kroner i sikringsfondsavgift til Bankenes Sikringsfond i 2018. I 2017 ble det betalt 6,0 mill. kroner i sikringsfondavgift.

Netto andre driftsinntekter

Konsernets netto andre driftsinntekter i 2018 utgjorde 108,8 mill. kroner, mot 96,9 mill. kroner i 2017. Netto andre driftsinntekter utgjorde 0,71 prosent av GFK, mot 0,67 prosent i 2017.

Det ble inntektsført 20,9 mill. kroner i utbytte i 2018, mot 19,9 mill. kroner i 2017. Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester økte fra 79,3 mill. kroner i 2017 til 81,0 mill. kroner i 2018. Provisjonsinntekter knyttet til garantier økte fra 3,7 mill. kroner i 2017 til 4,9 mill. kroner i 2018. Inntektene fra betalingsformidling ble redusert fra 28,2 mill. kroner i 2017 til 26,4 mill. kroner i 2018. Provisjonsinntekter fra spare- og plasseringsprodukter økte fra 7,3 mill. kroner i 2017 til 8,0 mill. kroner i 2018. Provisjonsinntekter knyttet til forsikringstjenester er uendret fra 17,6 mill. kroner i 2017. Bankens formidling av lån til Eika Boligkreditt AS bidrar med provisjonsinntekter, og disse inntektene økte fra 18,5 mill. kroner i 2017 til 19,5 mill. kroner i 2018.

I netto andre driftsinntekter i 2018 inngår en netto gevinst på verdipapirer på 16,2 mill. kroner, mot en gevinst på 8,6 mill. kroner i 2017. Gevinsten i 2018 fordeler seg med 2,3 mill. kroner i verditap på rentebærende verdipapirer, 15,2 mill. kroner i gevinst på aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis, samt en gevinst knyttet til valuta og finansielle derivater på 3,2 mill. kroner.

Bankens beholdning av rentebærende papirer har flytende rente og lav renterisiko. Verdipapirene er også utsatt for verdiendring som følge av endringer i markedets krav til risikopremie. Oslo Børs Hovedindeks falt i løpet av 2018 med ca. 2 prosent, mens Egenkapitalbevisindeksen steg

med ca. 6 prosent. Andre inntekter utgjorde 0,5 mill. kroner både i 2018 og 2017.

Driftskostnader

Konsernets samlede driftskostnader ble 163,3 mill. kroner i 2018 mot 164,9 mill. kroner i 2017. Målt mot gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjorde driftskostnadene i konsernet 1,07 prosent i 2018, mot 1,15 prosent i 2017.

Banken har en bonusavtale med de ansatte som gir rett til en bonus når egenkapitalavkastningen for banken overstiger gitte nivåer. Bonusen utgjør samme beløp for alle faste ansatte, justert for stillingsbrøk. Egenkapitalavkastningen i 2018 utløste høyeste bonustrinn, tilsvarende kroner 40.000,- per årsverk. I 2017 var bonusen på 30.000,- per årsverk.

Tapskostnad

Det ble i 2018 tapsført netto 0,3 mill. kroner i tap på utlån og garantier, mot netto inntektsført 4,8 mill. kroner i 2017. Balanseførte nedskrivninger for forventet kreditttap på lån og garantier som er individuelt vurdert ble redusert med 15,6 mill. kroner sammenlignet med utgangen av 2017. Tapsavsetninger for forventet kreditttap for lån i stage 1 og stage 2 er redusert med 4,4 mill. kroner sammenlignet med utgangen av 2017. Netto konstaterte tap utgjør 17,3 mill. kroner, mens de i 2017 utgjorde 1,3 mill. kroner.

Banken gjennomfører fortløpende en grundig vurdering av utvalgte engasjementer for å avdekke forventede tap og gjør avsetninger i henhold til dette. Bankens kredittrisikoprofil er tilnærmet uendret og nivået på misligholdte og tapsutsatte engasjementer har utviklet seg positivt.

Nærmere opplysninger om tap fremgår av noter, samt styrets vurdering under avsnittene kredittrisiko og forventet tapsutvikling.

Verdipapirer som føres over totalresultatet

Det ble over konsernresultatet i 2018 bokført netto verdiøkning på aksjer som føres over totalresultatet på 31,0 mill. kroner, mot en nedskrivning på 18,4 mill. kroner i 2017.

Aksjene i Eika Gruppen AS og Eika Boligkreditt AS inngår i kategorien aksjer som føres over totalresultatet. Disse aksjene omsettes ikke i et aktivt marked og verddivurderingen av aksjene er basert på emisjons- og omsetningskurser, samt bankens egne vurderinger. Eika Gruppen AS har hatt et godt resultat i 2018, og en større post i selskapet ble i januar omsatt til kurs kroner

145,-. Denne kursen er benyttet ved verdigrunderingen. Eika Boligkreditt AS omsettes årlig mellom eierbankene til en kurs lik bokført egenkapital per aksje, og verdigrunderingen av Eika Boligkreditt AS er basert på estimert bokført egenkapital per aksje ved årsslutt. Opp- eller nedskrivninger av disse aksjene føres over totalresultatet og inngår ikke i driftsresultatet.

Disponering av årsresultatet

Styret foreslår at årsresultatet i morbanken blir disponert som følger (tall i hele 1.000 kroner):

Utbytte på egenkapitalbevis	48.996
Gaver til allmennyttige formål	7.000
Overført til utjevningsfondet	65.160
Overført til grunnfondet	87.463
Renter på fondsobligasjoner	4.921
Totalt disponert	213.540

Fri egenkapital som kan utdeles som utbytte til egenkapitalbeviserne utgjør 331 mill. kroner. Dette består av utjevningsfondet på 217 mill. kroner og egenkapitalbeviserens frie andel av totalresultatet for 2018 på 114 mill. kroner. Av dette er 49,0 mill. kroner foreslått utbetalt som kontantutbytte. Dette tilsvarer kr. 8,00 i kontantutbytte pr. egenkapitalbevis. Det ble i 2017 utbetalt kr. 8,00 i kontantutbytte.

Totens Sparebanks har som målsetting at over tid skal minst halvparten av egenkapitalbeviserens andel av årsoverskuddet utbetales som utbytte. Dette forutsetter at bankens soliditet er på et tilfredsstillende nivå. Bankens styre foreslår å utbetale kr. 8,00 i kontantutbytte som tilsvarer 51 % av resultatet per egenkapitalbevis i konsernet.

Forvaltningskapital

Konsernets forvaltningskapital økte i 2018 med 1 089 mill. kroner, til 15 708 mill. kroner, mot en vekst på 483 mill. kroner i 2017. Dette tilsvarer en økning i 2018 på 7,4 prosent, mot 3,4 prosent i 2017.

Utlån

Konsernets brutto utlån til kunder utgjorde ved årsskiftet 13 401 mill. kroner. Dette er en økning på 944 mill. kroner fra 2017. Målt i prosent er økningen på 7,6 prosent, mot en økning på 1,0 prosent i 2017. I tillegg til utlån i egen balanse har banken også økt porteføljen av lån formidlet via Eika Boligkreditt AS med 255 mill. kroner i løpet av 2018, til 3 180 mill. kroner.

Tar man hensyn til lån formidlet til Eika Boligkreditt AS er veksten i personmarkedet totalt på 6,9 prosent i 2018. Utlån til bedrifts-markedet har hatt en økning i løpet av 2018 på 11,4 prosent.

Økningen i konsernets utlån var 8,0 prosent inkludert lån formidlet via Eika Boligkreditt AS. Dette er høyere enn den generelle kredittveksten i Norge, som var på 5,4 prosent i 2018.

Innskudd

Kundeinnskuddene i konsernet utgjorde ved årsskiftet 8 664 mill. kroner. Dette er en økning på 493 mill. kroner, eller 6,0 prosent. Økningen i 2017 var på 7,7 prosent. Innskuddsdekningen har falt fra 66,1 til 65,0 prosent. Banken vektlegger bl.a. likviditetskrav og utviklingen i finansieringskostnader når det settes mål for innskuddsutviklingen.

Soliditet

Konsernets egenkapital pr. 31.12.2018 utgjorde 1 762,6 mill. kroner etter at årets overskudd er tillagt egenkapitalen. Netto er 151,6 mill. kroner av konsernets resultat for regnskapsåret foreslått holdt tilbake.

Konsernets tellende ansvarlig kapital ved beregning av kapitaldekningen utgjorde ved årsskiftet 1 652,3 mill. kroner, mot 1 552,5 mill. kroner ved utgangen av 2017. Økningen skyldes i hovedsak tilbakeholdt overskudd.

I henhold til myndighetenes retningslinjer utgjør kapitaldekningen i konsernet ved årsskiftet 19,4 prosent, hvorav kjernekapitalen utgjør 17,3 prosent og ren kjernekapitaldekning 15,8 prosent. Fra 2018 er det krav om at ansvarlig kapital også skal måles inkludert selskaper i samarbeidende gruppe. Ansvarlig kapital inkludert selskaper i samarbeidende gruppe er 19,3 prosent, hvorav kjernekapitalen utgjør 17,2 prosent og ren kjernekapitaldekning 15,6 prosent. Konsernets minimumskrav til kapitaldekning, kjernekapitaldekning og ren kjernekapitaldekning har for 2018 vært fastsatt til henholdsvis 18,0, 16,0 og 14,5 prosent. Tilleggsinformasjon om bankens ansvarlige kapital og risikoprofil er offentliggjort på bankens hjemmeside.

Finansiell risiko

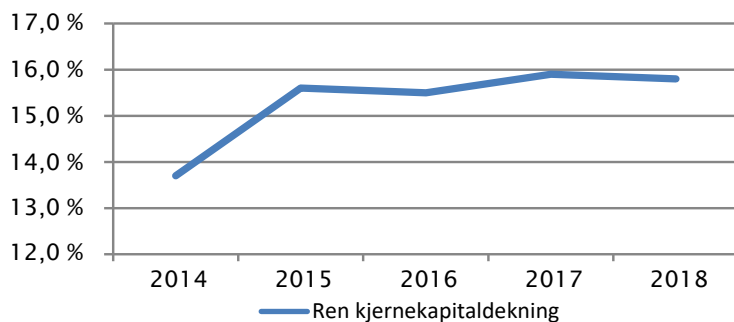
Bankens finansielle risiko gjennom året knytter seg til alle finansielle instrumenter banken er eksponert for, men spesielt til utlån/garantier og aktiviteter i penge- og kapitalmarkedet. Risiko forbundet med utlån og garantier er omtalt i eget avsnitt.

Bankens virksomhet skal holdes innenfor de rammer for moderat risiko som styret har vedtatt. Konkretiserte rammer fremgår av bankens finansstrategi. Det er bankens finansavdeling som innenfor rammene av finansstrategien er ansvarlig for finansforvaltningen. Finansavdelingen rapporterer direkte til adm. banksjef. Virkelig eksponering i forhold til vedtatte rammer blir regelmessig fulgt opp og rapportert til styret. Rapporten blir utarbeidet av bankens uavhengige kontrollfunksjon. Bankens finansielle risiko splittes i markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko.

Markedsrisikoen kan bestå av renterisiko, valutarisiko og aksjekursrisiko.

Renterisiko oppstår når det er forskjeller i rentebindingstid mellom aktiva og passiva. Det benyttes en standardisert modell for beregning av total renterisiko knyttet til bankens balanse og utenombalansposter. Total renterisiko blir regelmessig rapportert til styret og har gjennom hele året vært innenfor rammene av det relativt lave nivået styret anser for å være ønskelig. Andelen fastrentelån er relativt lav og volumet på fastrenteinnskudd er ubetydelig. I tillegg til ramme for total renterisiko er det fastsatt separat ramme for renterisiko knyttet til porteføljen av sertifikater og obligasjoner. Porteføljen består av obligasjoner med flytende rente og medfører liten renterisiko knyttet til endringer i rentekurven. Uroen i kredittmarkedene har imidlertid påvirkning på investorenes marginkrav, og denne spreadutgangen kan medføre betydelige kurstap på porteføljen. Slike urealiserte kurstap på sertifikater og obligasjoner vil reversere frem mot forfall på det enkelte papir dersom utsteder er betalingsdyktig. Banken inngår avtaler om sikringsforretninger for å holde renterisikoen innenfor ønskede rammer. Det er bankens nettoposisjoner som legges til grunn når det besluttes å inngå avtale om sikringsforretning.

Utvikling ren kjernekapital

Banken skal ikke påta seg **valutarisiko** utover eventuelle rammer vedtatt av styret. Banken har valutarisiko knyttet til kontantbeholdninger, depositumskonto og pengekrav i fremmed valuta. Eksponeringen er relativt begrenset.

Aksjekursrisiko er knyttet til porteføljen av aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis. For investeringer i slike verdipapirer som er definert som verdipapirer til virkelig verdi over resultatet har styret fastsatt rammen til maksimalt 45 mill. kroner. Eksponeringen blir fortløpende fulgt opp og regelmessig rapportert til styret. Disse verdipapirene er vurdert til markedsverdi og et fall i kursene vil medføre at banken må bokføre et tilsvarende kurstap. Markedsverdien av konsernets portefølje av aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis til virkelig verdi over resultatet utgjorde 32,2 mill. kroner ved utgangen av 2018.

Kredittrisiko er risiko for at låntaker ikke vil eller ikke er i stand til å betale lån tilbake. Med unntak for utlån og garantier til kunder er bankens kredittrisiko hovedsakelig knyttet til plassering av midler i sertifikater, obligasjoner og som innskudd i andre finansinstitusjoner. Det er fastsatt rammer som skal begrense risikoen knyttet til slike plasseringer, og ved årsskiftet var 99,7 prosent av plasseringene vektet 20 prosent eller mindre. Tilsvarende tall for 2017 var 99,3 prosent.

Likviditetsrisiko er risiko for manglende likviditet til å kunne innfri forpliktelser ved forfall. Banken prioriterer langsiktige innlån med hensiktsmessig spredning av forfallstidspunkter. Banken har trekkrettigheter som ved utgangen av året ikke var trukket opp.

Konsernet hadde ved utgangen av 2018 en LCR (Liquidity Coverage Ratio) på 173 og NSFR (Net Stable Funding Ratio) på 139. Dette er godt over både offentlige krav og bankens interne mål.

Kontantstrømoppstillingen viser anskaffelsen og anvendelsen av likvide midler. Denne skal sammen med øvrige regnskapsopplysninger gi informasjon om konsernets evne til å generere likvider og bankens behov for finansiering. Kontantstrømmen deles i følgende hovedaktiviteter: Operasjonelle aktiviteter, investeringsaktiviteter og finansieringsaktiviteter.

Operasjonelle aktiviteter gjenspeiler bankens inntekts- og kostnadsside fra driften. Konsernets operasjonelle aktiviteter i 2018 medførte en negativ kontantstrøm på 465 mill. kroner, mot en positiv kontantstrøm på 252 mill. kroner i 2017. Konsernet har netto betalt 20 mill. kroner i investeringsaktiviteter i 2018, mens konsernet betalte 63 mill. kroner i investeringsaktiviteter i 2017. Konsernet lånte penger i verdipapirmarkedet i 2018 og netto kontantstrøm fra finansaktiviteter var positivt med 406 mill. kroner totalt i 2018.

Samlet har konsernets kontantbeholdning inkludert innskudd i finansinstitusjoner blitt redusert med 80 mill. kroner fra forrige årsskifte, til 89 mill. kroner. I tillegg har banken ubenyttede

trekkrettigheter på 300 mill. kroner. Bankens likviditet karakteriseres som tilfredsstillende ved inngangen til 2018.

Risikostyring og organisering av denne

Gjennom den daglige virksomheten må banken fortløpende ta stilling til forhold som innebærer risiko. Styret har fastsatt rammer som innebærer moderat risiko på viktige områder, og banken har en bevisst holdning til hvordan de enkelte disposisjoner påvirker risikoen. Gjennom finansstrategien har styret definert ansvarsforholdene med hensyn til oppfølging av rammene i denne. Videre er det utarbeidet en detaljert rapporteringsstruktur som inneholder en spesifisert oversikt over hvilke rapporter som skal utarbeides, frekvens, ansvarlige og mottaker. Styret mener at etablerte rammer og rutiner gir god styring med risikoen, men det vil hele tiden være fokus på å tilpasse finansstrategien til endrede rammebetingelser.

Kredittrisiko og forventet tapsutvikling

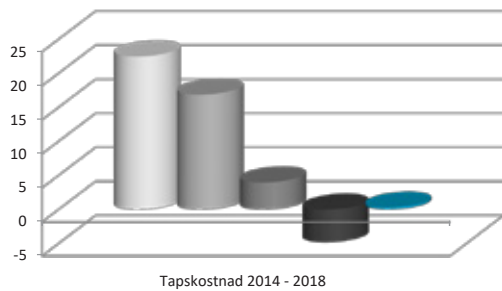
Banken har en kontinuerlig oppfølging av utlån og garantier med sikte på å redusere tap på utlån og garantier. Kredittrisiko knyttet til utlån og garantier overvåkes blant annet gjennom rapportering av misligholdte og tapsutsatte engasjementer, samt risikoklassifisering og individuell vurdering av enkeltengasjementer.

Målt i kroner har nivået på engasjementer misligholdt over 90 dager falt fra brutto 80 mill. kroner ved utgangen av 2017, til 52 mill. kroner ved utgangen av 2018. Øvrige tapsutsatte engasjementer har blitt redusert fra 59 mill. kroner i 2017 til 38 mill. kroner ved utgangen av 2018.

Risikoklassifiseringen viser at eksponeringen mot engasjement i de ulike klassene relativt sett er forholdsvis stabil fra 2017 til 2018, og at økning i engasjement i hovedsak er i risikogrupper med lav risiko. Engasjement i risikoklasse 8-12 utgjorde 1 463 mill. kroner ved utgangen av 2018, og har i løpet av året blitt redusert fra 1 594 mill. kroner.

Det ble totalt ført 0,3 mill. kroner i netto tap i 2018. Dette tilsvarer 0,0 prosent av brutto utlån. Forventet kreditt-tap på lån i stage 3 ble redusert med 15,6 mill. kroner til 42,2 mill. kroner, mens forventet kreditt-tap på utlån i stage 1 og 2 ble redusert med 4,4 mill. kroner til 28,6 mill. kroner.

Tap på utlån og garantier siste 5 år (tall i hele mill.)

Banken gjennomfører fortløpende en grundig vurdering av utvalgte engasjementer for å avdekke mulige individuelle tap og gjør avsetninger i henhold til dette. Det har totalt sett vært en relativt stabil utvikling i kredittrisikoprofilen året sett under ett.

Per 31.12.2018 har ikke banken identifisert forhold i utlånsporteføljen eller i den økonomiske utviklingen som tilsier annet enn et tilfredsstillende nivå på tap i de kommende kvartaler. For kommende treårs-periode forventer banken at konsernets normaliserte tap på utlån og garantier vil utgjøre i underkant av 0,20 prosent av brutto utlån. Med den veksten i utlån som banken legger til grunn for denne perioden, vil dette tilsvare i overkant av 20 mill. kroner årlig i tap på utlån og garantier.

Rating

Totens Sparebank og Totens Sparebank Boligkreditt AS ble i oktober tildelt offisiell rating av ratingselskapet Scope Ratings. Morselskapet Totens Sparebank ble tildelt rating A- med «stable outlook», Totens Sparebanks senior usikret gjeld ble tildelt rating BBB+ og Totens Sparebank Boligkreditts obligasjoner med fortrinnsrett ble tildelt AAA med «stable outlook».

Organisasjon

Konsernet ledes av adm. banksjef Rolf E. Delingsrud, som tiltrådte stillingen ved inngangen til 2011.

Ved utgangen av 2018 sysselsatte både morbanken og konsernet Totens Sparebank samlet 98 medarbeidere i hel- eller deltidsstillinger. Dette er en oppgang fra 96 ved utgangen av 2017. Antall ansatte pr 31.12.2017 inkluderte 1 ansatt som var fritatt for arbeidsplikt i forbindelse med avtaler om avslutning av arbeidsforholdet med banken. Denne ble regnet som formelt ansatt i banken ut oppsigelsesperioden. Økningen i antall sysselsatte fra 2017 til 2018 skyldes 3 midlertidige ansettelser knyttet til et AHV-prosjekt med oppstart ultimo 3. kvartal 2018. Målt i gjennomsnittlig antall årsverk sysselsatte både morbanken og konsernet samlet 93 årsverk i 2018, mot 94 årsverk i 2017.

Det er ikke gjennomført aktiviteter definert som forsknings- og utviklingsarbeider i 2018.

Banken er representert med ett avdelingskontor i hver av kommunene Østre Toten, Vestre Toten, Gjøvik, Eidsvoll og Hamar.

Redegjørelse om samfunnsansvar

Totens Sparebanks arbeid med samfunnsansvar er gjenspeilet i bankens strategiske rammeverk, vår misjon, visjon, verdier, retningslinjer og rutiner. Det strategiske rammeverket tar hensyn til konsekvensene av bankens virksomhet, og banken tar samfunnsansvar basert på en aktiv holdning til tradisjonelle sparebankverdier. Som sparebank skal banken representere det trygge og sikre. Banken skal i denne sammenheng både ta samfunnsmessige og bedriftsøkonomiske hensyn. Bankens soliditet med god inntjening er den beste garanti for at banken skal kunne dekke sin fremtidige funksjon i samfunnet.

Totens Sparebanks misjon fremgår av Strategiplanen 2018-2021:

«Totens Sparebank skal bidra til vekst og utvikling i vår region, og være en aktiv medspiller i å fremme arbeidsplasser og gode nærmiljø»

Misjonen beskriver organisasjonens mandat og hva som er selve hensikten med virksomheten. Banken mener misjonen er grunnpilaren for bankens rolle i samfunnet og arbeidet med samfunnsansvar.

Menneskerettigheter- Etske retningslinjer

Det er nedfelt i bankens forretningsetikk at Totens Sparebank ikke skal bidra til forretninger og prosjekter som utgjør en uakseptabel risiko for at vi medvirker til uetiske handlinger eller unnløtelser. Eksempler på dette er krenkelser av humanitære prinsipper, krenkelser av menneskerettigheter, korrupsjon eller miljøødeleggelse. Bankens forvalter kundenes midler og skal fremstå som en troverdig samarbeidspartner både for kunder og andre forbindelser. Bankens grad avhengig av omverdenens tillit. Det er innført obligatorisk etikk-kurs for ansatte som skal bidra til å sikre nødvendig kunnskap om og fokus på dette viktige området. Alle medarbeidere gjøres kjent med og signere på de etiske retningslinjene ved ansettelse. De etiske retningslinjene blir regelmessig oppdatert, og vesentlige endringer blir informert om spesielt.

Arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold

Strategiplanen angir at Totens Sparebank skal være en av regionens beste og mest spennende

arbeidsplasser. Det er et ønske å etablere lang-siktige ansettelsesforhold gjennom å gi konkurransedyktige, forutsigbare og trygge vilkår. For å måle om banken er på rett veg gjennomføres årlig en medarbeidertilfredshetsundersøkelse. Målet som var nedfelt i strategiplanen gjeldende for 2018 var et resultat på 85 på en skala som går til 100. I 2018 ga de ansatte en score på 83 på hvor fornøyde de var med jobben alt i alt, mot 81 i 2017.

I forbindelse med gjennomføring av internkontrollforskriften for HMS blir det gjennomført en årlig kartlegging av arbeidsmiljøet. Gjennomgangen er integrert i den generelle internkontrollen, og resultatet inngår i grunnlaget for å iverksette forbedringstiltak. Det blir ved behov utført en arbeidsplassundersøkelse hvor det blir sett på arbeidsforholdene til hver enkelt ansatt med hensyn til ergonomi. Rapporten fra undersøkelsene viste at de fysiske arbeidsforholdene generelt er gode. I tråd med planen ble det gjennomført en ny generell undersøkelse i 2018. Arbeidsplassene er godt tilrettelagt, men der det ble påpekt relevante forbedringsmuligheter gjennomføres det fortløpende tiltak. Banken har avtale om bedriftshelsetjeneste med tilbud om årlig legekonsultasjon for alle ansatte.

Banken var gjennom 2018 en IA-bedrift og hadde samarbeidsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv med NAV. Det var i samarbeid med de tillitsvalgte utarbeidet målsettinger for IA-arbeidet, med tilhørende handlingsplan. Her var det nedfelt en målsetning om å ha ett sykefraværet under 4,0 prosent. Statistikken over sykefravær i morbanken i 2018 viser et sykefravær på 3,8 prosent, mot 5,1 prosent i 2017. Banken er fornøyd med nedgangen i sykefraværet og at målsettingen ble nådd. Banken fortsetter prioriteringen av oppfølging av langtidssykmeldte med arbeidsplassvurdering og tilrettelegging, for å få sykmeldte raskere tilbake i arbeid, og ikke minst forebygge nye sykefravær. Banken har eget bedriftsidrettslag, og aktiviteten her er variert med hensyn til å stimulere til økt fysisk aktivitet. Det har ikke vært skader eller ulykker på arbeidsplassen i løpet av året. Sykefraværet i 2018 utgjorde totalt 581 dagsverk, mot 1.074 dagsverk i 2017.

Gjennom bankens bedriftsavtale er det lagt til rette for at seniormedarbeiderne skal finne det attraktivt å arbeide helt frem til ordinær pensjonsalder. Styrets vurdering er at arbeidsmiljøet gjennomgående er godt.

Likestilling og diskriminering

I strategiplanen står det at Totens Sparebank skal motivere ansatte av begge kjønn til å ta ledende stillinger og søke nye utfordringer. Det er bankens holdning at ansatte, uavhengig av kjønn, skal behandles likt og gis like muligheter til utvikling. Banken forholder seg videre aktivt til de anbefalinger som er gitt fra Finans Norge vedrørende valg av tillitsvalgte til forstanderskapet, komiteer og styret. Bankens

generalforsamling og generalforsamlingens valgkomité hadde ved årsskiftet begge en kvinneandel på 40 prosent. Av styrets 5 eksterne styremedlemmer er 2 kvinner, og av styrets 2 eksterne varamedlemmer er en kvinne og en mann. Bankens ledergruppe består ved utgangen av 2018 av 1 kvinne og 5 menn. Av mellomledere er andelen kvinner 30 prosent, og blant alle ansatte i hele organisasjonen er andelen menn 38 prosent. Banken er bevisst på den ujevne kjønnsfordelingen, og ønsker å legge forholdene til rette for en jevnere fordeling.

Det er konsernets holdning at alle ansatte skal gis like muligheter og rettigheter. Det er i bankens personalhåndbok beskrevet at etnisk bakgrunn og religiøs tilhørighet ikke skal tillegges vekt ved ansettelser, samt at funksjonshemmede skal kunne ansettes dersom forholdene ligger til rette for det og vedkommende er like kvalifisert som øvrige søkere. Det er ikke vurdert som nødvendig å iverksette ytterligere tiltak knyttet til diskriminering.

Kundeløfte

Totens Sparebank lover sine kunder en personlig rådgiver, rask behandlingstid, kompetanse og lokalkunnskap. For å måle resultatene gjennomfører banken hvert år en kundertilfredshetsundersøkelse. Banken hadde for 2018 som mål å ha en kundertilfredshet på minimum 75 på en skala som går til 100. Resultatene for 2018 viser en gjennomsnittlig kundertilfredshet på 74, opp fra 72 for 2017. Banken vil arbeide målrettet for å nå målsettingen i årene fremover.

Utdanning

Riktig og høyt kompetansenivå er et av våre viktigste konkurransefortrinn i banken. Utvikling og vedlikehold av kompetansenivået i banken er derfor et prioritert område. Eika Skolen er bankenes egen skole for utvikling av medarbeidere og der tilbys et bredt spekter av kurs, samlinger, e-læringer og web-baserte treningsmoduler. Det fremgår også av strategiplanen at banken skal ha kontinuerlig fokus på kompetanse og utvikling tilpasset den ansattes og bankens behov og planer. Det skal være en kultur i organisasjonen for å dele kunnskap med hverandre. I 2010 kom det krav om at de som jobber med rådgivning skal være autorisert som finansiell rådgiver. Banken har tatt et stort løft på dette området siden kravet kom 2010, og har ved utgangen av 2018 totalt 54 rådgivere med en autorisasjon. Av disse har 45 autorisasjon som AFR (Autorisert finansielle rådgiver), 39 AIK (Autorisert i kreditt) og 34 GOS (Godkjent forsikringsrådgiver).

Viktige bidrag til lokalsamfunnet

Totens Sparebank har i alle år hatt et nært og godt samarbeid med lokalsamfunnets lag, organisasjoner, kultur- og idrettsliv.

Vi har nedfelt i våre retningslinjer at en del av årets overskudd skal kanaliseres tilbake til lokalsamfunnet, noe som i dag hovedsakelig skjer gjennom vår sponsorvirksomhet og den årlige gaveutdelingen.

I løpet av bankens over 160-årige historie, har Toten, Gjøvik og etterhvert Eidsvoll og Hamar kunnet nyte godt av mangfoldige millioner kroner i tilbakeføring til lokalmiljøet. Vi er glade for at vi kan gi disse betydelige bidragene i oppbyggingen og utviklingen av en svært viktig del av lokalsamfunnet.

Gaver til allmenntilgode formål

Siden 1891 har Totens Sparebank delt ut gaver til allmenntilgode formål til små og store lag og foreninger i vårt lokalsamfunn. Årlig får banken inn rundt 300 søknader. Midlene blir delt ut i de kommunene der banken er representert, dvs. Østre Toten, Vestre Toten, Gjøvik, Eidsvoll og Hamar. Styret har for 2018 foreslått avsatt 7,0 millioner kroner til gaveordningen, en økning på 1,8 millioner kroner fra i 2017.

En administrativt oppnevnt komité står for fordelingen av gavene til allmenntilgode formål. I tillegg vedtar styret tildeling av gaver i større enkeltsaker.

Utdrag fra bankens gavestrategi:

- Våre gaver går til det lille og lokale formålet, så vel som til det litt større regionale prosjektet.
- Vi støtter prosjekter som har verdi over tid, som engasjerer mange i lokalmiljøet, som skaper aktivitet og bidrar til dugnadsånd.
- Vi ser etter prosjekter som kan gi langvarig nytte, heller enn å støtte kortvarige arrangementer.
- Vi ønsker at støtten skal utløse gode krefter ved å støtte tiltak som skaper aktiviteter, tilhørighet og stolthet i lokalsamfunnet.
- Lokale gavemidler skal brukes for å styrke bankens posisjon overfor prioriterte kundesegmenter, sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge på alle områder, samt bidra til å gjøre det attraktivt å bo og leve i lokalsamfunn der banken er representert.

Talentstipend

Totens Sparebanks talentstipend har årlig blitt utdelt siden 2016. Talentstipendet er tredelt og deles ut innenfor kategoriene idrett, kultur og utdanning. Totalt blir det delt ut 150.000 kroner til søkere fra vårt primære markedsområde.

Sponsorsvirksomhet

Totens Sparebanks sponsorvirksomhet strekker seg helt tilbake til 1970-tallet. Pr i dag har banken sponsoravtaler med ca. 60 organisasjoner, og med det støtter banken en stor andel av det som finnes av idrett og kultur i regionen. Banken

gir årlig ca. 3 millioner kroner tilbake til lokalsamfunnet i form av sponsoravtaler.

Vår sponsorstrategi går hovedsakelig ut på å støtte aktiviteter blant barn og unge, med fokus på idrett, kultur og kunnskap. I tillegg bidrar vi til aktiviteter vi mener vil være berikende for lokalmiljøet. Derfor har vi blant annet vært med som sponsor for «Urbane Totninger» og «Sommerslagere på Gjøvik Gård» helt fra den spede start og til de megasuksessene disse showene er blitt.

Vårt samfunnsengasjement setter banken i en særstilling i vår region, og er et viktig bidrag til at lokalsamfunnet kan utvikle seg og være et godt sted å leve og virke for oss som bor her.

Vekst og utvikling i regionen

Et overordnet strategisk mål for Totens Sparebank er at banken skal bidra til vekst og utvikling av regionen. Som en ledende selvstendig finansbedrift skal banken skape synlige aktiviteter og være i forkant av utviklingen i finansmarkedet.

Et analyse- og rådgivingselskap gjennomførte i 2013, på oppdrag fra Eika Alliansen, en undersøkelse av lokalbankenes effekt på kapitaltilgang og vekst i lokalsamfunnet. Hovedfunnene i rapporten viser at lokale sparebanker er avgjørende for småbedrifter i distriktene. Tilstedeværelsen av lokale sparebanker bidrar til bedre kapitaltilgang. Lokalbankene har, med sin nærhet til kundene, et informasjonsfortrinn som de greier å utnytte i sin kredittvurderingsprosess. Bankens lokale tilstedeværelse og nære relasjon til kundene setter banken i stand til å være en verdiskapende partner for lokalt næringsliv. Undersøkelsen viser videre at bankene i Eika Alliansen har de mest fornøyde bedriftskundene blant alle banker i Norge.

Ytre miljø og bærekraft

Totens Sparebank driver ikke virksomhet som forurenser det ytre miljø utover det som er vanlig for bankdrift. Bankdrift vurderes til å ha begrenset miljøpåvirkning, men banken ser likevel et behov for å øke fokuset og bevisstheten ytterligere på dette området. Banken har satt i gang et arbeid for å inkludere temaet i vår strategiplan ved neste revidering.

Banken har i dag fokus på miljø- og energibesparende tiltak for å redusere miljøbelastningen fra virksomheten. Eksempler på dette er strømsparing, skifte til hybridbil, sosidig utskrift for å spare papir, elektronisk utsendelse av dokumenter, reduksjon av avfall i form av miljøvennlige produkter, kildesortering og innsamling til gjenbruk. Banken har tilgang til

videokonferanseutstyr for å redusere kostnadene og miljøbelastningen knyttet til møte- og reisevirksomhet.

I sentrale strategier, bl.a. knyttet til kredittgivning og finansforvaltning, er det beskrevet at konsernet skal ha et aktivt forhold til samfunn og miljø ved utøvelse av virksomheten. Dette innebærer at det skal vurderes om selskaper konsernet har forretningsforbindelser med, eller investerer i, driver bærekraftig virksomhet. Konsernet ønsker å bidra til en bærekraftig utvikling, og konsernet vil fremover ha økt fokus på retningslinjer for hvordan virksomheten best kan bidra til dette.

Bekjempelse av korrupsjon

Antihvitvask

Totens Sparebank har utarbeidet interne rutiner i henhold til Hvitvaskingsloven. Loven pålegger rapporteringspliktige å etablere forsvarlige interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner som sikrer oppfyllelse av loven. Etterlevelse av rutineverket blir aktivt fulgt opp og banken overvåker mistenkelige transaksjoner og rapporterer om nødvendig til Økokrim.

Etikk

De etiske retningslinjene omhandler tema som habilitet, godtgjørelse, aktsomhet og varsling. Det etiske retningslinjene er godt innarbeidet og alle ansatte har enten gått på kurs eller blitt orientert om dem ved nyansettelse. Strategiplanen sier videre at «Vi er ærlige og redelige i ord og handling. Vi informerer hverandre når det er relevant, og vi misbruker ikke intern informasjon».

Finansstrategien

Finansstrategien omhandler blant annet ansvarlige investeringer. Bankens ønsker at finansforvaltningen skal opptre som en ansvarlig investor, det vil si at midlene skal forvaltes på en slik måte at en bidrar til mer velfungerende, legitime og effektive markeder, samt tar hensyn til miljø, sosiale forhold, god selskapsstyring og en bærekraftig utvikling i vid forstand. Verktøyet for å nå de etiske forpliktelsene er utelukkelse av selskaper fra bankens investeringsunivers. I praksis vil banken følge de råd og anbefalinger som kommer fra Etikkrådet, som vurderer om investeringer i enkelte selskaper er i strid med Statens pensjonsfond utland sine etiske retningslinjer.

Egenkapitalbevis

Banken gjennomførte ikke offentlige fortrinnsrettsemisjoner eller rettede emisjoner av egenkapitalbevis i 2018. Ved utgangen av året besto bankens eierandelskapital av

6 124 534 egenkapitalbevis pålydende kroner 60,-, totalt 367,5 mill. kroner. Egenkapitalbevisene er fritt omsettelige.

Ved inngangen til året var egenkapitalbevis-eiernes andel av egenkapitalen 54,7 prosent, mens den ved utgangen av året etter foreslått disponering av årsresultatet har blitt redusert til 53,4 prosent.

Egenkapitalbevisene andel på 114,6 mill. kroner av selskapsresultatet i 2018 blir foreslått disponert ved at 49,0 mill. kroner utdeles som kontantutbytte og 65,7 mill. kroner overføres til utjevningsfondet. Foreslått kontantutbytte utgjør kroner 8,00 per egenkapitalbevis, og tilsvarer ca. 51 prosent av egenkapitalbevisene andel av konsernresultatet som utgjør kroner 15,80 per egenkapitalbevis.

Finansieringsvirksomhetsloven og regulatoriske krav til soliditet gir føringer for disponeringen av bankens årsresultat, og følgende er bankens utbyttepolitikk:

Totens Sparebank har som mål å forvalte konsernets ressurser på en måte som gir egenkapitalbevisene en tilfredsstillende langsiktig avkastning i form av utbytte og kursstigning på egenkapitalbevisene. Bankens årsoverskudd vil bli fordelt mellom egenkapitalbevisene og grunnfondskapitalen i samsvar med deres andel av bankens egenkapital. Totens Sparebank har som målsetting at over tid skal minst halvparten av egenkapitalbevisene andel av årsoverskuddet utbetales som utbytte. Dette forutsetter at bankens soliditet er på et tilfredsstillende nivå. Ved fastsettelse av størrelsen på utbytte vil det bli tatt hensyn til hva som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk, eksterne rammebetingelser og bankens soliditet.

Det er bankens vurdering at den løpende inntjeningen i kommende 2-årsperiode vil være tilstrekkelig til å holde kapitaldekningen på et nivå som tilfredsstiller både myndighetenes og markedets forventede krav.

Egenkapitalbevisene andel av bankens egenkapital, eksklusive andel av fond for urealiserte gevinster, utgjør totalt 809,1 mill. kroner. Egenkapitalbevisene andel består av eierandelskapitalen på 367,5 mill. kroner, overkursfond på 110,0 mill. kroner, utjevningsfond på 282,7 mill. kroner og foreslått kontantutbytte på 49,0 mill. kroner.

Etter en sterk økning på ca. 19 prosent i 2017, utviklet hovedindeksen på Oslo Børs seg svakt i 2018 med en nedgang på ca. 2 prosent. Markedsverdien på egenkapitalbevis utviklet seg imidlertid mer positivt enn markedet generelt også i 2018, og egenkapitalbevisindeksen på Oslo Børs steg med ca. 6 prosent. Bankens egenkapitalbevis TOTG utviklet seg også positivt, og

ga i 2018 en effektiv avkastning på 4 prosent. Det ble i 2018 utbetalt kroner 8,00 i kontantutbytte for regnskapsåret 2017, men kursen sank fra kroner 125,- ved inngangen av året til kroner 122,- som siste notering i 2018.

Omsetningen av bankens egenkapitalbevis TOTG over Oslo Børs gikk ned fra 92 mill. kroner i 2017 til 68 mill. kroner i 2018, og det var omsetning av egenkapitalbeviset på 235 børsdager, mot 231 dager i 2017. For å stimulere til økt aktivitet ble det i 2010 inngått en likviditetsgarantistavtale som forventes å ha bidratt positivt til omsetningen. Antall egenkapitalbevisiere har økt fra 1 955 ved utgangen av 2017 til 2 106 ved utgangen av 2018.

Eierstyring og selskapsledelse

Bankens styre tillegger eierstyring og selskapsledelse stor betydning, og følger opp at banken etterlever "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse" fra NUES, sist endret 17. oktober 2018. Særtrekk ved organiseringen av sparebanker tilsier imidlertid at enkelte elementer i anbefalingen er tilpasset banken.

Anbefalingen klargjør rolledelingen mellom egenkapitalbevisiere, styre og daglig ledelse utover det som følger av lovgivningen. Anbefalingen skal bidra til å styrke tilliten til selskapet blant egenkapitalbevisiere, i kapitalmarkedet og hos andre interessenter. Gode relasjoner til samfunnet og de interessenter som berøres av bankens virksomhet har stor betydning.

Det er utarbeidet en samlet redegjørelse for konsernets eierstyring og selskapsledelse som er tilgjengelig på bankens hjemmeside under følgende link:
www.totenbanken.no/om_oss/investor_relations/diverse_dokumenter.

Fremtidig utvikling

Etter en styrt moderat vekst i 2017, vokste konsernets utlån i 2018 noe mer enn den generelle kredittveksten i Norge. Det har vært en positiv økonomisk utvikling i bankens primære markedsområde, og arbeidsledigheten ser ut til å holde seg lav. Konsernet ser derfor muligheter for en fortsatt sunn vekst i markedsområdet, og

styrer mot en vekst i utlån for 2019 på opp mot 7 prosent.

De regulatoriske minimumskravene til bankenes soliditet har vært økende og har påvirket både bankenes utlånsevne og -vilje de senere årene. Finanstilsynet fastsatte i 1. kvartal 2018 konsernets pilar 2-krav til 1,6 prosent, og konsernets regulatoriske minimumskrav til ren kjernekapitaldekning utgjør dermed 13,6 prosent per 31.12.2018. Basert på dette er konsernets minimumsmål til ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og kapitaldekning totalt fastsatt til henholdsvis 14,5, 16,0 og 18,0 prosent. Ved årsskiftet utgjorde ren kjernekapital for konsernet 15,6 prosent, kjernekapital 17,2 prosent og kapitaldekning totalt 19,3 prosent.

Finansdepartementet besluttet ved utgangen av 2018 at den motsykliske kapitalbuffer med virkning fra 31.12.2019 skal økes fra 2,0 prosent til 2,5 prosent. Tatt hensyn til økt mot-syklisk buffer blir konsernets regulatoriske minimumskrav til ren kjernekapital per 31.12.2019 økt til 14,1 %. Konsernet vil ta hensyn til dette ved den årlige revideringen av konsernets kapitalmål primo 2019. I tillegg til interne målsettinger, tilfredsstillers konsernet per dato alle nåværende og kjente fremtidige myndighetskrav til kapitaldekning med god margin.

Med hensyn til beregning av kapitaldekningen i 2019 forventes det innført en reduksjon av beregningsgrunnlag for eksponering mot små og mellomstore bedrifter. Den positive effekten av dette vil påvirkes av om reduksjonen blir motvirket av økte kapitalkrav. Det er derfor usikkerhet knyttet til forutsetninger for beregning av effekten, og det er per dato vanskelig å konkretisere eventuell nettoeffekt knyttet til dette.

Bankens og boligkredittselskapenes fundingkostnad forventes å øke i 1. kvartal 2019 som følge av økningen i pengemarkedsrenten NIBOR. Det forventes derfor noe press på rentenettoen og formidlingsprovisjonen fra boligkredittselskapene i starten av året. Videre utviklingen vil være avhengig av pengemarkedsrenten, styringsrenten og konkurransesituasjonen. For øvrige provisjonsinntekter forventes det en stabil utvikling. Det er noe press på inntekter fra betalingsformidling, men besluttet endring i prisstrukturen knyttet til betalingsformidling er beregnet å gi en positiv effekt med full virkning fra andre halvår 2019.

Eika Gruppen AS leverte et godt resultat også for 2018, og det forventes et tilfredsstillende utbytte på bankens aksjer i selskapet. Bankens portefølje av verdipapirer vurdert til virkelig verdi vil være utsatt for svingningene i verdipapirmarkedene. Større kurssvingninger i markedet for rentebærende papirer vil kunne påvirke konsernets totalresultat relativt mye. Porteføljen av aksjer til virkelig verdi med

verdiendring over resultatet er relativ liten, og selv store kursendringer vil ha relativt liten innvirkning på driftsresultatet. Med hensyn til effekten fra verdipapirer forventer banken å holde en portefølje med tilnærmet uendret risiko sammenlignet med årsskiftet.

Etter at banken i 2016 gjennomførte en restrukturerings- og nedbemanningsprosess, holdt kostnadsnivået seg i 2018 på tilnærmet samme nivå nominelt som i 2017. Konsernets strategiske mål om at kostnadene skal utgjøre mindre enn 50 prosent av inntektene eksklusive kursgevinster /-tap, er nå redusert til 40 prosent. Dette er et ambisiøst og langsiktig mål som ikke forventes nådd i 2019. Det er løpende fokus på effektivisering og kostnadsutvikling, og gjennom samarbeidet i Eika-alliansen er det stor aktivitet knyttet til forbedring og utvikling av bl.a. digitale kundeløsninger og effektive produksjonsløsninger. Bankens vurdering er at det er viktig for fremtidig konkurranseevne og kostnadsutvikling at det investeres i å utvikle gode løsninger. Konsernets underliggende kostnadsbase i 2019 vil i utgangspunktet ligge på tilnærmet samme nivå som i 2018. Et prosjekt knyttet til AHV vil imidlertid kreve ekstra ressurser, og det nominelle kostnadsnivået forventes derfor å øke noe mer enn ordinær lønns- og prisvekst.

Ved årsskiftet har ikke banken identifisert forhold i utlånsporteføljen eller den økonomiske utviklingen i bankens markedsområde som tilsier annet enn et moderat nivå på tap i kommende periode. Nivået på tap de tre foregående år vurderes imidlertid som spesielt lavt.

Bankens soliditet og gode markedsposisjon er et godt utgangspunkt for en videre positiv utvikling. Konsernets mål for avkastning på egenkapitalen er fastsatt til 10 %, og sett opp mot dette forventer konsernet et tilfredsstillende resultat i kommende periode. Med et resultat i tråd med konsernets mål, samt kjente kapitalkrav og utbyttepolitikk, kan utlånsvekst på nivå med målsettingen kapitaliseres gjennom løpende drift. Styret presiserer at det normalt er betydelig usikkerhet knyttet til vurderinger av fremtidige forhold.

Takk

Styret vil rette en velfortjent takk til engasjerte medarbeidere og tillitsvalgte for godt samarbeid og god innsats i året banken har lagt bak seg. Styret ønsker også å takke bankens kunder og øvrige forbindelser for godt samarbeid.

Lena, 12. mars 2019

i styret for Totens Sparebank

Geir Stenseth
Styrets leder

Steinar Nordengen
Styrets nestleder

Anne Jacobsen Onsrud
Styremedlem

Gunn Mari Sund Rusten
Styremedlem

Erland Opsahl
Styremedlem

Kjell Arne Nyhus
Ansattrepresentant

Nina Dyste
Ansattrepresentant

Rolf E. Delingsrud
Adm. banksjef

ERKLÆRING I HENHOLD TIL LOV OM VERDIPAPIRHANDEL § 5-5

Styret og daglig leder har i dag behandlet og godkjent årsberetning og årsregnskap for Totens Sparebank, konsern og morselskap, for kalenderåret 2018 og per 31.12.2018.

Regnskapene er avlagt i samsvar med de EU-godkjente IFRSer og tilhørende fortolkningsuttalelser, samt ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven, og som skal anvendes per 31.12.2018.

Utover transaksjonene med datterselskaper som er vist i note til regnskapet er det ingen transaksjoner med nærstående som har hatt vesentlig betydning på virksomhetens stilling eller resultat i løpet av rapporteringsperioden.

Vi erklærer at årsregnskapet, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, samt at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretakene står overfor.

Vi bekrefter at det er gitt en rettviseende oversikt over de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står ovenfor i neste regnskapsperiode.

Lena, 12. mars 2019

i styret for Totens Sparebank

Geir Stenseth
Styrets leder

Steinar Nordengen
Styrets nestleder

Anne Jacobsen Onsrud
Styremedlem

Gunn Mari Sund Rusten
Styremedlem

Erland Opsahl
Styremedlem

Kjell Arne Nyhus
Ansattrepresentant

Nina Dyste
Ansattrepresentant

Rolf E. Delingsrud
Adm. banksjef

Klar for ferie?

Husk reiseforsikring og kredittkort i utlandet.

Resultat- regnskap

Resultatregnskap

Morbanken					Konsern		
2018	2017	2016	(Alle tall i hele 1.000 kroner)	Note	2018	2017	2016
392.265	385.314	357.637	Renteinntekter - eiendeler målt til amortisert kost	5	437.612	431.879	413.803
23.328	19.518	23.274	Renteinntekter - eiendeler målt til virkelig verdi/andre renteinntekter	5	23.876	20.169	23.475
152.013	144.614	145.494	Rentekostnader	5	173.128	165.769	176.602
263.580	260.219	235.417	Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		288.360	286.280	260.676
62.445	21.360	23.013	Utbytte		20.945	19.860	22.013
			Inntekter av eierinteresser i konsernselskaper				
94.118	91.285	83.491	Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	8	81.026	79.323	72.026
9.814	11.413	11.362	Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		9.814	11.413	11.362
17.240	10.271	6.321	Netto verdiendringer og gevinst/tap på valuta og verdipapirer til virkelig verdi over resultatet	6,24	16.157	8.610	5.935
328	440	1.292	Andre inntekter	7	472	539	1.256
164.317	111.943	102.757	Netto andre driftsinntekter		108.786	96.919	89.869
86.575	84.118	100.961	Lønn og andre ordinære personalkostnader	9,10	86.959	84.471	101.273
45.985	44.452	43.594	Generelle administrasjonskostnader		46.815	45.338	45.315
3.633	3.141	2.368	Avskrivninger	22,23	5.594	5.101	5.100
29.523	35.954	35.565	Andre driftskostnader	11	23.918	29.974	28.992
165.716	167.665	182.488	Driftskostnader		163.286	164.884	180.680
262.180	204.495	155.684	Driftsresultat før tap og skatt		233.860	218.315	169.865
81	-4.765	3.798	Netto tap på utlån og garantier	12	312	-4.765	3.798
0	-41	-2.750	Netto tap+/gevinster- på langsiktige investeringer i verdipapirer ¹³		0	-41	-2.750
262.099	209.301	154.636	Driftsresultat		233.548	223.121	168.817
48.559	46.721	30.741	Skattekostnad	14	51.801	50.585	34.810
213.540	162.580	123.895	Resultat for regnskapsåret uten minoritetsinteresser		181.747	172.538	134.009
-1.240	-6.743	5.836	Elementer som ikke omklassifiseres over resultatet på et senere tidspunkt: Endring i pensjonsforpliktelse ført direkte mot egenkapitalen	10	-1.240	-6.743	5.836
310	1.686	-1.459	Skatt på elementer som ikke omklassifiseres senere til resultatet	14	310	1.686	-1.459
30.980	-18.374	14.513	Elementer som kan bli omklassifisert over resultatet på et senere tidspunkt: Verdiendringer på aksjer som er ført direkte mot egenkapital	20	30.980	-18.374	14.513
243.590	139.149	142.785	Totalresultat		211.797	149.107	152.899
			Resultat per egenkapitalbevis	15	15,80	15,31	11,89

Balanse

Morbanken				Konsern			
31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016	(Alle tall i hele 1.000 kroner)	Note	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016
Eiendeler							
24.462	84.594	90.922	Kontanter og fordringer på sentralbanken		24.462	84.594	90.922
434.766	480.797	263.881	Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	16	64.889	84.299	128.881
11.085.485	10.563.347	10.370.186	Brutto utlån til kunder	12,17,18	13.401.145	12.457.080	12.339.323
27.605	32.999	34.582	- Tapsavsetninger på utlån, stage 1 og 2	12,17,18	28.590	32.999	34.582
42.185	57.834	62.331	- Tapsavsetninger på utlån, stage 3	12,17,18	42.185	57.834	62.331
11.015.695	10.472.514	10.273.273	Netto utlån og fordringer på kunder		13.330.370	12.366.247	12.242.410
1.643.801	1.523.691	1.127.642	Sertifikater og obligasjoner	19	1.753.758	1.578.811	1.182.719
62.831	34.512	43.143	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinstrumenter (FVTPL)	20	62.831	34.512	43.143
365.221	326.900	286.689	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinstrumenter (FVOCI)	20	365.221	326.900	286.689
184.770	184.770	184.770	Eierinteresser i andre konsernselskaper	3,21			
25.736	41.966	56.558	Finansielle derivater	24	25.736	41.966	56.558
0	2.879	5.319	Immaterielle eiendeler	14,22	882	3.511	5.831
12.977	16.250	16.011	Varige driftsmidler	23	49.084	54.318	55.839
29.386	39.543	41.113	Andre eiendeler		30.825	44.203	43.273
13.799.646	13.208.416	12.389.322	Sum eiendeler		15.708.057	14.619.361	14.136.265
Gjeld og egenkapital							
3.282	131.327	50.772	Gjeld til kredittinstitusjoner	16	1.848	246	140
8.672.309	8.177.250	7.594.275	Innskudd fra og gjeld til kunder		8.664.036	8.171.438	7.590.092
3.106.342	3.048.874	2.932.289	Verdipapirgjeld	24,26	4.985.606	4.522.874	4.672.289
7.175	10.676	13.871	Finansielle derivater	24	7.175	10.676	13.871
53.015	69.410	96.120	Annen gjeld	27	55.716	73.011	97.455
48.234	48.633	28.249	Avsetninger til forpliktelser	10,12,17	50.490	52.617	32.375
180.612	179.878	179.779	Ansvarlig lånekapital	29	180.612	179.878	179.779
12.070.969	11.666.048	10.895.357	Sum gjeld		13.945.483	13.010.738	12.586.001
128.000	128.000	178.000	Fondsobligasjoner	29	128.000	128.000	178.000
367.472	367.472	367.472	Eierandelskapital	31	367.472	367.472	367.472
0	0	0	Egne egenkapitalbevis		0	0	0
109.992	109.992	109.992	Overkursfond		109.992	109.992	109.992
1.123.214	936.903	838.502	Annen egenkapital		1.157.113	1.003.161	894.803
1.728.678	1.542.367	1.493.966	Sum egenkapital inkl. minoritetsinteresser		1.762.575	1.608.623	1.550.265
13.799.646	13.208.416	12.389.322	Sum gjeld og egenkapital		15.708.057	14.619.361	14.136.265

Andre forpliktelser og betingede forpliktelser, se note 31

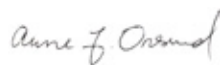
Lena, 12. mars 2019

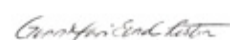
Geir Stenseth
Styrets leder

Steinar Nordengen
Styrets nestleder

Anne J Onsrud
Styremedlem

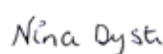
Gunn Mari Sund Rusten
Styremedlem

Erlend Opsahl
Styremedlem

Kjell Arne Nyhus
Ansattrepresentant

Nina Dyste
Ansattrepresentant

Rolf E. Delingsrud
Adm. banksjef

Endring i egenkapitalen

Morbanken	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital				Fonds- obligasjoner	Sum
	Eierandels- kapital	Overfonds- kurs	Grunn- fondet	Utgjevings- fond	Fond for urealisert gevinst	Annen egenkapital		
Egenkapital per. 31.12.2015	367.472	109.992	465.310	147.469	89.870	34.122	178.000	1.392.233
Utbytte, konsernbidrag og gaver						-34.122	-6931	-41.053
Totalresultat			47.787	32.807	14.513	40.749	6.931	142.787
Egenkapital per. 31.12.2016	367.472	109.992	513.097	180.276	104.383	40.749	178.000	1.493.967
Utbytte, konsernbidrag og gaver						-35.838	-4911	-40.749
Tilbakekjøp av fondsobligasjoner							-50000	-50.000
Totalresultat			61.675	36.742	-18.374	54.196	4.911	139.150
Egenkapital per. 31.12.2017	367.472	109.992	574.772	217.018	86.009	59.107	128.000	1.542.367
Utbytte, konsernbidrag og gaver						-59.107	0	-59.107
Effekt av IFRS9 implementering						1.827	0	1.827
Totalresultat			87.869	65.651	30.980	59.091	0	243.590
Egenkapital per. 31.12.2018	367.472	109.992	662.641	282.669	116.989	60.918	128.000	1.728.678

Konsern	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital				Fonds- obligasjoner	Sum
	Eierandels- kapital	Overfonds- kurs	Grunn- fondet	Utgjevings- fond	Fond for urealisert gevinst	Annen egenkapital		
Egenkapital per. 31.12.2015	367.472	109.992	465.310	147.469	89.871	80.308	178.000	1.438.420
Utbytte og gaver						-34.122	-6931	-41.053
Totalresultat			47.787	32.807	14.513	50.860	6.931	152.899
Egenkapital per. 31.12.2016	367.472	109.992	513.097	180.276	104.385	97.046	178.000	1.550.265
Utbytte og gaver						-35.838	-4911	-40.749
Tilbakekjøp av fondsobligasjoner							-50000	-50.000
Totalresultat			61.675	36.742	-18.374	64.152	4.911	149.107
Egenkapital per. 31.12.2017	367.472	109.992	574.772	217.018	86.012	125.360	128.000	1.608.623
Utbytte og gaver						-59.107	0	-59.107
Effekt av IFRS9 implementering						1.261	0	1.261
Totalresultat			87.869	65.651	30.980	27.297	0	211.797
Egenkapital per. 31.12.2018	367.472	109.992	662.641	282.669	116.993	94.810	128.000	1.762.575

Kontantstrøm

Morbanken			Konsern			
2018	2017	2016	(Alle tall i hele 1.000 kroner)	2018	2017	2016
Operasjonelle aktiviteter						
-548.083	-199.594	-1.072.823	Netto økning utlån/garantier til kunder	-969.256	-124.188	-370.094
495.059	582.976	537.097	Netto økning innskudd fra kunder	492.598	581.346	541.299
6.186	4.616	4.909	Innbetalinger på tidligere avskrevne fordringer	6.186	4.616	4.909
480.454	473.492	435.639	Renteinnbetalinger, provisjonsinnbetalinger og gebyrer fra kunder	522.624	508.870	484.405
-79.042	-72.697	-69.984	Renteutbetalinger, provisjonsutbetalinger og gebyrer til kunder	-78.652	-72.017	-69.628
-72.971	-71.916	-75.511	Utbetalinger av renter på andre lån	-94.476	-93.752	-106.974
31.201	23.377	28.193	Innbetalinger av renter på andre lån	24.222	20.870	24.326
62.445	21.360	23.013	Innbetalinger av utbytte	20.945	19.860	22.013
328	440	1.292	Innbetalinger fra andre driftsinntekter	472	539	1.256
-76.415	-104.919	-64.390	Utbetalinger til andre leverandører for varer og tjenester	-73.998	-97.818	-64.155
-91.803	-83.259	-112.653	Utbetalinger til ansatte, pensjonsinretninger, arbeidsgiveravgift, skattetrekk mv.	-92.187	-83.610	-112.965
-45.681	-30.610	-28.533	Utbetalinger av skatter	-49.172	-34.594	-32.485
-118.881	-376.319	-57.833	Netto utbetaling ved kjøp av verdipapirer for kortsiktige formål	-174.801	-378.024	-88.298
42.797	166.947	-451.583	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-465.495	252.098	233.609
Investeringsaktiviteter						
0	0	2.750	Innbetaling ved salg av aksjer	0	0	2.750
-19.649	-59.371	-23.119	Utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre foretak	-19.649	-59.371	-23.119
0	0	0	Inn/utbetaling ved kjøp av aksjer og andeler i konsernselskaper	0	0	0
0	0	0	Innbetalinger ved salg av driftsmidler m.v.	0	0	1.750
-359	-3.380	-8.014	Utbetalinger ved kjøp av driftsmidler m.v.	-360	-3.582	-9.009
-20.008	-62.751	-28.383	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-20.009	-62.953	-27.628
Finansieringsaktiviteter						
-128.045	80.555	30.276	Netto økning innskudd fra Norges Bank og andre finansinstitusjoner	1.602	106	-141
734	-50.000	0	Innbetalinger/utbetalinger av ansvarlig lånekapital/fondsobligasjoner	734	-50.000	0
57.467	116.584	293.162	Innbetaling/utbetaling ved utstedelse av obligasjonsgjeld	462.732	-149.415	-88.839
-59.107	-40.747	-40.747	Utbetalinger av utbytte/gaver	-59.107	-40.747	-40.747
-128.951	106.392	282.691	Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	405.961	-240.056	-129.727
-106.162	210.588	-197.276	Netto kontantstrøm for perioden	-79.542	-50.910	76.253
565.391	354.803	552.078	Beholdning kontanter og kontantekvivalenter 01.01	168.893	219.803	143.549
459.228	565.391	354.803	Beholdning kontanter og kontantekvivalenter 31.12	89.351	168.893	219.803
-106.163	210.588	-197.276	Endring i perioden	-79.542	-50.910	76.253
AVSTEMMING						
262.099	209.301	154.637	Resultat før skattekostnad	233.547	223.123	168.818
-45.681	-30.610	-28.533	Periodens betalte skatter og avgifter	-49.172	-34.594	-32.485
59.107	40.747	40.747	Gaver/utbytte	59.107	40.747	40.747
0	0	0	Tap/gevinst ved salg av anleggsmidler	0	0	0
3.633	3.141	2.368	Ordinære avskrivninger	5.594	5.101	5.100
0	-41	0	Nedskrivning anleggsmidler	0	-41	-2.750
81	-4.765	3.798	Andre ikke-kontantposter	312	-4.765	3.797
-136.121	-386.589	-64.155	Netto utbetaling ved kjøp av verdipapirer for kortsiktige handelsformål	-190.958	-386.634	-134.980
-53.484	-52.235	-29.628	Endring i andre tidsavgrensningsposter	-53.453	-52.612	9.248
-548.083	-199.594	-1.072.823	Netto økning utlån/garantier til kunder	-969.256	-124.188	-370.094
495.059	582.976	537.097	Netto økning innskudd fra kunder	492.598	581.346	541.299
6.186	4.616	4.909	Innbetalinger på tidligere avskrevne fordringer	6.186	4.616	4.909
42.797	166.947	-451.583	Netto kontantstrøm for operasjonelle aktiviteter	-465.495	252.099	233.609
24.462	84.594	90.922	Sum kontanter og kontantekvivalenter er medtatt:	24.462	84.594	90.922
434.766	480.797	263.881	- kontanter, innskudd på postgiro og Norges Bank	64.889	84.299	128.881
			- innskudd i finansinstitusjoner			

Noter

Note 1 Generelle regnskapsprinsipper Opplysninger om selskapet:

Totens Sparebank sin hovedvirksomhet er bank og finans-tjenester. Via datterselskapene er også drift og utleie av eiendom virksomheter i konsernet. Disse virksomhetene er av et begrenset omfang og konsernet har ikke utarbeidet et eget segmentregnskap for disse virksomhetene.

Bankens hovedkontor er lokalisert på Lena, og postadressen er: Totens Sparebank, Postboks 34, 2851 Lena

1.1 Generelle regnskapsprinsipper

Bankens og konsernets regnskap er avlagt i samsvar med EU-godkjente IFRSer og tilhørende fortolkningsuttalelser som skal anvendes per 31.12.2018, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven per 31.12.2018. Bankens og konsernets årsregnskap er også avlagt i overensstemmelse med de særskilte krav som stilles i lover og forskrifter for sparebanker.

1.2 Grunnlag for regnskapsutarbeidelsen

Regnskapet er presentert i norske kroner, avrundet til nærmeste hele tusen, så sant det ikke spesifikt er angitt noe annet. Det er utarbeidet basert på historisk kostprinsippet, med unntak av at følgende eiendeler og forpliktelser er balanseført til virkelig verdi: finansielle derivater, finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet og finansielle instrumenter til virkelig verdi over total resultatet.

Utarbeidelse av finansregnskap i overensstemmelse med IFRS krever at ledelsen gjør vurderinger og estimater og tar forutsetninger som påvirker anvendelsen av regnskapsprinsipper og regnskapsførte beløp på eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater og tilhørende forutsetninger er basert på historisk erfaring og andre faktorer som anses rimelige, forholdene tatt i betraktning. Disse beregningene danner grunnlaget for vurdering av balanseført verdi for eiendeler og forpliktelser som ikke kommer klart fram av andre kilder. Faktiske resultat kan avvike fra disse estimatene. Estimater og de underliggende forutsetninger vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater innregnes i den perioden endringene oppstår dersom de kun gjelder denne perioden. Dersom endringer også gjelder fremtidige perioder, fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder. Vurderinger ledelsen har gjort ved anvendelsen av IFRS standardene, som har betydelig effekt på finansregnskapet og estimater med betydelig risiko for vesentlige justeringer i det neste regnskapsåret, er det eventuelt redegjort for separat.

Regnskapsprinsippene som fremkommer nedenfor, er anvendt konsistent for alle periodene som presenteres i konsernregnskapet.

1.3 Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter sparebanken og datterselskaper hvor banken alene eller sammen med datterselskaper eier mer enn 50 % og/eller har bestemmende innflytelse, samt at eierskapet betraktes som varig. Datterselskap som er kjøpt eller solgt i løpet av året, konsolideres resultatmessig for den del av året selskapet har vært en del av konsernet. Datterselskap hvor aksjene utelukkende eies med sikte på senere avhendelse, konsolideres ikke.

Datterselskap er i morbankens regnskap regnskapsført til anskaffelseskost. Dette medfører at bokført verdi av datterselskap er kostpris på aksjene, redusert for eventuell Nedskrivning for varig verditap.

Datterselskapenes bokførte verdi, kostpris og nedskrivninger er vist i egen note.

Konserninterne saldoer og eventuelle urealiserte gevinster og tap eller inntekter og kostnader knyttet til konserninterne transaksjoner, elimineres ved utarbeidelsen av konsernregnskapet

Konsernregnskapet utarbeides etter overtakelsesmetoden, og det anvendes like regnskapsprinsipper for de selskaper som inngår i konsernet. Alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser tas opp i balansen til verdien på oppkjøpstidspunktet. Hvis kostpris på aksjene overstiger denne verdien, og det skyldes forventning om fremtidig inntjening, er den ført opp i balansen som goodwill. Goodwill testes for verdifall årlig.

Minoritetsinteresser beregnes av resultat etter skatt. Eiendeler og gjeld, samt alle resultatposter er således vist inklusive minoritetens andel i konsernregnskapet.

1.4 Utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til valutakursen på transaksjonstidspunktet. Valutakursdifferanse som fremkommer ved omregning, innregnes i resultatregnskapet.

1.5 Kontanter og kontantekvivalenter.

Kontanter og kontantekvivalenter består av kontantbeholdninger og innskudd i Norges Bank og finansinstitusjoner uten løpetid. Bankens policy er å ha så mye som mulig av kontanter og kontantekvivalenter i rentebærende innskudd, men banken må ha en del kontantbeholdning for å betjene sine kunder.

1.6 Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter omfatter finansielle eiendeler og forpliktelser, samt finansielle derivater. Finansielle eiendeler omfatter hovedsakelig utlån og verdipapirer med fast og variabel avkastning. Finansielle derivater er avtaler som inngås med eksterne forbindelser om fastsettelse av fremtidige rentevilkår, valutakurser og verdi av egenkapitalinstrumenter for en bestemt periode.

Klassifisering av finansielle instrumenter

Ved første gangs innregning blir finansielle instrumenter klassifisert i en av følgende kategorier avhengig av formålet med investeringen (jfr reglene for IFRS). Enkelte av kategoriene er ikke benyttet i Totens Sparebank og er derfor ikke nærmere omtalt.

Finansielle instrumenter til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Finansielle derivater klassifiserte som sikringsinstrumenter.

Lån og fordringer, balanseført til amortisert kost.

Finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi med verdiendringer ført over totalresultatet.

Lån og fordringer, balanseført til amortisert kost.

Utlån og garantier:

Utlån måles ved første gangs innregning til virkelig verdi. Ved senere måling vurderes utlån til amortisert kost med bruk av effektiv rente metode. Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte transaksjonskostnader. Banken har utarbeidet egne retningslinjer for nedskrivning for tap på utlån i samsvar med IFRS9. Dette beskrives nærmere i note 2.

Overtatte eiendeler blir vurdert i henhold til vurderingsregler for den enkelte eiendel.

Finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Målekategori bestemmes ved førstegangs regnskapsføring av eiendelen. Ved fastsettelse av målekategori skiller IFRS 9 mellom ordinære renteinstrumenter og egenkapitalinstrumenter, herunder derivater. Med ordinære renteinstrumenter menes det renteinstrumenter der avkastning utgjør kompensasjon for tidsverdi av penger, kredittrisiko og andre relevante risikoer som følger av ordinære renteinstrumenter. Egenkapitalinstrumenter faller i målekategorien virkelig verdi over resultat. For egenkapitalinstrumenter som ikke er derivater og ikke holdes for omsetning, er det anledning til å velge å føre disse til virkelig verdi over utvidet resultat. For ordinære renteinstrumenter bestemmes målekategorien etter virksomhetsmodellen til investeringen. Renteinstrumenter som inngår i en virksomhetsmodell med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer i form av renter og avdrag, skal måles til amortisert kost.

Finansielle instrumenter tilgjengelige for salg vurdert til virkelig verdi med verdiendringer mot egenkapitalen

Andre finansielle eiendeler som konsernet eier, er klassifisert til virkelig verdi med verdiendringer ført over totalresultatet og vurdert til virkelig verdi. Gevinster eller tap føres direkte mot egenkapitalen. For Totens Sparebank gjelder dette aksjene i Eika Gruppen AS og Eika Boligkreditt AS. Disse aksjene er vurdert til å være aksjer av strategisk interesse for banken og vil ikke omsettes i vanlig handel. Banken har vurdert det slik at verdiendringer i disse eierinteressene ikke ansees som en del av driften og derfor valgt å føre verdiendringer på eierpostene mot totalresultatet.

Finansielle derivater klassifiserte som sikringsinstrumenter

Banken bruker finansielle derivater for å kunne sikre eksponeringen mot rente- valuta- og aksjekursrisiko som oppstår gjennom bankens aktiviteter. Det er hovedsakelig renteswapper som benyttes. Eksponeringen mot finansiell risiko er beskrevet i styrets årsberetning. I henhold til bankens finansstrategi, kjøpes eller utstedes ikke finansielle derivater for handelsformål.

Finansielle derivater innregnes første gang til kostpris. I etterfølgende perioder vurderes finansielle derivater til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle derivater og sikringsbokføring

For å benytte sikringsbokføring kreves det at sikringen dokumenteres på avtaletidspunktet, at sikringen er svært effektiv og at sikringseffektiviteten kan måles både på avtaletidspunktet og senere i løpetiden. Sikringen anses normalt som svært effektiv hvis det både på avtaletidspunktet og i løpetiden kan forventes at endringer i virkelig verdi av det sikrede objekt tilsvarer endringer i virkelig verdi av sikringsinstrumentet. Det vil si at verdien av sikringsinstrumentet er mellom 80 % til 125 % av sikret objekt.

Sikringsbokføring anvendes for derivater som er ment for sikring av endringer i virkelig verdi på eiendeler eller forpliktelser. Risikoen for slike endringer i balansen er hovedsakelig relaterte til utlån, rentebærende verdipapirer, innskudd og rentebærende gjeld med avtale om fast rente. Bankens sikringsinstrumenter er i hovedsak rentebytteavtaler, hvor fast rente byttes i flytende. Banken har i disse tilfellene byttet fastrente/opsjonene mot flytende rente slik at banken ikke har noen rente/eller markedsrisiko knyttet til disse posisjonene. (se note 24).

Endringer i virkelig verdi på sikret objekt og sikringsinstrumentet innregnes i Netto gevinster og tap i resultatregnskapet. Eventuell sikringsineffektivitet innregnes således i resultatregnskapet.

Hvis kravet for å benytte sikringsbokføring ikke oppfylles vil sikringsbokføringen opphøre. Derivatet vil da fortsatt bli innregnet til virkelig verdi, mens sikret objekt vil bli innregnet til amortisert kost. Endringer i verdien på derivatet vil bli ført løpende mot resultatet som tap/gevinst på verdipapirer som er omløpsmidler.

Virkelig verdi

For finansielle instrumenter som handles i et aktivt marked fastsettes virkelig verdi på bakgrunn av observerte markedsverdier. For øvrige finansielle instrumenter blir det brukt interne eller eksterne estimater basert på blant annet sist kjente omsetningskurs og nåverdiregninger. For finansielle instrumenter med dårlig likviditet knytter det seg usikkerhet til beregningene. Der det ikke finnes observerbare markedspriser for finansielle eiendeler skal virkelig verdi av de finansielle eiendeler estimeres. I noen tilfeller hvor det er vanskelig å finne andre metoder for å beregne virkelig verdi kan eiendelen vurderes til historisk kostpris. Eventuell usikkerhet knyttet til innfrielse blir tatt hensyn til (kredittrisiko). Se note 39 for mer opplysninger om mer informasjon om hvilke verdsettelsesmetoder som er brukt.

1.7 Sikringsbokføring

Totens Sparebank har benyttet renteswaper for å sikre seg mot endringer i rentenivået. Sikringene er dels på utlån i fastrente, men i all hovedsak for obligasjonsgjeld utstedet av banken med fast rente. Sikringen er gjort for å forhindre at endringer i rentenivået vil påvirke bankens resultater. På de vesentlige postene er sikringen gjort ved å bytte tilsvarende fastrente som på gjelden med flytende rente i renteswaper mot andre banker. Sikringen er gjort på samme nivå og samme løpetid som obligasjonslånene og er det er få kilder til ineffektivitet. Der det er gjort sikring på grupper av fastrentelån kan det bli noe ineffektivitet i sikringen når løpetid/nedbetalning av lånene ikke samsvarer med løpetid/avdragsprofil i renteswapene. Denne ineffektiviteten er av begrenset omfang. Sikringene er gjort for å sørge for at banken ikke har en renterisiko som overstiger de mål som er satt i banken sin risikostyringsstrategi. Note 24 spesifiserer sikringsbokføringen og hvilke balanseposter den påvirker.

1.8 Immaterielle eiendeler

1.8.1 Goodwill

Alle virksomhetssammenslutninger regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Goodwill representerer beløp som oppstår ved overtakelse av datterforetak og tilknyttede foretak. Goodwill innregnes i balansen til anskaffelseskost (fratrukket eventuelle akkumulerte tap ved verdifall). Goodwill fordeles på kontantstrømgenererende enheter og blir testet årlig for verdifall. Negativ goodwill innregnes direkte i resultatregnskapet.

1.8.2 Andre immaterielle eiendeler

Andre immaterielle eiendeler som anskaffes, innregnes i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall. Kostnader forbundet med større programvareinvesteringer som vil gi økonomiske fordeler og med antatt levetid på minst tre år innregnes som immaterielle eiendeler. Senere utgifter vedrørende balanseførte immaterielle eiendeler balanseføres bare når de øker de fremtidige økonomiske fordeler relatert til denne eiendelen. Alle andre utgifter kostnadsføres i den perioden de påløper. Avskrivninger beregnes og resultatføres lineært over estimert utnyttbar levetid for de immaterielle eiendelene, med mindre slik levetid er ubestemt.

Goodwill og immaterielle eiendeler med ubegrenset økonomisk levetid blir testet for verdifall på balansedagen. Andre immaterielle eiendeler blir avskrevet fra tidspunktet de er tilgjengelige for bruk. Estimert utnyttbar levetid fremgår av note 22.

1.9 Varige driftsmidler

Varige driftsmidler innregnes i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og eventuelt tap ved verdifall. Når deler av eiendom, anlegg og utstyr har forskjellig utnyttbar levetid, regnskapsføres de som separate eiendommer, anlegg og utstyr.

Pådratte utgifter til utskiftning av deler av driftsmidler innregnes i balanseført verdi for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr når slike utgifter antas å gi foretaket fremtidige økonomiske fordeler relatert til utskiftningene og utgiftene for de utskiftede deler kan måles pålitelig. Alle andre utgifter innregnes i resultatregnskapet i den perioden de påløper. Avskrivninger beregnes lineært over estimert utnyttbar levetid for driftsmiddelet og belastes resultatregnskapet. Tomter avskrives ikke. Estimert økonomisk levetid fremgår i note 22 og 23. Restverdi revurderes årlig dersom den ikke er ubetydelig.

1.10 Kundefordringer og andre fordringer

Kundefordringer og andre fordringer regnskapsføres til anskaffelseskost fratrukket forventet kredittap.

1.11 Verdifall på ikke-finansielle eiendeler

Balanseført verdi av konsernets ikke-finansielle eiendeler blir, med unntak av beholdning og eiendeler ved utsatt skatt (se regnskapsprinsipp 1.19), gjennomgått på balansedagen for å vurdere om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner, estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp. Årlig beregnes gjenvinnbart beløp på balansedagen for goodwill, eiendeler som har en ubestemt utnyttbar levetid og immaterielle eiendeler som ennå ikke er tilgjengelige for bruk. Tap ved verdifall innregnes når balanseført verdi av en eiendel eller kontantgenererende enhet overstiger gjenvinnbart beløp. Tap ved verdifall innregnes i resultatregnskapet. Verdifall beregnet for kontantgenererende enheter fordeles slik at balanseført verdi av eventuell goodwill i kontantgenererende enheter reduseres først. Deretter fordeles resterende verdifall på de øvrige eiendelene i enheten forholdsmessig ut ifra balanseført verdier.

Beregning av gjenvinnbart beløp

Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgspris og bruksverdi. Bruksverdi beregnes ved å diskontere forventede fremtidige kontantstrømmer til nåverdi ved å benytte diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og den risiko som er knyttet til den spesifikke eiendelen. For eiendeler som ikke hovedsaklig generer uavhengige kontantstrømmer, fastsettes gjenvinnbart beløp for den kontantgenererende enhet som eiendelen tilhører.

Reversering av verdifall

Tap ved verdifall av goodwill reverseres ikke. For andre eiendeler reverseres tap ved verdifall dersom det er en endring i estimerer benyttet for å beregne gjenvinnbart beløp. Et tap ved verdifall reverseres bare i den grad eiendelens balanseførte verdi ikke overstiger den balanseførte verdien som ville vært fastsatt, netto etter avskrivninger eller amortisering, dersom ingen tap ved verdifall hadde vært innregnet.

1.12 Rentebærende lån og kreditter

Rentebærende lån og kreditter innregnes første gang til virkelig verdi, fratrukket direkte henførbare transaksjonsutgifter. I etterfølgende perioder måles rentebærende forpliktelser til amortisert kost, ved å bruke effektiv rente metoden.

1.13 Utbytte

Utbytte innregnes som forpliktelse i den perioden de blir vedtatt.

1.14 Leverandørgjeld og andre kortsiktige forpliktelser

Leverandørgjeld og andre betalingsforpliktelser innregnes til kost.

1.15 Avsetning

En avsetning innregnes i balansen når konsernet har en eksisterende rettslig forpliktelse eller underforstått plikt, som følge av en tidligere hendelse og det er sannsynlig at det vil kreves

en strøm av økonomiske fordeler fra foretaket for å innfri forpliktelsen. Dersom effekten er betydelig, beregnes avsetningen ved å neddiskontere forventede fremtidige kontantstrømmer med en diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og, hvis relevant, risikoer spesifikt knyttet til forpliktelsen.

1.16 Pensjonsforpliktelser

Netto forpliktelse knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger beregnes separat for hver ordning ved å estimere størrelsen på fremtidige ytelser som den ansatte har opptjent gjennom sin arbeidsinnsats i inneværende og tidligere perioder. Disse fremtidige ytelsene diskonteres for å beregne nåverdien, og virkelig verdi av pensjonsmidler trekkes fra for å finne netto forpliktelse. Diskonteringsrenten utgjør balansedagens rente på godt sikrede obligasjonslån med tilnærmet samme løpetid som konsernets forpliktelser. Beregningene er gjort av en kvalifisert aktuar, og er basert på lineær opptjeningsmodell. Når ytelsene i en ordning forbedres, innregnes den andelen av økningen i ytelsene, som ansatte har opparbeidet rettighet til, som kostnad i resultatregnskapet lineært over gjennomsnittlig tidsperiode frem til de ansatte har oppnådd en ubetinget rett til de økte ytelsene. Kostnaden innregnes umiddelbart i resultatregnskapet dersom de ansatte allerede ved tildeling har fått en ubetinget rett til økte ytelser. Aktuarielle gevinster og tap ved beregning av foretakets forpliktelse for en pensjonsordning innregnes direkte i egenkapitalen. Når beregningene resulterer i en netto eiendel for foretaket, begrenses innregningen av denne eiendelen til nettoen av totale urealiserte aktuarielle tap og kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening og nåverdien av fremtidige tilbakebetalinger fra ordningen eller reduksjoner i innbetalinger til ordningen.

1.17 Egenkapitalbevis

Ved tilbakekjøp av egne egenkapitalbevis innregnes kjøpesummen inklusive direkte henførbare kostnader som endring i egenkapitalen. Egne egenkapitalbevis presenteres som en reduksjon i egenkapitalen.

1.18 Periodisering - inntektsføring/kostnadsføring

Renter inntektsinnregnes/kostnadsføres etter effektiv rentemetode. Provisjoner innregnes i resultatregnskapet etter hvert som disse opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader. Utbytteinntekter innregnes i resultatet på det tidspunktet rett til å motta betaling er etablert. Leieinntekter innregnes i resultatregnskapet lineært over avtalt leieperiode. Driftsinntekter fra utførte tjenester innregnes i resultatregnskapet i forhold til transaksjonens fullføringsgrad på balansedagen. Leiebetalinger under operasjonelle leieavtaler innregnes i resultatregnskapet lineært over leieperioden. Renteelementet i betalinger under finansielle leieavtaler innregnes i resultatet basert på effektiv rentemetode.

Forskuddsbetalte inntekter og påløpte ikke betalte kostnader periodiseres og innregnes som gjeld i balansen. Opptjente ikke betalte inntekter inntektsføres og innregnes som et tilgodehavende i balansen.

1.19 Skatt

Inntektsskatt på periodens resultat består av periodeskatt og utsatt skatt. Inntektsskatt innregnes i resultatet med unntak av skatt på poster som er innregnet direkte mot egenkapitalen. Skatteeffekten av sistnevnte poster innregnes direkte mot egenkapitalen. Periodeskatt utgjør forventet betalbar skatt på årets skattpliktige resultat til gjeldende skattesatser på balansedagen, og eventuelle korrigeringer av utsatt skatt/

skattefordel for tidligere år. Utsatt skatt avsettes basert på balanseorientert gjeldsmetode ved å ta hensyn til midlertidige forskjeller mellom balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser i den finansielle rapporteringen og skattemessige verdier. Det tas ikke hensyn til følgende midlertidige forskjeller: goodwill som ikke er skattemessig fradragsberettiget, opprinnelig innregning av eiendeler eller forpliktelser som ikke påvirker verken regnskapsmessig eller skattemessig resultat, samt forskjeller relatert til investeringer i datterforetak som ikke antas å reversere i overskuelig fremtid. Avsetningen for utsatt skatt er basert på forventninger om realisasjon av eller oppgjør for balanseførte verdier av eiendeler og forpliktelser, og er beregnet med skattesatser som er kjent for fremtidige år. Ved utsatt skatt innregnes eiendeler kun i den grad det er sannsynlig at eiendelen kan utnyttes gjennom fremtidige skattemessige resultater. Ved utsatt skatt reduseres eiendelene i den grad det ikke lenger er sannsynlig at skattefordelen vil bli realisert.

1.20 Segmentrapportering

Et segment utgjør en identifiserbar del som enten leverer produkter eller tjenester (virksomhetssegment), eller leverer produkter eller tjenester innenfor et særskilt økonomisk miljø (geografisk segment), og som har en risiko og avkastning som er forskjellig fra andre segmenter. I tillegg vises de ufordelte postene. Det rapporteres ikke geografisk segment.

1.21 Anvendelse av IFRS-Standarder

Nye og endrede regnskapsstandarder og fortolkninger utgitt av IASB vil kunne påvirke konsernets fremtidige rapportering. Alle mulige effekter av de nye standardene er ikke gjennomgått men i det følgende vil de endringer som kan tenkes å påvirke konsernets fremtidige rapportering i vesentlig grad omtales.

I regnskapet for 2017 ble IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling benyttet for finansielle instrumenter. Fra 01.01.2018 er denne standarden erstattet av IFRS 9 Finansielle instrumenter. IFRS 9 introduserte en ny modell for klassifisering og måling av finansielle eiendeler, ny modell for nedskrivning av finansielle eiendeler og nye regler for sikringsbøkerføring. Totens Sparebank har i årsrapporten for 2018 gitt en beskrivelse av innføringen av IFRS 9 for konsernet og effekter av dette.

Selskapet vil innføre IFRS 16 leieavtaler i 2019, innføringen forventes ikke å ha en vesentlig effekt på regnskapet. Det forventes en balanseføring av forpliktelsene på ca 60 mill. kroner i morbanken og ca 40 mill. kroner i konsernet, og minimale effekter på resultatet de kommende år.

Nedenfor følger en oversikt over nye og reviderte standarder som er vedtatt, men som ikke er trådt i kraft pr 31.12.2018. Totens Sparebank har ikke benyttet muligheten for tidlig anvendelse av de nevnte standardene. Virkningen av endringene antas, basert på en foreløpig analyse, ikke å ha vesentlig betydning for årsregnskapet.

Dette omfatter IFRIC 23, IFRS 3, IFRS 10, IFRS 14, IAS 1, IAS 8, IAS 19 og IAS 28.

2 Finansiell risiko

Banken har gruppert risiko knyttet til sine finansielle instrumenter i tre grupper. Dette er kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko. Det vises også til beskrivelse av finansiell risiko i styrets årsberetning.

2.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan oppfylle sine kontraktsmessige forpliktelser. For banken er dette i stor grad knyttet til risiko knyttet til tap på utlån. Vurdering av risiko og metoder som benyttes for å måle behov for avsetninger til tap på utlån og garantier er beskrevet nærmere i note 2, i et eget avsnitt. Det vises også til note 17 hvor metode for risikoklassifisering og nedskrivningsbeløp vises. Her vises også utvikling i tap, og hvilke nedskrivninger som er gjennomført.

Banken har ikke endret sin generelle praksis for kredittvurdering, men har tatt i bruk en sannsynlighetsbasert risikoklassifiseringsmodell, som er nærmere beskrevet i note 17. Endrede generelle økonomiske utsikter i forhold til forrige år kan allikevel medføre noe endring ved vurderingen nye utlån. En stor andel av bankens utlån er gitt med sikkerhet i boliger i bankens primærrområde. Historisk sett har banken lite tap på disse utlånene, og det er fortsatt bankens vurdering at det er lite sannsynlige med vesentlige tap knyttet til disse utlånene. Det er også bankens vurdering at bankens primærrområde er mindre preget av opp og nedgangstider enn generelt i Norge, og kredittrisikoen derfor er mer stabil her enn i pressområdene.

Banken har en betydelig obligasjonsportefølje (se note 19). Banken har en policy om å investere i obligasjoner med god kredittverdighet, og i hovedsak i papirer med flytende rente. Banken har også en øvre ramme for hvor mye av forvaltingskapitalen som kan plasseres i obligasjoner (per 31.12.18 maksimalt 2 100 mill. kroner).

En generell økning i kredittrisiko knyttet til obligasjoner, vil påvirke verddivurderingen av denne porteføljen. Generelt vil en økning i kredittrisikoen redusere verdien av obligasjonsporteføljen. I tillegg vil kredittverdigheten til den enkelte obligasjonsutsteder påvirke verdien av obligasjonen. En generell økning i kreditrisikopremien på 1,5 % på en portefølje på ca 1 600 millioner med i snitt 3 års løpetid vil ha en negativ effekt på verdien av porteføljen med ca 70 mill. kroner.

2.2 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko knyttet til om banken kan betale sine forpliktelser når de forfaller. Det vises til note 34 som viser en oppstilling for når balansepostene forfaller og omtaler bankens strategi knyttet til likviditetsrisiko. Banken har som strategi på å hente mye av sin funding gjennom langsiktige lån. Banken har også løpende arbeidet for å ha god likviditet, og har en målsetning om å ha likvider for å dekke forfall på innlån 1 år frem i tid. Likviditetsrisikoen følges løpende opp gjennom måling og rapportering av likviditetsindikator I og II, og LCR. Banken har fastsatt interne mål her som er noe strengere enn de offisielle krav og har som mål å ha en lav likviditetsrisiko.

2.3 Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko knyttet til endringer i markedspriser. For banken gjelder dette i hovedsak endringer i rentenivå, og dels endringer i aksje/obligasjonsverdier. Note 35 viser en oversikt over balansepostene og når en renteendring vil kunne gjennomføres. Banken har som målsetting å være minimalt utsatt for risiko knyttet til endringer i rentenivå. Banken benytter seg derfor av rentebytteavtaler for å sikre seg mot renterisiko knytte til fastrenteavtaler på utlån eller innlån, en oversikt over de samlede rentebytteavtaler og deres verdi vises i note 24.

Når det gjelder bankens obligasjoner er dette for alle vesentlige poster obligasjoner med flytende rente (note 19), som i liten grad er utsatt for markedsrisiko. Banken har markedsrisiko knyttet til aksjekurser, denne er begrenset gjennom at styret har definert en fastsatt en ramme for investering i aksjer, grunnfond og aksjefond, som er klassifisert som omløpsmidler, til maksimalt 45 mill. kroner. For en oversikt

over bankens investeringer i aksjer/fond se note 20, og note 6. I perioder med store svingninger er det større risiko knyttet til investeringer i verdipapirer med variabel avkastning, enn alternative plasseringer. Banken har en forholdsvis liten andel av sin kapital investert i omløpsaksjer ved utgangen av 2018 (0,4 mill. kroner). Verdien av aksjer og andel klassifisert til virkelig verdi over resultatet var 62,8 mill. kroner 31.12.2018, dette inkluderer ca. 30,0 mill. kroner plassert i fond som er klassifisert i samme regnskapspost som aksjer. En oversikt over bankens aksjer er spesifisert i note 20.

Note 2 Kritiske estimater og vurderinger.

Tap på utlån, obligasjoner og garantier (note 17)

Banken gjennomgår hele bedriftsmarkedsporteføljen årlig og store og spesielt risikable engasjementer gjennomgås løpende. Lån til privatpersoner gjennomgås når de er misligholdt mer en 11 dager eller dersom de har en særlig dårlig betalingshistorikk. Bankens systemer for risikoklassifisering er omtalt i note 17.

Under IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kreditttap. Den generelle modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler omfatter finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet og fordringer på leieavtaler omfattet. Forventet tap på kredittforringede lån beregnes som forskjellen mellom lånets bokførte verdi og nåverdien av diskontert kontantstrøm basert på effektiv rente.

Banken innregner tapsavsetning for forventet kreditttap på alle lån fra tidspunktet for førstegangsinnregning. For lån hvor kredittrisikoen ikke har økt vesentlig siden første gangs innregning måles tapet til et beløp som tilsvarer forventet kreditttap over 12 måneder. Lån hvor det ikke har vært vesentlig endring i kredittrisiko og som ikke er misligholdte inngår er plassert i gruppen «stage 1».

For lån hvor kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs innregning måles tap til et beløp som tilsvarer forventet kreditttap i levetiden. Vesentlig økning i kredittrisiko er definert som en nedgradering i risikoklassifiseringssystemet, betalingshistorikk og informasjon om debtors betalingsevne. Et lån anses som misligholdt når det er gått 30 dager siden forfall og terminbeløpet ikke er betalt. Hva som ansees som en vesentlig økning i kredittrisiko varierer noe etter den opprinnelige klassifiseringen. Et engasjement som er klassifisert med svært lav risiko ved førstegangsregistrering vil ikke nødvendigvis få en vesentlig økning i kredittrisikoen selv om det rates dårligere, mens engasjement med høy risiko vurderes strengere. Dersom kredittrisikoen for en eiendel eller gruppe av eiendeler er ansett å ha økt vesentlig siden første gangs innregning, eller engasjementet er misligholdt blir engasjementet plassert i gruppen «stage 2».

I modellen som brukes i Totens Sparebank Boligkreditt AS er følgende parametere satt for når et engasjement går fra stage 1 til stage 2 som følge av økning i kredittrisiko.

$PD-12 > 0,2\%$ og $(PD-12 > PD\text{-ini} + 0,5\%$ eller $PD-12 > 2 * PD\text{ini}$)

PD-12 angir her sannsynligheten for at engasjementet går i mislighold per dato, mens PDini angir den beregnede sannsynligheten for at engasjementet skulle gå i mislighold når kreditten ble gitt. For engasjement i «stage 2» avsettes det en tapsavsetning tilsvarende hele den forventede levetiden til eiendelen. Dersom det oppstår et kreditttap skal renteinntekter innregnes basert på bokført beløp etter justering for tapsavsetning. Engasjement som er individuelt vurdert er plassert i gruppen «stage 3». Note 6 viser engasjement i de ulike stage, bevegelser mellom gruppene og hvor mye som er nedskrevet på engasjement i de ulike gruppene. Engasjement som er plassert i stage 2 tilbakeføres til stage 1 når de i risikoklassifiseringssystemet får en klassifisering som er lik eller bedre en klassifiseringen de fikk når engasjementet ble gitt. Engasjement i stage 3 forblir i dette staget til de ikke lenger

individuelt vurderes. Da plasseres de i stage 1 eller 2 etter de kriterier som er beskrevet ovenfor.

Engasjement med svært god sikkerhet plasseres i stage 1 selv om de er individuelt vurdert. I Totens Sparebank gjelder dette kun engasjement mot Norges Bank og andre kredittinstitusjoner.

Tap anses som konstatert ved stadfestet akkord eller konkurs, ved at utleggsforretninger ikke har ført fram, ved rettskraftig dom, eller forøvrig ved at banken har gitt avkall på hele eller deler av engasjementet, eller at engasjementet vurderes som endelig tapt av banken.

Nedskrivningsmodell i Totens Sparebank

Eika Gruppen har i samarbeid med SDC utviklet modeller for beregning av sannsynlighet for mislighold (PD) og tap gitt mislighold (LGD). SDC har videre utviklet løsning for eksponering ved mislighold (EAD), beregning av tap og modell for vurdering om et engasjement har hatt vesentlig økning i tapsrisiko siden første gangs innregning, som Totens Sparebank Boligkreditt AS har valgt å benytte. Forventet kreditttap (ECL) beregnes som $EAD \times PD \times LGD$, neddiskontert med opprinnelig effektiv rente.

Forventet kredittap basert på forventninger til fremtiden

Modellen vil justere tapsavsetningen med forventet utvikling i ulike makrovariabler som anses å ha påvirkning på forventet tap. Dette kan være rentenivå, bransjeforventninger og syn på økonomisk utvikling i et område. Forventninger til fremtiden er utledet av en makromodell der det hensyntas tre scenarier – base case, best case og worst case – for forventet makroøkonomisk utvikling ett til tre år fram i tid. Variablene er fordelt på fylker for personmarkedet og på bransjer for bedriftsmarkedet. Pr. 31.12.2018 er det benyttet følgende vekt: Base case 2/3, best case 1/6 og worst case 1/6.

Det er bankens vurdering at bankens primærrområde er mindre preget av opp og nedgangstider en generelt i Norge, og tapene knyttet til utlån til kunder derfor vil variere mindre enn i pressområdene. Utlån til kunder utgjør en svært vesentlig del av bankens samlede eiendeler og en økning i tap knyttet til denne posten vil derfor ha betydelige effekter på bankens resultater. F. eks vil et årlig tap på 1 % av utlån til kunder øke årlige tapskostnader i konsernet fra 2018 sitt nivå på 0,1 mill. kroner til 134,0 mill. kroner.

Virkelig verdi egenkapitalinteresser (note 20 og 41)

Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatregnskapet vil normalt omsettes i aktive markeder og verdien vil således kunne fastsettes med rimelig grad av sikkerhet. Tilsvarende vil markedsverdier for eiendeler og forpliktelser som regnskapsføres til amortisert kost og som fremkommer i noter, kunne være estimater basert på diskonterte forventede kontantstrømmer, multiplikatoranalyser eller andre beregningsmetoder. Slike vil kunne være beheftet med betydelig usikkerhet. Med unntak for noen få aksjer er det norske aksjemarkedet lite likvid. Aksjekurser vil i de fleste tilfeller være sist omsatte kurs. I noen tilfeller der likviditeten er dårlig og det fremkommer større uforklarte prisbevegelser rundt årsskiftet, vil kursen kunne være fastsatt som volumvektet gjennomsnitt over en tidsperiode, vanligvis desember.

Verdien av bankens verdipapirer med variabel avkastning er vurdert til 428 mill. kroner ved årsskiftet. Herav utgjør aksjer i Eika Gruppen AS 188 mill. kroner og Eika Boligkreditt AS 177 mill. kroner. Ved en endring i verdisetningen av disse selskapene vil derfor banken være utsatt for risiko av betydning. Verdsettelsen av Eika Gruppen AS tar utgangspunkt i en verdivurdering av de enkelte selskaper som inngår i gruppen, og en samlet verdi for

konsernet totalt, basert på relevante verdsettelsesmetoder. Denne verdivurderingen blir vurdert opp i mot sist kjente emisjons- og/eller omsetningskurs, hensyntatt bankens egne vurderinger av hendelser frem til balansedagen. Aksjene i Eika Boligkreditt AS er vurdert med basis i siste emisjonskurs og egenkapital per aksje i selskapet.

Virkelig verdi av derivater (note 24)

Virkelig verdi av derivater fremkommer vanligvis ved bruk av verdivurderingsmodeller der prisen på underliggende, eksempelvis renter og valuta innhentes i markedet. For opsjoner vil volatiliteter være observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende. I de tilfeller bankens risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil midtkurser bli anvendt. Med nøytral risikoposisjon menes eksempelvis at renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I motsatt fall brukes den relevante kjøps eller salgskurs for å vurdere nettoposisjonen.

Bankens derivater er i stor grad sikringsinstrumenter og en endring i verdien på disse vil derfor i stor grad samsvare med verdiendringer på sikringsobjektet og ha begrenset effekt på bankens finansielle stilling.

Pensjoner (note 10)

Netto pensjonsforpliktelser og årets pensjonskostnad er basert på en rekke estimater herunder; avkastning på pensjonsmidlene, fremtidig rente og inflasjonsnivå, lønnsutvikling, turnover, utvikling i grunnbeløpet og den generelle utviklingen i antall uføretrygdede og levealder er av stor betydning. Usikkerheten er i stor grad knyttet til bruttoforpliktelsen og ikke til den nettoforpliktelsen som fremkommer i balansen. Estimaterendringer som følge av endringer i nevnte parametere vil innregnes direkte mot egenkapitalen og ikke belaste resultatregnskapet umiddelbart slik som andre estimaterendringer.

Tidligere avsetninger for fremtidige forpliktelser knyttet til AFP ble tilbakeført i løpet av 2010. Dette gjelder ikke for avsetninger som dekker de som har begynt å ta ut AFP ved inngangen av 2010. Per 31.12.2018 er det derfor kun regnskapsmessig avsettelse for å dekke bedriftens fremtidig AFP-forpliktelser for aktive AFP pensjonister.

Overgang til IFRS 9 fra 01.01.2018

Fra 01.01.2018 implementerte Totens Sparebank IFRS 9. Følgende avsnitt omhandler implementeringen av IFRS 9:

GENERELT OM IFRS 9

I regnskapet for 2017 ble IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling benyttet for finansielle instrumenter. Fra 01.01.2018 ble denne standarden erstattet av IFRS 9 Finansielle instrumenter. IFRS 9 introduserer en ny modell for klassifisering og måling av finansielle eiendeler, ny modell for nedskrivning av finansielle eiendeler og nye regler for sikringsbokføring.

Overgangsregler

IFRS 9 skal anvendes retrospektivt, med unntak for sikringsbokføring. Retrospektiv anvendelse innebærer at Totens Sparebank laget åpningsbalansen 01.01.2018 etter prinsippene i IFRS 9. Det er adgang til å unnlate å utarbeide sammenligningstall for historiske perioder, og banken har valgt å ikke å utarbeide sammenligningstall. Det er også anledning til å utsette implementeringen av reglene for sikringsbokføring etter IFRS 9. Banken har valgt å fortsette anvendelsen av sikringsbokføringsreglene etter IAS 39.

Effektene av nye prinsipper i åpningsbalansen for 2018 føres mot egenkapitalen

millioner kroner. Endringen har kun marginal effekt i kapitaldekningen.

Klassifisering og måling

Finansielle eiendeler

IFRS9 har medført nye prinsipper for klassifisering og måling. Målekategoriene for finansielle eiendeler i IAS 39 (virkelig verdi over resultat, tilgjengelig for salg, holde til forfall og utlån og fordringer til amortisert kost) har blitt erstattet av følgende tre målekategorier etter IFRS 9:

Amortisert kost

Virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultat (FVOCI)
Virkelig verdi med verdiendring over resultat (FVTPL)

Målekategori bestemmes ved førstegangs innregning av eiendelen. Ved fastsettelse av målekategori skiller IFRS 9 mellom ordinære renteinstrumenter og egenkapitalinstrumenter, herunder derivater. Med ordinære renteinstrumenter menes det renteinstrumenter der avkastning utgjør kompensasjon for tidsverdi av penger, kreditt-risiko og andre relevante risikoer som følger av ordinære renteinstrumenter. Egenkapitalinstrumenter faller i målekategorien virkelig verdi over resultat. For ordinære renteinstrumenter bestemmes målekategoriene etter formålet med investeringen. Renteinstrumenter som inngår i en portefølje med formål å motta kontraktmessige kontantstrømmer i form av renter og avdrag, skal måles til amortisert kost.

Renteinstrumenter som inngår i en portefølje med formål om å både motta kontantstrømmer og å foreta salg, skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat, med rentinntekt, valutaomregningseffekter og nedskrivninger presentert over ordinært resultat. Renteinstrumenter som ikke faller i de to foregående kategoriene skal måles til virkelig verdi over resultat. Egenkapitalinstrumenter faller i målekategorien virkelig verdi over resultat. For egenkapitalinstrumenter som ikke er derivater og ikke holdes for handelsformål, er det anledning til å velge å føre disse til virkelig verdi over utvidet resultat. Totens sparebank har valgt å klassifisere sine investeringer i Eika Boligkreditt AS og Eika Gruppen AS til virkelig verdi over utvidet resultat. Øvrige egenkapitalplasseringer er klassifisert til virkelig verdi over resultatet.

Totens Sparebank har klassifisert sine finansielle eiendeler i følgende kategorier etter spesifikasjonene i IFRS 9:

Regnskapslinje	31.12.2017 Etter IAS 39	01.01.2018 Etter IFRS 9
Kontanter og fordringer på sentralbanker	Amortisert kost	Amortisert kost
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	Amortisert kost	Amortisert kost
Brutto utlån til kunder	Amortisert kost	Amortisert kost
Fastrente med rentesikring	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet (FVPL)
Sertifikater, obligasjoner	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet (FVPL)
Aksjer, andler og andre egnekapitalinteresser	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet (FVPL)
Herav strategiske investeringer	Tilgjengelig for salg	Virkelig verdi over utvidet resultat (FVOCI)
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet (FVPL)

Effekter som følge av endring av Nedskrivningsmodell for Totens Sparebank og konsernet

Som følge av overgang til IFRS 9, fikk Totens Sparebank en økning i egenkapitalen på 1,8 millioner kroner som følge av reduserte nedskrivninger på utlån. Tilsvarende økning i konsernet er på 1,3

	IAS 39		Endringer etter IFRS 9		IFRS 9	
	Morbanken	Konsern	Morbanken	Konsern	Morbanken	Konsern
(Alle tall i hele 1.000 kroner)	31.12.2017	31.12.2017			01.01.2018	01.01.2018
Brutto utlån til kunder	10.563.347	12.457.080			10.563.347	12.457.080
- Individuelle nedskrivninger	-57.834	-57.834			-57.834	-57.834
- Gruppene nedskrivninger	-32.999	-32.999	2.436	1.681	-30.563	-31.318
Netto utlån og fordringer på kunder	10.472.514	12.366.247			10.474.950	12.367.928
Immaterielle eiendeler (utsatt skattefordel)	2.879	3.511	-609	-420	2.270	3.091
Annen egenkapital	936.903	1.003.161	1.827	1.261	938.730	1.004.422

Lån og fordringer, balanseført til amortisert kost: Utlån og garantier:

Utlån måles ved første gangs innregning til virkelig verdi pluss transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen. Ved senere måling vurderes utlån til amortisert kost med bruk av effektiv rente metode. Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte transaksjonskostnader. Selskapet har utarbeidet egne retningslinjer for nedskrivning for tap på utlån i samsvar med IFRS9. Nedskrivning på utlån/garantier gjøres ut fra en forventet tapmodell. Her beregner Totens Sparebank forventede fremtidige tap ut fra hvor sannsynlig det er at selskapets lån blir misligholdte, og hvor stort tapet vil bli gitt et mislighold. Totens Sparebank bruker en modell som er utarbeidet SDC. Modellen er nærmere beskrevet i note 2.

Finansielle eiendeler til virkelig med verdiendringer over resultatet

Denne kategorien inneholder finansielle eiendeler holdt for omsetning eller finansielle eiendeler øremerket til virkelig verdi over resultatet. Eiendelene er klassifisert som omløpsmidler og vurdert til virkelig verdi. Alle gevinster og tap blir innregnet i resultatregnskapet. Når investeringer er rentebærende, innregnes renter i resultatregnskapet ved å bruke effektiv rente-metode. I hovedsak blir selskapets aksjer, obligasjoner og derivater plassert i denne kategorien. Selskapets likviditetsportefølje er klassifisert til virkelig verdi over resultatet iht. til den forretningsmodellen som styrer forvaltningen av likviditetsporteføljen. Forretningsmodellen gir et avkastningsmål for likviditetsporteføljen og kjøp og salg gjøres ut fra et mål om maksimal fortjeneste. Salg utføres for å dekke uventede likviditetsbehov.

Finansielle forpliktelser

For finansielle forpliktelser som er bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet skal endringer i verdien som skyldes selskapets egen kredittisiko innregnes i utvidet resultat. Totens Sparebank har ikke finansiell gjeld til virkelig verdi. Ved førstegangsinnregning måles finansiell forpliktelser til virkelige verdi minus transaksjonskostnader som er direkte henførbare til utstedelsen av den finansielle forpliktelsen.

Note 3 Endringer i konsernstruktur

Totens Sparebank sine datterselskaper er nærmere beskrevet i note 21.

Note 4 Segmentinformasjon

Banken har to strategiske forretningsområder som rapporteres til ledelsen. Dette er privatmarkedet og bedriftsmarkedet. I noten nedenfor vises tilsvarende segmentinformasjon som rapporteres til ledelsen i banken. Personkunder som følges opp via næringsavdelingen inngår i bedriftsmarkedet. Det er vår vurdering at det ikke foreligger vesentlig forskjeller i risiko og avkastning på produkter og tjenester som inngår i bankens hovedmarkeder.

Morbank 2018

	Privat- marked	Bedrifts- marked	Ufordelt	Sum
Resultatregnskap				
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	144.867	124.516	-5.803	263.580
Netto andre driftsinntekter	61.380	9.160	93.777	164.317
Driftskostnader	37.399	11.993	116.325	165.717
Driftsresultat før tap	168.848	121.683	-28.351	262.180
Tap på utlån	2.699	-2.618	-	81
Nedskrivninger	-	-	-	-
Driftsresultat før skatt	166.149	124.301	-28.351	262.099
Skatt	41.537	31.075	-24.054	48.559
Resultat etter skatt	124.612	93.226	-4.297	213.540
Balanse				
Netto utlån til kunder	6.254.502	4.517.467	243.727	11.015.696
Andre eiendeler	-	-	2.783.950	2.783.950
Sum eiendeler per segment	6.254.502	4.517.467	3.027.677	13.799.646
Innskudd fra og gjeld til kunder	5.802.790	2.869.369	150	8.672.309
Annen gjeld	-	-	3.398.659	3.398.659
Sum gjeld	5.802.790	2.869.369	3.398.809	12.070.968
Egenkapital	-	-	1.728.678	1.728.678
Sum gjeld og egenkapital per segment	5.802.790	2.869.369	5.127.487	13.799.645

Morbank 2017

	Privat- marked	Bedrifts- marked	Ufordelt	Sum
Resultatregnskap				
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	151.212	121.204	-12.198	260.219
Netto andre driftsinntekter	56.391	8.084	47.467	111.942
Driftskostnader	40.716	11.113	115.836	167.665
Driftsresultat før tap	166.887	118.175	-80.567	204.496
Tap på utlån	927	-1.962	-3.730	-4.765
Nedskrivninger	-	-	41	41
Driftsresultat før skatt	165.960	120.137	-76.796	209.302
Skatt	41.490	30.034	-24.804	46.721
Resultat etter skatt	124.470	90.103	-51.992	162.581
Balanse				
Netto utlån til kunder	6.219.157	4.016.498	236.860	10.472.515
Andre eiendeler	-	-	2.735.901	2.735.901
Sum eiendeler per segment	6.219.157	4.016.498	2.972.761	13.208.416
Innskudd fra og gjeld til kunder	5.467.114	2.708.860	1.276	8.177.250
Annen gjeld	-	-	3.488.797	3.488.797
Sum gjeld	5.467.114	2.708.860	3.490.073	11.666.047
Egenkapital	-	-	1.542.369	1.542.369
Sum gjeld og egenkapital per segment	5.467.114	2.708.860	5.032.442	13.208.416

Konsern 2018

	Privat- marked	Bedrifts- marked	Ufordelt	Sum
Resultatregnskap				
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	169.647	124.516	-5.803	288.360
Netto andre driftsinntekter	60.450	9.160	39.176	108.786
Driftskostnader	41.189	11.993	110.105	163.287
Driftsresultat før tap	188.908	121.683	-76.732	233.859
Tap på utlån	2.930	-2.618	-	312
Nedskrivninger	-	-	-	-
Driftsresultat før skatt	185.978	124.301	-76.732	233.547
Skatt	46.495	31.075	-25.769	51.801
Resultat etter skatt	139.484	93.226	-50.963	181.746
Balanse				
Netto utlån til kunder	8.569.176	4.517.467	243.727	13.330.370
Andre eiendeler	-	-	2.377.688	2.377.688
Sum eiendeler per segment	8.569.176	4.517.467	2.621.415	15.708.056
Innskudd fra og gjeld til kunder	5.794.517	2.869.369	150	8.664.036
Annen gjeld	-	-	5.281.447	5.281.447
Sum gjeld	5.794.517	2.869.369	5.281.597	13.945.483
Egenkapital	-	-	1.762.575	1.762.575
Sum gjeld og egenkapital per segment	5.794.517	2.869.369	7.044.172	15.708.056

Konsern 2017

	Privat- marked	Bedrifts- marked	Ufordelt	Sum
Resultatregnskap				
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	177.273	121.204	-12.198	286.280
Netto andre driftsinntekter	41.368	8.084	47.467	96.919
Driftskostnader	37.934	11.113	115.836	164.883
Driftsresultat før tap	180.707	118.175	-80.567	218.316
Tap på utlån	927	-1.962	-3.730	-4.765
Nedskrivninger	0	0	41	41
Driftsresultat før skatt	179.780	120.137	-76.796	223.122
Skatt	44.945	30.034	-24.804	50.585
Resultat etter skatt	134.426	90.103	-51.992	172.537
Balanse				
Netto utlån til kunder	8.112.889	4.016.498	236.860	12.366.247
Andre eiendeler	0	0	2.253.113	2.253.113
Sum eiendeler per segment	8.112.889	4.016.498	2.489.973	14.619.360
Innskudd fra og gjeld til kunder	5.467.114	2.702.860	1.464	8.171.438
Annen gjeld	0	0	4.839.301	4.839.301
Sum gjeld	5.467.114	2.702.860	4.840.765	13.010.739
Egenkapital	0	0	1.608.622	1.608.622
Sum gjeld og egenkapital per segment	5.467.114	2.702.860	6.449.387	14.619.360

Note 5 Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter

	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7.873	3.859	346	701
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	384.392	381.455	437.266	431.178
Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	22.374	19.504	22.922	20.155
Andre renteinntekter og lignede inntekter	954	14	954	14
Sum renteinntekter	415.593	404.832	461.488	452.048
Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	225	820	225	820
Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	79.042	72.697	78.652	72.017
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	61.801	59.702	83.306	81.537
Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	4.623	5.377	4.623	5.377
Andre rentekostnader og lignende kostnader	6.322	6.018	6.322	6.018
Sum rentekostnader	152.013	144.614	173.128	165.769
Netto rente- og kredittprovisjoner	263.580	260.219	288.360	286.280

Herav inntektsførte renter og provisjoner på engasjement hvor det er foretatt nedskrivninger

2.601	3.105	2.601	3.105
-------	-------	-------	-------

Note 6 Netto verdiendringer og gevinst/tap på valuta og verdipapirer til virkelig verdi over resultatet og driftsresultat fra ordinær drift.

	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	-1.193	6.608	-2.276	4.947
Aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning	15.243	945	15.243	945
Valuta og finansielle derivater	3.190	2.718	3.190	2.718
Sum	17.240	10.271	16.157	8.610

Banken verdiendringer knytter seg til verdipapirer som ble øremerket til kategorien virkelig verdi over resultatet ved første gangs registrering. I tillegg er verdiendringer knyttet til derivater ført mot resultatet.

Finansielle verdipapirer som måles til virkelig verdi over resultatet har stor betydning for Totens Sparebank sitt resultat og stilling. Bankens resultater påvirkes av svingninger i verdiene på aksje- og obligasjonsporteføljen.

	Morbank	
	2018	2017
Driftsresultat	262.099	209.301
Netto verdiendringer og gevinst/tap på verdipapirer til virkelig verdi over resultatet.	17.240	10.271
Netto tap/gevinst på langsiktige investeringer i verdipapirer		41
Utbytte	62.445	21.360
Driftsresultat fra ordinær bankdrift	182.414	177.629

Note 7 Andre driftsinntekter

	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Andre inntekter	328	362	112	146
Driftsinntekter faste eiendommer		78	360	393
Sum andre driftsinntekter	328	440	472	539

Note 8 Spesifikasjon av provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester

	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Betalingsformidling	26.408	28.227	26.408	28.227
Provisjon spare- og plasseringsprodukter	7.958	7.299	7.958	7.299
Provisjon fra boligkreditt	32.606	30.440	19.514	18.479
Provisjon forsikringstjenester	17.616	17.611	17.616	17.611
Annen virksomhet	4.624	4.034	4.624	4.034
Garantiprovisjon	4.906	3.673	4.906	3.673
Sum inntekter	94.118	91.285	81.026	79.323

Note 9 Lønn og personalkostnader

	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Lønn	62.630	61.366	63.013	61.718
Pensjoner (note 10)	8.568	8.079	8.568	8.079
Sosiale kostnader	15.378	14.673	15.378	14.673
Sum	86.575	84.118	86.959	84.471

Antall ansatte pr 31.12	98	96	98	96
Gjennomsnittlig årsverk	93	94	93	94

Oversikt over lån, lønn og andre godtgjørelser til bankens ledelse og styret 2018

	Morbank				Konsern			
	Lønn	Annen godtgjørelse	Arlig premie i opptjente pensjonsrettigheter	Lån og sikkerhetsstilleser	Lønn	Annen godtgjørelse	Arlig premie i opptjente pensjonsrettigheter	Lån og sikkerhetsstilleser
Ledende ansatte:	8.088	415	1.218	15.522	8.088	415	1.218	15.522
Adm. banksjef, Rolf Endre Delingsrud	2.195	245	298	2.300	2.195	245	298	2.300
Viseadministrerende banksjef, Stig Håvard Blikseth	1.408	23	219	900	1.408	23	219	900
Banksjef Finans, Johan Øverseth Røstøen	1.198	45	179	4.000	1.198	45	179	4.000
Banksjef Forretningsstøtte, Geir Sindre Von Schantz Nyborg	1.152	46	154	2.765	1.152	46	154	2.765
Banksjef Bedriftsmarked, Jan Sverre Seierstad	1.064	32	203	2.657	1.064	32	203	2.657
Banksjef Personmarked, Åse Charlotte Øye	1.071	23	165	2.900	1.071	23	165	2.900
Styret (inkl. varamedlemmer):		1.024		9.193		1.024		12.193
Leder Geir Stenseth		270		1.200		270		1.200
Nestleder Steinar Nordengen		150				150		3.000
Styremedlem Erland Opsahl		105		250		105		250
Styremedlem Kjell Arne Nyhus (ansattes representant) 1)		105		1.099		105		1.099
Styremedlem Gunn Mari Sund Rusten		105				105		
Styremedlem Anne Jacobsen Onsrud		105				105		
Styremedlem Øystein Løvbakke (ansattes representant) 1)		17		2.861		17		2.861
Styremedlem Nina Dyste (ansattes representant) 1)		105		1.473		105		1.473
Varamedlem Tove Beate S. Karlsen		30				30		
Varamedlem Hilde E. Inngjerdingen (ansattes representant) 1)		13		2.310		13		2.310
Varamedlem Øyvind Hansebråten		13				13		
Tidligere varamedlem Christian Børresen		3				3		
Tidligere varamedlem Anne Lydia Domaas (ansattes representant) 1)		3				3		
Revisjonsutvalg:		140				140		
Leder av revisjonsutvalget Steinar Nordengen		60				60		
Medlem Anne Jacobsen Onsrud		40				40		
Medlem Geir Stenseth		40				40		
Godtgjørelsesutvalg:		17				17		
Leder av godtgjørelsesutvalget Geir Stenseth		5				5		
Medlem Gunn Mari Sund Rusten		4				4		
Medlem Erland Opsahl		4				4		
Medlem Kjell Arne Nyhus (ansattes representant) 1)		4				4		
Generalforsamlingen:		205		9.611		205		9.611
Generalforsamlingens leder Roar Løken Lunder		35		130		35		130
Ansatte som i hht. godtgjørelsesforskriften omfattes av særlige regler:								
Avdelingsleder sparing og plassering, Jon-Magnus Helganger	711	30	53	955	711	30	53	955
Banksjef Risk & Compliance, Håkon Kvam	1.105	51	167	3.767	1.105	51	167	3.767
Lån til andre ansatte				169.065				169.065
Samlet innberettet rentefordel for ansatte				1.556				1.556

1) For ansattvalgte styremedlemmer er kun godtgjørelse for det gjeldende verv oppgitt.

Oversikt over lån, lønn og andre godtgjørelser til bankens ledelse og styret 2017

	Morbank				Konsern			
	Lønn	Annen godtgjørelse	Årlig premie i opptjente pensjonsrettigheter	Lån og sikkerhetsstilleser	Lønn	Annen godtgjørelse	Årlig premie i opptjente pensjonsrettigheter	Lån og sikkerhetsstilleser
Ledende ansatte:	7.707	598	1.146	12.734	7.707	598	1.146	12.734
Adm. banksjef, Rolf Endre Delingsrud	2.023	294	286	2.300	2.023	294	286	2.300
Viseadministrerende banksjef, Stig Håvard Blikseth	1.371	40	206	900	1.371	40	206	900
Banksjef Finans, Johan Øverseth Røstøen	1.145	82	167	4.002	1.145	82	167	4.002
Banksjef Forretningsstøtte, Geir Sindre Von Schantz Nyborg	1.120	74	144	2.765	1.120	74	144	2.765
Banksjef Bedriftsmarked, Jan Sverre Seierstad	1.009	57	190	2.757	1.009	57	190	2.757
Banksjef Personmarked, Åse Charlotte Øye	1.039	50	153	10	1.039	50	153	10
Styret (inkl. varamedlemmer):		1.133		9.389		1.133		9.389
Leder Geir Stenseth		284		1.200		284		1.200
Nestleder Steinar Nordengen		166				166		
Styremedlem Erland Opsahl		120		250		120		250
Styremedlem Kjell Arne Nyhus (ansattes representant) 1)		119		1.324		119		1.324
Styremedlem Gunn Mari Sand Rusten		86				86		
Styremedlem Anne Jacobsen Onsrud		119				119		
Styremedlem Øystein Løvbakke (ansattes representant) 1)		13		2.869		13		2.869
Varamedlem Tove Beate S. Karlsen		40				40		
Styremedlem Nina Dyste (ansattes representant) 1)		105		1.145		105		1.145
Varamedlem Anne Lydia Domaas (ansattes representant) 1)		10		2.600		10		2.600
Varamedlem Christian Børresen		36				36		
Tidligere medlem Anne C. Syljuåsen		35				35		
Revisjonsutvalg:		148				148		
Leder Steinar Nordengen		60				60		
Medlem Anne Jacobsen Onsrud		8				8		
Medlem Geir Stenseth		40				40		
Tidligere medlem Anne C. Syljuåsen		40				40		
Godtgjørelsesutvalg:		35				35		
Leder Geir Stenseth		15				15		
Medlem Gunn Mari Rusten		4				4		
Medlem Erland Opsahl		12				12		
Medlem Kjell Arne Nyhus (ansattes representant) 1)		4				4		
Generalforsamlingen:		350		11.241		350		11.241
Leder Roar Løken Lunder		40		130		40		130
Ansatte som i hht. godtgjørelsesforskriften omfattes av særlige regler:								
Avdelingsleder sparing og plassering, Jon-Magnus Helganger	694	41	50	1.018	694	41	50	1.018
Banksjef Risk & Compliance, Håkon Kvam	1.069	53	156	2.550	1.069	53	156	2.550
Lån til andre ansatte				170.458				170.458
Samlet innberettet rentefordel for ansatte				2.103				2.103

1) For ansattvalgte styremedlemmer er kun godtgjørelse for det gjeldende verv oppgitt.

Styreleder har et fleksilån og en kassekreditt med en ramme på til sammen 1,2 mill. kroner, og det er benyttet kroner 0,555 mill. kroner per 31.12.2018. Den effektive renten på kassekreditten er 8,61% og på lånet 3,23 % i 2018. Lånene er gitt på vanlige markedsmessige vilkår.

Hovedprinsipper for bankens lederlønnspolitik, vedtatt av bankens styre. Styret fastsetter lønn og annen godtgjørelse til admimistrende banksjef. Administrerende banksjef fastsetter lån og annen godtgjørelse til andre ledende ansatte innenfor retningslinjer for avlønning av ledende ansatte. Fastlønn skal til enhver tid være den viktigste delen av lederlønn. Lederlønnen skal være konkurransedyktig, men ikke ledende i bankens område. Ledende ansatte tar del i de generelle ordninger som til enhver tid gjelder for bankens ansatte. Ledergruppen inkludert adm. banksjef har samme pensjonsordning som gjelder generelt i foretaket. Tillitsvalgte har ikke pensjonsordning. Adm. banksjef har ved oppsigelse fra selskapets side rett til etterlønn i 12 mnd. utover oppsigelsestiden på 6 mnd. Inntekt fra lønnet arbeid i etterlønsperioden skal komme til fradrag i etterlønnen. Ingen øvrige ansatte eller tillitsvalgte har avtale om etterlønn ved fratredelse eller egen særskilt avtale om vilkår for oppsigelse. Ledende ansatte er ikke gitt avtaler av banken som gir de rett til å kjøpe egenkapitalbevis til annet enn markedsverdi. Rentesubsidiering av lån til ansatte er beregnet til 1,4 mill. kroner. Ved beregningen av rentesubsidier på lån til ansatte er det tatt utgangspunkt i differansen mellom lånerenten og den rentesats som gir grunnlag for fordelsbeskatning. Ordningen er felles for alle ansatte. Under gitte betingelser er det en generell bonusordning i banken hvor de ansatte får utbetale en bonus. For regnskapsåret 2018 utgjør dette kroner 40.000,- per ansatt som per 31.12.2017 utgjorde kroner 30.000,-. Beløpet blir forholdsmessig redusert for de som har en lavere stillingsandel, eller har vært ansatt deler av året.

Godtgjørelse til valgt revisor	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Lovpålagt revisjon	527	553	638	651
Lovpålagt revisjon/gransking i OMF selskaper			75	188
Annen bistand	92	59	92	59
Sum godtgjørelse til revisor	619	612	805	897

Godtgjørelse til revisor inkluderer merverdiavgift.

Note 10 Pensjonsforpliktelser overfor ansatte og tillitsvalgte

Banken har en kollektiv ytelsesbasert pensjonsordning som gir de ansatte rett til 70 % av sluttlønn når de ansatte pensjoneres (67 år). I tillegg har de ansatte mulighet til å benytte avtalefestet pensjon og gå ut i pensjon fra 62 år. Banken benytter DNB Livsforsikring ASA til å administrere og drifte bankens pensjonsordning, unntatt for avtalefestet pensjon hvor banken selv løpende finansierer ordningen. Pensjonsmidlene i ordningen er forvaltet av DNB Livsforsikring ASA i henhold til de gjeldende regler for forvaltning av pensjonsmidler. Banken har ingen direkte innvirkning på forvaltningen av midlene. Totens Sparebank er pliktig til å ha obligatorisk tjenstepensjon etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Den ovenfor beskrevne ordning tilfredsstiller de krav som stilles i lov om obligatorisk tjenstepensjon.

Netto pensjonsmidler

Konsernet har en kollektiv pensjonsordning overfor 135 ansatte (inkl. pensjonister). De ansatte har rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser (ytelsesplaner). Ordningen administreres via en kollektiv pensjonsforsikring.

Pensjonsforpliktelser

Konsernet har en generell avtale om førtidspensjonering gjennom AFP-ordningen. Staten dekker en andel av pensjonen.

Bankens andel av avtalen finansieres direkte over drift. Banken har pr. 31.12.2018 ingen førtidspensjonerte på AFP etter gammel ordning.

Periodens pensjonskostnad	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Årets pensjonsopptjening	5.756	5.258	5.756	5.258
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	1.099	741	1.099	741
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	3.002	2.838	3.002	2.838
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-2.955	-2.975	-2.955	-2.975
Resultatført planendring	-56		-56	
Resultatført premie AFP	705	938	705	938
Arbeidsgiveravgift av premie AFP	135	133	135	133
Administrasjonskostnader	882	1.146	882	1.146
Resultatført pensjonskostnad	8.568	8.079	8.568	8.079
Balansført pensjonsforpliktelse	2018	2017	2018	2017
Pensjonsforpliktelse (DBO) ved periodens slutt sikrede planer	-123.969	-123.960	-123.969	-123.960
Midler ved periodens slutt	123.986	118.794	123.986	118.794
Finansskatt		-11		-11
Pensjonsforpliktelse (DBO) ved periodens slutt usikrede planer		-50		-50
Balansført pensjonsforpliktelse	17	-5.227	17	-5.227
Av balansført pensjonsforpliktelse er følgende knyttet til usikrede ordninger:		-61		-61
Av estimert total pensjonsforpliktelse er følgende fondert:	-123.969	-123.960	-123.969	-123.960
Av estimert total pensjonsforpliktelse er følgende ufondert:		-61		-61
Endring i innregnet netto pensjonsforpliktelse i balansen	2018	2017	2018	2017
Balansført forpliktelse 01.01	-5.227	-331	-5.227	-331
Pensjonskostnad	-8.568	-8.079	-8.568	-8.079
Innbetalt	15.053	9.908	15.053	9.908
Ført mot egenkapitalen	-1.241	-6.743	-1.241	-6.743
Utbetalt over drift		18		18
Balansført forpliktelse 31.12	17	-5.227	17	-5.227
Økonomiske forutsetninger	2018	2017	2018	2017
Ved beregning er følgende forutsetninger lagt til grunn:	Forpliktelser	Kostnader	Forpliktelser	Kostnader
Diskonteringsrente	2,8 %	2,2 %	2,8 %	2,2 %
Forventet avkastning pensjonsmidler	2,8 %	2,2 %	2,8 %	2,2 %
Årlig forventet lønnsvekst	3,2 %	3,0 %	3,2 %	3,0 %
Årlig forventet G-regulering	3,2 %	3,0 %	3,2 %	3,0 %
Årlig forventet regulering av pensjoner under utbetaling	0,8 %	0,5 %	0,8 %	0,5 %

Forventet avkastning på pensjonsmidler er satt lik diskonteringsrenten i hht. IAS 19. Premieinnbetalingen for 2018 er antatt å bli ca. 13,0 mill. kroner.

Utvikling i pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	2018	2017	2016	2015	2014
Pensjonsforpliktelse (DBO) ved periodens slutt sikrede planer	123.969	123.960	114.472	119.764	105.879
Endring i %	0,0%	8,3%	0,2%	13,1%	26,3%
Midler ved periodens slutt	123.986	118.794	114.220	106.944	99.623
Endring i %	4,4%	4,0%	6,8%	7,4%	22,2%

Bevegelser i pensjonsforpliktelsen	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Pensjonsforpliktelsen per 01.01	124.020	114.551	124.020	114.551
Årets pensjonsopptjening	5.756	5.258	5.756	5.258
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	1.099	741	1.099	741
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	3.002	2.838	3.002	2.838
Aktuarielt tap (gevinst)	-4.466	4.915	-4.466	4.915
Pensjonsutbetalinger	-3.163	-2.866	-3.163	-2.866
Arb.g.avg. av innbetalte pensjonsmidler	-2.279	-1.417	-2.279	-1.417
Pensjonsforpliktelsen per 31.12	123.969	124.020	123.969	124.020

Bevegelser i pensjonsmidler	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Pensjonsmidler per 01.01.	118.794	114.220	118.793	114.220
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	2.955	2.975	2.955	2.975
Aktuarielt (tap) gevinst	-5.647	-1.828	-5.647	-1.828
Innbetalinger	14.209	8.837	14.209	8.837
Pensjonsutbetalinger	-3.163	-2.848	-3.163	-2.848
Arb.g.avg. av innbetalte pensjonsmidler	-2.279	-1.417	-2.279	-1.417
Betalte kostnader	-882	-1.146	-882	-1.146
Pensjonsmidler per 31.12.	123.986	118.794	123.986	118.793

Sensitivitetsanalyse pensjonsberegning

Følgende estimater er basert på fakta og omstendigheter pr. 31. desember 2018, forutsatt at alle andre parameter er konstante. Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

	Morbank				Konsern			
	Diskonteringsrente		Årlig lønnsvekst		Diskonteringsrente		Årlig lønnsvekst	
	+1%	-1%	+1%	-1%	+1%	-1%	+1%	-1%
Prosentvis endring i pensjonsforpliktelse /-kostnad:								
Pensjonsforpliktelse (PBO)	-15,9%	20,7%	10,8%	- 8,3%	-15,9%	20,7%	10,8%	- 8,3%
Periodens netto pensjonskostnader	-21,0%	28,8%	21,0%	-15,3%	-21,0%	28,8%	21,0%	-15,3%

Note 11 Andre driftskostnader

	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Fremmede personytelser	837	2.122	837	2.122
Husleie og kostnader leide lokaler	14.158	16.155	7.938	9.937
Avgift sentrale organisasjoner	1.501	1.548	1.501	1.548
Driftskostnader faste eiendommer			615	238
Andre kostnader	13.027	16.129	13.027	16.129
Sum andre driftskostnader	29.523	35.954	23.918	29.974

Note 12 Netto tap på utlån og garantier

Utlån	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Periodens endring i forventet kredittap på engasjementer i stage 3	-15.648	-4.497	-15.648	-4.497
+Periodens endring i forventet kredittap på stage 1 og 2	-1.594	-1.583	-1.363	-1.583
+Konstaterte tap hvor det tidligere er gjort avsetninger i stage 3	19.893	2.786	19.893	2.786
+Konstaterte tap hvor det tidligere ikke er gjort avsetninger i stage 3	3.616	2.411	3.616	2.411
- Inngang på tidligere konstaterte tap	-6.186	-3.881	-6.186	-3.881
Periodens tapkostnader	81	-4.765	312	-4.765

Tap anses som konstatert ved stadfestet akkord eller konkurs, ved at utleggsforretninger ikke har ført fram, ved rettskraftig dom, eller forøvrig ved at banken har gitt avkall på hele eller deler av engasjementet, eller at engasjementet vurderes som endelig tapt av banken.

	2018	2017		
Konstaterte tap utlån	23.509	5.197		
Konstaterte tap garantier	0	0		
Sum	23.509	5.197		

Forventet tap på engasjementer i stage 3

Forventet tap på utlån i stage 3 er avsetning til dekning av inntrekk tap på engasjement som er identifisert som tapsutsatte på balansedagen.

	Utlån		Garantier	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Forventet tap på engasjementer i stage 3 01.01	57.833	62.332		
- Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt nedskrivninger	19.893	2.786		
+Økte nedskrivninger i perioden	5.811	3.668		
+Nye nedskrivninger i perioden	4.484	955		
- Tilbakeføring av nedskrivninger i perioden	6.051	6.335		
Forventet tap på engasjementer i stage 3 31.12	42.185	57.834		

Forventet tap på engasjementer i stage 3 er de samme i konsern som i morbank.

	Morbank				Konsern			
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Sum nedskr.	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Sum nedskr.
Forventet kredittap pr. 01.01.18	3.444	27.119	57.833	88.396	3.616	27.702	57.833	89.151
Endring som følge av nye eller økte lån/kreditter/garantier	435	3.683	125	4.118	611	3.864	125	4.600
Endring som følge av overgang fra Stage 1 til Stage 2	-268	3.228		2.960	-273	3.347		3.074
Endring som følge av overgang fra Stage 1 til Stage 3	-26		2.239	2.213	-26		2.239	2.213
Endring som følge av overgang fra Stage 2 til Stage 3		-22	605	583		-22	605	583
Endring som følge av overgang fra Stage 3 til Stage 2		275	-2.128	-1.853		275	-2.128	-1.853
Endring som følge av overgang fra Stage 3 til Stage 1			-400	-400			-400	-400
Endring som følge av overgang fra Stage 2 til Stage 1	370	-5.007		-4.637	387	-5.206		-4.819
Endring som følge av redusert portefølje (salg/konstatering/mv)	-149	-305	-21.993	-22.447	-153	-294	-21.993	-22.440
Andre endringer i perioden	1.413	-5.221	5.905	2.097	1.498	-5.372	5.905	2.030
Forventet kredittap 31.12.18	5.218	23.751	42.185	71.155	5.660	24.294	42.185	72.139
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner og kunder 31.12.18 tapsvurdert i de ulike stage	10337.840	972.381	210.031	11.520.252	12.176.095	1.074.454	215.485	13.466.034

Note 13 Netto tap/gevinst på langsiktige investeringer i verdipapirer

	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Diverse aksjer	0	41	0	41
Sum innregnet i resultatet	0	41	0	41

Note 14 Skattekostnad

	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Årets betalbare skatt	46.300	42.900	49.603	46.884
Justering for tidligere år	-90	-306	-90	-306
Endring midlertidige forskjeller	2.348	4.126	2.287	4.006
Sum skattekostnad i resultatregnskapet	48.559	46.720	51.801	50.585

	Morbank		Konsern	
	2018	2017	2018	2017
Avstemming av skattekostnad mot resultat før skatt				
Resultat før skattekostnad	262.098	209.301	233.548	223.121
Skatt basert på gjeldende skattesats (25%)	65.525	52.325	68.618	56.205
Formuesskatt	1.700	1.400	1.700	1.400
Ikke fradragsberettigede kostnader	43	47	43	49
Fradragsberettigede renter fondsobligasjoner	-1.248	-1.396	-1.248	-1.396
Skattefrie inntekter	-17.511	-5.461	-17.363	-5.461
For mye(-)/lite avsatt tidligere år	-90	-306	-90	-323
Effekt avrunding og eliminerings	140	110	140	110
Skattekostnad	48.559	46.720	51.801	50.585
Effektiv skattesats	19%	22%	22%	23%

Utsatt skatt og skattefordel

Netto utsatt skatt eller skattefordel beregnes på grunnlag av de forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier som eksisterer ved utgangen av regnskapsåret. Det er beregnet utsatt skatt vedrørende forskjeller knyttet til:

	Morbank		Konsern	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Positive forskjeller:				
Gevinst- og tapskonto	900	1.125	1.171	1.125
Pensjonsforpliktelser	17			
Finansielle instrumenter	5.161			
Sum	6.078	1.125	1.171	1.125
Negative forskjeller:				
Varige driftsmidler	2.037	934	5.463	3.660
Pensjonsforpliktelser		5.227		5.227
Obligasjoner	3.725	1.283	3.725	1.283
Endring i gruppevis nedskrivninger ved innføring av IFRS 9	-2.436		-1.681	
Finansielle instrumenter		5.194		5.194
Sum negative forskjeller	3.327	12.639	7.508	15.365
Netto forskjeller etter utligning	2.751	-11.514	-6.337	-14.240
Endring midlertidige forskjeller	14.265	9.761	7.903	9.158
Balanseført utsatt skatt				
Balanseført utsatt skatt (-) / skattefordel(+)	-79	2.878	882	3.511

Ved beregning av utsatt skatt per 31.12.2018 er det benyttet skattesats 25 %.

Note 15 Resultat per egenkapitalbevis

Overskudd fratrukket rente på hybridkapital fordeles mellom egenkapitalbeviserne og grunnfondet i forhold til deres andel av bankens egenkapital korrigeret for fond for urealiserte gevinster. Egenkapitalbevisernes andel av egenkapitalen utgjøres av summen av eierandelskapital, overkursfond og utjevningsfond i prosent av total egenkapital fratrukket fond for urealiserte gevinster. For 2018 var egenkapitalbevisernes andel 54,72 %, for 2017 var tilsvarende andel 56,18 %. Egenkapitalbevisernes andel av årsresultatet i 2018 utgjør totalt 114,2 mill. kroner. Dette tilsvarer i 2018 kroner 18,64 per egenkapitalbevis. Egenkapitalbevisernes andel av konsernets årsresultat er kr 96,8 mill. kroner, og tilsvarer 15,80 kr pr egenkapitalbevis. Det er i morbanken foreslått at det overføres 65,2 mill. kroner til utjevningsfond, og at det utbetales 49,0 mill. kroner i utbytte for 2018.

	Morbank	
	2018	2017
Årets resultat	213.539.890	162.580.944
Herav renter på fondsobligasjoner	4.921.255	4.911.220
Egenkapitalbevisernes andel i %	54,72%	56,18%
Egenkapitalbevisernes andel av resultatet korrigeret for avsetning til fond for urealiserte gevinster	114.156.117	88.578.851
Antall egenkapitalbevis (veid snitt)	6.124.534	6.124.534
Resultat per egenkapitalbevis	18,64	14,46

Note 16 Kredittinstitusjoner - fordring og gjeld

	Morbank		Konsern	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid/oppsigelsesfrist		77.949		77.949
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid/oppsigelsesfrist	434.766	402.848	64.889	6.350
Sum	434.766	480.797	64.889	84.299
Gjennomsnittrente kredittinstitusjoner (%)	1,72	1,04	0,46	0,66
Gjeld til kredittinstitusjoner				
Lån/innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid/oppsigelsestid	3.282	131.327	1.848	246
Lån/innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid/oppsigelsestid				
Sum	3.282	131.327	1.848	246
Gjennomsnittrente kredittinstitusjoner (%)	1,70	0,74	1,50	0,74

Av bankes utlån til kredittinstitusjoner er 369,9 mill. kroner lån til datterselskapet Totens Sparebank Boligkreditt AS.

Av gjelden til kredittinstitusjoner er tilsvarende 1,4 mill. kroner gjeld til Totens Sparebank Boligkreditt AS

Note 17 Utlån og garantier, tap, mislighold og nedskrivninger

Utlån fordelt på fordringstype	Morbank		Konsern	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Kasse/drifts- og brukskreditter	1.069.514	1.048.400	1.069.514	1.048.400
Byggelån	743.598	572.111	743.598	572.111
Nedbetalingslån	9.272.374	8.942.837	11.588.033	10.836.569
Sum lån før nedskrivninger	11.085.486	10.563.348	13.401.145	12.457.080

Bankens maksimale eksponering for kredittrisiko på utlån til kunder

Det beløp som best representerer bankens maksimale eksponering for kredittrisiko på utlån pr 31.12.2018 uten å ta hensyn til sikkerhetsstillelser eller andre kredittforbedringer er bokført verdi av utlån hensyntatt tapsavsetninger, garantier og ikke optrukne kredittammer.

	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Bokført verdi utlån (netto etter tapsavsetninger)	11.015.695	10.472.514	13.330.370	12.366.247
Garantier (netto etter tapsavsetninger)	400.415	376.160	400.415	376.160
Ikke optrukne kredittammer	1.934.321	1.333.527	1.540.148	1.333.527
Maksimal eksponering for kredittrisiko	13.350.431	12.182.202	15.270.933	14.075.935

Sikkerheter

Banken benytter sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjon. Sikkerheter kan for eksempel være i form av fysisk sikkerhet, garantier, kontantdepot eller avtale om motregning. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret og kan for eksempel være bygninger, boliger eller varelager. Ved vurdering av sikkerhetens verdi legges til grunn en forutsetning om fortsatt drift. Unntak fra dette gjelder i situasjoner hvor det er foretatt nedskrivning. Det tas videre hensyn til forhold som kan påvirke sikkerhetens verdi, for eksempel konsesjonsbetingelser eller servitutter. Ved vurdering av sikkerheter i form av verdipapirer og ved vurdering av motpartsrisiko tas det hensyn til estimert effekt av tvangssalg og salgskostnader

	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Beregnet virkelig verdi av sikkerhetene for utlån	25.620.438	21.857.982	27.945.649	23.839.349

Sikkerheter i forhold til totalt engasjement per markedssegment (31.12.2018)

	Morbank		Konsern	
	Engasjement	Sikkerhet	Engasjement	Sikkerhet
Personmarked	7.961.272	16.927.380	10.274.010	19.252.592
Bedriftsmarked	4.560.629	8.693.057	4.573.303	8.649.980

I all hovedsak er banken sine lån sikret med pant i eiendom, hvorav boligeiendom utgjør hoveddelen.

Det gjøres en rullerende verddivurdering av sikkerhetene for utlån, og verdien av sikkerheter skal som et minimum vurderes hvert 3. år.

Utlån og garantier, tap, mislighold og nedskrivninger fordelt på næring

	Utlån		Garantier		Potensiell eksponering ved f.ks. trekkfasiliteter		Misligholdte engasjementer		Øvrig tapsutsatte engasjementer	
	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Personmarked	7.460.910	7.288.015	34.400	41.164	464.990	424.937	32.490	50.988	18.496	28.335
Jordbruk, skogbruk	744.447	729.643	15.184	12.282	95.676	87.248	0	0	22.849	34.181
Industri	88.065	94.885	34.935	25.613	32.958	34.791	3.711	3.169	3.466	3.592
Bygg, anlegg	893.519	584.764	166.805	152.067	135.710	332.410	4.368	0	1.663	0
Varehandel	96.325	83.433	13.086	11.201	29.589	27.373	893	2.328	159	0
Transport	80.439	74.982	12.275	12.728	5.351	7.652	0	1.054	0	0
Overmattings- og serveringsvirksomhet	21.228	20.927	1.320	1.498	787	851	0	0	762	2.060
Omsetning og drift av fast eiendom	1.371.530	1.371.079	82.956	99.612	51.167	160.763	0	7.432	7.620	8.412
Helse- og sosiale tjenester	51.846	50.311	232	401	460	677	0	0	0	1.461
Faglig og finansiell tjenesteyting	135.235	119.866	1.235	14.136	10.164	21.015	8.522	14.584	0	0
Forsikringsmessig tjenesteyting	39.128	36.262	353	353	5.627	4.308	0	0	0	0
Tjenesteytende næringer ellers	116.017	117.027	2.835	2.182	232.164	229.212	1.680	133	4.363	4.260
Øvrige	38.643	42.464	3.018	3.324	3.828	2.968	0	0	0	563
Sum	11.085.486	10.563.347	368.403	376.160	1.068.013	1.333.527	51.664	79.689	59.377	82.864
Personmarked boligkreditt	2.325.412	1.904.685	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum konsernet	13.401.145	12.457.079	368.403	376.160	1.068.013	1.333.527	51.664	79.689	59.377	82.864

	Tap på utlån og garantier		Tap i % av utlån		Forventet kredittap i stage 3 på utlån og garantier	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Personmarked	2.493	1.707	0,03 %	0,02 %	20.210	19.688
Jordbruk, skogbruk	1.576	-533	0,21 %	-0,07 %	2.000	3.725
Industri	-1.717	-502	-1,95 %	-0,53 %	2.193	3.250
Bygg og anlegg	1.333	52	0,15 %	0,01 %	1.150	0
Varehandel	224	-1.938	0,23 %	-2,32 %	0	2.483
Transport	-286	264	-0,36 %	0,35 %	0	1.010
Overnattings- og serveringsvirksomhet	-15	-50	-0,07 %	-0,24 %	700	1.100
Omsetning og drift av fast eiendom	-159	-2.923	-0,01 %	-0,21 %	11.900	8.300
Faglig og finansiell tjenesteyting	-1.181	724	-0,87 %	0,60 %	0	14.000
Forretningsmessig tjenesteyting	-114	0	-0,29 %	0 %	0	0
Tjenesteytende næringer ellers	-308	0	-0,27 %	0 %	4.032	4.278
Øvrige	-1.765	17	-4,57 %	0,04 %	0	0
Endring forventet kredittap stage 1 og 2	-1.583	0	-0,01 %	0 %	0	0
Sum	81	-4.765	0,00 %	-0,05 %	42.185	57.833
Personmarked boligkreditt	230	0	0	0 %	0	0
Sum konsernet Totens Sparebank	312	-4.765	0	0 %	42.185	57.833

	Akkumulerte forventet kredittap på utlån og fordringer på kunder 31.12.2018				Akkumulerte forventet kredittap på garantier og ubenyttede rammekreditter 31.12.2018				Forventet kredittap på stage 1 og stage 2
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total	31.12.2017
Personmarked	1.051	2	20.210	21.263	170	33	0	203	7.112
Jordbruk, skogbruk	539	2.267	2.000	4.806	38	62	0	101	3.630
Industri	80	1.768	2.193	4.041	38	53	0	90	2.970
Bygg og anlegg	795	5.129	1.150	7.074	201	136	0	337	3.689
Varehandel	144	260	0	403	51	90	0	141	2.428
Transport	180	183	0	363	22	56	0	78	67
Overnattings- og serveringsvirksomhet	37	21	700	758	3	47	0	50	0
Omsetning og drift av fast eiendom	1.400	4.114	11.900	17.414	129	173	0	302	10.572
Faglig og finansiell tjenesteyting	153	175	0	329	10	5	0	15	0
Forretningsmessig tjenesteyting	44	96	0	140	10	2	0	11	0
Tjenesteytende næringer ellers	62	338	4.032	4.432	7	20	0	27	0
Øvrige	45	8.722	0	8.768	9	2	0	11	2.531
Sum	4.531	23.074	42.185	69.790	688	677	0	1.365	32.999
Personmarked boligkreditt	442	544	0	985	0	0	0	0	0
Sum konsernet Totens Sparebank	4.972	23.618	42.185	70.775	688	677	0	1.365	0

Lån til datterselskaper utgjør per 31.12.2018 9,8 mill. kroner. Forventet kredittap i stage 3 i noten omfatter forventet tap på utlån og forventet kredittap relatert til garantier.

Utlån og garantier fordelt på risikoklasser

Totens Sparebanks risikoklassifisering *1)

Risikoklasse	Sannsynlighet for mislighold (prosent)		Modellbeskrivelse
	Fra og med	Til	
1	0,01	0,10	Totens Sparebank benytter en sannsynlighetsbasert (PD - probability of default) risikoklassifiseringsmodell på alle kunder der det er risiko for tap for banken. Det betyr at alle kunder med lån, kreditt eller garanti blir risikoklassifisert, i tillegg til kunder med overtrekk over NOK 1.000,-. Risikoklassifiseringsmodellene er delt i to hovedmodeller - en for personmarked og en for bedriftsmarked. Hovedmodellene er igjen delt i ulike undermodeller. Det gjøres også et modellmessig skille mellom eksisterende og nye kunder. Risikoklassifiseringsmodellen beregner sannsynlighet for at kunden går i mislighold i løpet av de neste 12 måneder.
2	0,10	0,25	
3	0,25	0,50	
4	0,50	0,75	
5	0,75	1,25	
6	1,25	2,00	
7	2,00	3,00	
8	3,00	5,00	
9	5,00	8,00	
10	8,00	100,00	
11	Mislighold		
12	Tapsutsatt		

*1) Basert på Totens Sparebanks risikoklassifiseringssystem, hvor 1 representerer lavest og 12 høyest risiko.

Fordeling på risikoklasse 2018:

Engasjement fordelt på risikogrupper personmarked

Risikogruppe basert på sannsynlighet for mislighold	Brutto utlån til kunder	Garanti-ansvar	Udisponerte kreditrammer	Sum engasjement i Totens Sparebank	Forventet kredittap stage 3	Lån i Totens Sparebank Boligkreditt AS	Sum konsern
1-3	5.694.356	31.127	431.001	6.156.484	0	1.834.060	7.990.544
4-7	1.184.961	640	30.408	1.216.008	0	390.323	1.606.331
8-10	528.177	2.436	3.581	534.194	0	87.095	621.289
11-12	54.388	198		54.585	20.210	1.260	55.845
Totale engasjementer per 31.12.2018	7.461.881	34.400	464.990	7.961.272	20.210	2.312.738	10.274.010

Engasjement fordelt på risikogrupper bedriftsmarked

Risikogruppe basert på sannsynlighet for mislighold	Brutto utlån til kunder	Garanti-ansvar	Udisponerte kredittrammer	Sum engasjement i Totens Sparebank	Forventet kredittap stage 3	Lån i Totens Sparebank Boligkreditt AS	Sum konsern
1-3	1.022.156	50.679	337.677	1.410.512	0	7.352	1.417.864
4-7	1.901.004	238.673	229.515	2.369.191	0		2.369.191
8-10	583.638	40.707	31.350	655.694	0	5.322	661.016
11-12	116.806	3.945	4.481	125.232	21.975		125.232
Totale engasjementer per 31.12 2018	3.623.604	334.003	603.023	4.560.629	21.975	12.674	4.573.303

Engasjement fordelt på risikogrupper totalt

Risikogruppe basert på sannsynlighet for mislighold	Brutto utlån til kunder	Garanti-ansvar	Udisponerte kredittrammer	Sum engasjement i Totens Sparebank	Forventet kredittap stage 3	Lån i Totens Sparebank Boligkreditt AS	Sum konsern
1-3	6.716.512	81.805	768.679	7.566.996	0	1.841.412	9.408.408
4-7	3.085.964	239.313	259.922	3.585.199	0	390.323	3.975.522
8-10	1.111.815	43.143	34.931	1.189.889	0	92.417	1.282.305
11-12	171.194	4.142	4.481	179.817	42.185	1.260	181.077
Totale engasjementer per 31.12 2018	11.085.485	368.403	1.068.013	12.521.901	42.185	2.325.412	14.847.313

Fordeling på risikoklasse 2017:

Risikogruppe basert på sannsynlighet for mislighold	Brutto utlån til kunder	Garanti-ansvar	Udisponerte kredittrammer	Sum engasjement i Totens Sparebank	Forventet kredittap stage 3	Lån i Totens Sparebank Boligkreditt AS	Sum konsern
1-3	6.665.315	78.116	750.019	7.493.450	0	1.619.196	9.112.646
4-7	2.522.905	245.249	489.839	3.257.993	0	213.703	3.471.696
8-10	1.207.701	47.725	92.515	1.347.940	0	72.653	1.420.593
11-12	167.426	5.072	1.154	173.652	57.834	0	173.652
Totale engasjementer per 31.12 2017	10.563.347	376.161	1.333.527	12.273.035	57.834	1.905.552	14.178.586

Engasjement fordelt på stage og risikogrupper totalt:

	Brutto utlån til kunder				Garantier og udisponerte kredittrammer kunder			
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total
1-3	6.592.123	124.389		6.716.512	600.176	250.308		850.484
4-7	2.798.338	285.881	1.745	3.085.964	430.534	68.701		499.235
8-10	511.198	534.993	65.623	1.111.815	49.162	20.512	8.399	78.074
11-12	1	31.268	139.925	171.194		159	8.464	8.623
Totalt per 31.12 2018	9.901.661	976.530	207.294	11.085.485	1.079.872	339.680	16.864	1.436.416

Utlån og garantier fordelt etter geografiske områder 31.12.2018

	Morbank		Konsern	
	Utlån	Garanti	Utlån	Garanti
Primærområder	9.111.148	315.629	10.831.614	315.629
Øvrige områder	1.974.338	52.774	2.569.530	52.774
Sum	11.085.486	368.403	13.401.144	368.403

Utlån og garantier fordelt etter geografiske områder 31.12.2017

	Morbank		Konsern	
	Utlån	Garanti	Utlån	Garanti
Primærområder	8.430.486	305.576	9.818.656	305.576
Øvrige områder	2.132.862	70.585	2.638.423	70.585
Sum	10.563.348	376.160	12.457.080	376.160

Note 18 Forfalte/misligholdte og tapsutsatte engasjementer
Misligholdte engasjementer

Forfalte beløp fra 1 - 89 dager	31.12.18	31.12.17
Forfalte beløp 01 - 29 dager	6.035	6.341
Forfalte beløp 30 - 89 dager	202	777
Brutto forfalte beløp på ikke nedskrevne engasjement fra 1 - 89 dager	6.237	7.118

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er inndekket innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket.

Misligholdte engasjementer over 90 dager	31.12.18	31.12.17
Misligholdte engasjement 90 - 179 dager	11.302	31.770
Misligholdte engasjement 180 - 269 dager	5.757	1.880
Misligholdte engasjement 270 - 360 dager	6.987	2.867
Misligholdte engasjement over 360 dager	27.618	43.171
Brutto misligholdte engasjement over 90 dager	51.664	79.689
Individuelle nedskrivning	20.320	33.598
Netto misligholdte engasjement over 90 dager	31.344	46.091

Øvrige tapsutsatte engasjementer

Tapsutsatte engasjementer, er engasjementer som ikke er misligholdte, men hvor det på grunn av kundens økonomiske situasjon er ført nedskrivninger.

	31.12.18	31.12.17
Tapsutsatte engasjementer	59.377	82.864
Forventet kreditttap stage 3	21.865	24.235
Netto tapsutsatte engasjementer	37.512	58.629

Banken har ikke utlån hvor det er reforhandlet vilkår som følge av manglende betalingsevne hos kunder.

Engasjement i stage 3

	31.12.18	31.12.17
Engasjement i stage 3 engasjementer brutto	82.542	124.134
Forventet kreditttap stage 3	42.185	57.834
Nettoverdi engasjementer i stage 3	40.357	66.301
Forventet kreditttap i på engasjementer i stage 1 og 2	28.970	32.999

Forventet kreditttap stage 3 i noten dekker forventet kreditttap på utlån og forventet tap relatert til garantier.

Det er ingen misligholdte engasjementer i øvrige selskaper i konsernet, og tallene i noten gjelder derfor både for banken og konsernet Totens Sparebank.

Note 19 Certifikater og Obligasjoner

	31.12.18					Balansført 31.12.16
	Risiko- vekt	Ansk. kost	Balansført verdi	Markeds- verdi	Gj.snittlig eff.rentev.	
Omløpsmidler - til virkelig verdi over resultatet:						
Obligasjoner/certifikater:						
- Utstedt av det offentlige	0%	269.219	269.960	269.960	0,47%	120.123
- Utstedt av det offentlige	10%	0	0	0	0%	0
- Utstedt av det offentlige (sertifikat)	20%	153.227	153.185	153.185	1,48%	235.517
- Utstedt av det offentlige	50%	0	0	0	0%	0
- Utstedt av det offentlige	100%	0	0	0	0%	0
- Utstedt av andre	0%	246.843	244.786	244.786	2,03%	173.576
- Utstedt av andre	10%	929.577	963.677	963.677	1,66%	949.283
- Utstedt av andre	20%	5.000	5.015	5.015	2,09%	35.157
- Utstedt av andre	50%	0	0	0	0	0
- Utstedt av andre	100%	10.938	4.574	4.574	12,81%	10.036
- Utstedt av andre (ikke børsnotert)	0%	0	0	0	0%	0
- Utstedt av andre (ikke børsnotert)	10%	0	0	0	0%	0
- Utstedt av andre (ikke børsnotert)	20%	0	0	0	0%	0
- Utstedt av andre (ikke børsnotert)	50%	0	0	0	0%	0
- Utstedt av andre (ikke børsnotert)	100%	0	0	0	0%	0
Sum påløpte ikke forfalte renter	0%	0	2.605	2.605	0%	0
SUM		1.614.804	1.643.801	1.643.801	1,78%	1.523.691

I konsernet inngår i tillegg obligasjoner på for 110,0 mill. kroner, herav 80 mill. kroner i statspapirer og 30 mill. kroner i OMF.

Verdien av obligasjonene er for alle vesentlige poster basert på kvoterte priser. Av totalt balansført verdi utgjør børsnoterte verdipapirer 77,6%. Av totale utlån i obligasjoner utgjør ansvarlig kapital 0 mill. kroner. Påløpte ikke utbetalte renter på obligasjoner og sertifikater (2,59 mill. kroner) er differansen mellom sum i noten og balansført verdi på sertifikater og obligasjoner. Gjennomsnittlig effektiv rente er beregnet som et veid gjennomsnitt av de enkelte verdipapirenes effektive rente, basert på markedsverdi og gjenværende løpetid.

Note 20 Aksjer, andeler og egenkapitalbevis

31.12.18

Aksjer eid av morbanken	Aksje- kapital	Antall	Eierandel i %	Ansk.- kostnad	Balanseført verdi	Markeds- verdi	Balanseført verdi 31.12.16
Verdipapirer til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet:							
Unoterte aksjer:							
2VK Invest AS	14.200	150.000	0,23 %	33	0	0	
Norgesinvestor Opportunities II AS A	32	1.000	3,16 %	100	42	42	
Norgesinvestor Opportunities II AS B	257	9.000	3,51 %	900	379	379	
Norgesinvestor Value AS	181	20.000	1,10 %	22	12	12	
Medica Clinical Nord AB	100	50.000	4,76 %	645	0	0	
SPAMA AS	3.156	120	0,00 %	12	10	10	
SDC AS	173.110	9.991	2,55 %	4.461	5.109	5.109	
Eiendoms kreditt AS	428.749	15.072		1.581	1.835	1.835	
VISA		202			2.765	2.765	
Visa VN Norge	1.000	*	0,30 %		4.261	4.261	
VBB AS		4.515		17.868	17.868	17.868	
Diverse aksjer		91.900					
				25.621	32.282	32.282	4.110
Fond:							
DNB Global Treasury		31.623		30.000	30.547	30.547	30.401
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis (hvor verdiendring føres over resultatet)				55.621	62.830	62.830	34.511
Verdipapirer til virkelig verdi med verdiendringer over totalresultatet:							
Eika Gruppen AS		24.225	1.298.704	5,36 %	106.191	188.312	188.312
Eika Boligkreditt AS		1.093.319	41.462.438	3,79 %	157.123	176.909	176.909
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis (hvor verdiendring føres over totalresultatet)				263.314	365.221	365.221	326.900
Totalt				318.934	428.052	428.052	361.412

* Antall aksjer i Visa VN Norge er 3.009.879.479.935.910 stk

Verdien av omløpsaksjer er for alle vesentlige poster basert på kvoterte priser (basert på kurser på Oslo Børs). Verdsettelsen av Eika Boligkreditt AS er basert på emisjonskursen som ble benyttet ved rettede emisjoner i 2018, samt en vurdering av egenkapitalen i selskapet. Verdsettelsen av Eika Gruppen AS tar utgangspunkt i en verddivurdering av de enkelte selskaper som inngår i gruppen, og en samlet verdi for konsernet totalt, basert på relevante verdsettelsesmetoder. Denne verddivurderingen blir vurdert opp i mot sist kjente emisjons- og/eller omsetningskurs, hensyntatt bankens egne vurderinger av hendelser frem til balansedagen.

Banken har mottatt 1 563 TNOK i utbytte fra Eika Boligkreditt AS og 19 216 TNOK i utbytte fra Eika Gruppen i 2018.

Oversikt over bevegelser på finansielle eiendeler/forpliktelser i nivå 3

Inngående balanse 01.01.18	326.900
Tilgang/kjøp	19.649
Avgang /salg/endret verdsettelsesnivå	
Opp/Nedskrivinger ført mot egenkapitalen	30.980
Verdiendringer ført mot resultatet	16.777
Utgående balanse 31.12.18	394.306

Note 21 Opplysninger om konsernselskaper/datterselskaper

	Forret. kontor	Stemme- /eierandel 31.12.18	Stemme- /eierandel 31.12.17	Bokført verdi 31.12.18	Selskapets egenkapital 31.12.18	Selskapets resultat 2018
Datterselskaper:						
Vallehaven AS	Lena	100,00 %	100,00 %	21.751	23.717	2.892
Totens Sparebank Boligkreditt AS	Lena	100,00 %	100,00 %	163.019	185.489	7.009

Aksjene i selskapene er ikke børsnoterte, men Totens Sparebank Boligkreditt AS har obligasjoner som er notert på Oslo Børs. Datterselskapene er bokført til anskaffelseskost. Dette medfører at bokført verdi på datterselskap er kostpris på aksjer, redusert for eventuelle nedskrivninger.

Note 22 Immaterielle eiendeler

	Morbank				Konsern			
	Goodwill	Andre immaterielle verdier	Utsatt skattefordel	Totalt	Goodwill	Andre immaterielle verdier	Utsatt skattefordel	Totalt
Anskaffelseskost 31.12.16	0	19.966	0	19.966	0	21.340	0	21.340
Tilgang 2017	0	0	0	0	0	0	0	0
Avgang 2017	0	0	0	0	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.17	0	19.966	0	19.966	0	21.340	0	21.340
Tilgang 2018	0	0	0	0	0	0	0	0
Avgang 2018	0	0	0	0	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.18	0	19.966	0	19.966	0	21.340	0	21.340
Akkumulerte av og nedskrivninger per 31.12.16	0	19.966	0	19.966	0	21.340	0	21.340
Årets avskrivninger	0	0	0	0	0	0	0	0
Årets nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0	0
Akkumulerte av og nedskrivninger per 31.12.17	0	19.966	0	19.966	0	21.340	0	21.340
Årets avskrivninger	0	0	0	0	0	0	0	0
Årets nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0	0
Akkumulerte av og nedskrivninger per 31.12.18	0	19.966	0	19.966	0	21.340	0	21.340
Bokført verdi 31.12.16	0	0	5.319	5.319	0	0	5.831	5.831
Bokført verdi 31.12.17	0	0	2.879	2.879	0	0	3.511	3.511
Bokført verdi 31.12.18	0	0	0	0	0	0	882	882
Avskrivningssats		25-33%				25-33%		

Andre immaterielle eiendeler er programvare/rettigheter knyttet til bankens it-systemer. Eiendelene avskrives over kontraktens løpetid, eller 3 år. Banken har rett til å benytte programvaren etter kontraktens løpetid. Goodwill avskrives ikke, men vurderes løpende etter antatt verdi. Utsatt skattefordel har ubestemt levetid. Banken har ikke balanseført intern utvikling, kun eksterne kjøp. For informasjon om utsatt skattefordel se note 14.

Note 23 Varige driftsmidler

	Morbank			Konsern		
	Maskiner, inventar, transportm.	Bygninger etc	Totalt	Maskiner, inventar, transportm.	Bygninger etc	Totalt
Anskaffelseskost 31.12.16	30.680	5.309	35.989	30.680	64.436	95.181
Tilgang 2017	3.380	0	3.380	3.380	201	3.581
Avgang 2017	-9.913	0	-9.913	-9.913	0	-9.913
Anskaffelseskost 31.12.17	24.147	5.309	29.456	24.147	64.637	88.849
Tilgang 2018	360	0	360	360	0	360
Avgang 2018						
Anskaffelseskost 31.12.18	24.507	5.309	29.816	24.507	64.637	89.209
Akkumulerte av og nedskrivninger per 31.12.16	17.346	2.633	19.979	17.346	21.931	39.370
Årets avskrivninger	2.916	225	3.140	2.916	2.185	5.100
Avgang, akk. avskrivninger	-9.913	0	-9.913	-9.913	0	-9.913
Akkumulerte av og nedskrivninger per 31.12.17	10.349	2.858	13.206	10.349	24.116	34.558
Årets avskrivninger	3.406	227	3.633	3.406	2.188	5.594
Avgang, akk. avskrivninger						
Akkumulerte av og nedskrivninger per 31.12.18	13.755	3.085	16.840	13.755	26.304	40.151
Bokført verdi 31.12.16	13.334	2.676	16.010	13.334	42.505	55.839
Bokført verdi 31.12.17	13.798	2.452	16.249	13.798	40.521	54.318
Bokført verdi 31.12.18	10.751	2.225	12.976	10.751	38.333	49.084
Avskrivningssats	10-33%	2-25%	0	10-33%	2-25%	0

Morbanken eier to bedriftshytter på totalt 225 kvadratmeter og med bokført verdi 1,9 mill. kroner. Bedriftshyttene disponeres på like vilkår av alle ansatte i banken.

Note 24 Finansielle derivater

Derivater som er benyttet i regnskapsmessig sikring

	Nominelt beløp	Markedsverdi uten renter	Finansielle derivater Eiendeler	Finansielle derivater Gjeld	Obligasjonsgjeld	Gjeld til kreditt-institusjon	Utlån til kunder	Ført over resultat
Rentebytteavtaler	1.279.635	21.749	24.346	2.597	0	0	0	21.749
Avledet derivat tilknyttet renteavtaler	-1.279.635	-21.749	0	0	22.952	0	1.203	-21.749
Totalt	0	0	24.346	2.597	22.952	0	1.203	0

Øvrige Finansielle derivater

	Nominelt beløp	Markedsverdi uten renter	Finansielle derivater Eiendeler	Finansielle derivater Gjeld	Obligasjonsgjeld	Gjeld til kreditt-institusjon	Utlån til kunder	Ført over resultat
Rentebytteavtaler	258.500	-3.188	1.390	4.578	0	0	0	1.562

Totalt derivater per 31.12.2018

	Nominelt beløp	Markedsverdi uten renter	Finansielle derivater Eiendeler	Finansielle derivater Gjeld	Obligasjonsgjeld	Gjeld til kreditt-institusjon	Utlån til kunder	Ført over resultat
Rentebytteavtaler	1.538.135	18.561	25.736	7.176	0	0	0	23.311
Avledet derivat tilknyttet renteavtaler	-1.279.635	-21.749	0	0	53.646	0	3.998	-21.749
Totalt	258.500	-3.188	25.736	7.176	53.646	0	3.998	1.562

Med avledet derivat menes verdiendringen på sikringsobjekt med hensyn til sikret renterisiko.

Totalt derivater per 31.12.2017

	Nominelt beløp	Markedsverdi uten renter	Finansielle derivater Eiendeler	Finansielle derivater Gjeld	Obligasjonsgjeld	Gjeld til kreditt-institusjon	Utlån til kunder	Ført over resultat
Rentebytteavtaler	1.418.919	31.289	41.966	10.677	0	0	0	38.253
Avledet derivat tilknyttet renteavtaler	-1.081.773	-36.838	0	0	53.646	0	3.998	-36.839
Totalt	337.146	-5.549	41.966	10.677	53.646	0	3.998	1.414

Det vises til beskrivelse av finansiell risiko i styrets årsberetning.

Note 25 Overtatte eiendeler

Overtatte eiendeler er eiendeler som overtas av banken i forbindelse med oppfølging av misligholdte eller nedskrevne engasjementer. Ved overtagelsen verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Eventuelt avvik fra balanseført verdi av misligholdt eller nedskrevet engasjement ved overtagelsen klassifiseres som nedskrivning på utlån. Overtatte eiendeler balanseføres etter sin art. Ved overtagelse av aksjer eller andeler vurderes eierandelen etter prinsippene beskrevet i note 1 Regnskapsprinsipper. Ved endelig avhendelse resultatføres avviket fra balanseført verdi i hht. eiendelens art i regnskapet. Når overtatte eiendeler ikke skal beholdes til varig eie eller bruk, er eiendelene kategorisert som kortsiktige. Banken har ingen overtatte eiendeler pr. 31.12.2018.

Note 26 Verdipapirgjeld

	Morbank		Konsern	
	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Obligasjonsgjeld	3.465.342	3.293.874	5.344.606	4.767.874
-egne ikke amortiserte obligasjoner	-359.000	-245.000	-359.000	-245.000
Sum	3.106.342	3.048.874	4.985.606	4.522.874

Note 27 Annen gjeld

	Morbank		Konsern	
	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Bankremisser	1.752	2.354	1.752	2.354
Gaver	4.620	2.674	4.620	2.674
Offentlige avgifter	7.310	4.003	7.310	4.003
Øvrige interimskonti	20.537	18.486	20.537	18.486
Øvrig kortsiktig gjeld	259	0	2.960	426
Avsatt for skyldig lønn og feriepenger	13.494	9.971	13.494	9.971
Avsatt for skyldige renter	0	19.446	0	22.621
Andre påløpte kostnader/forskuddsbetalte inntekter	5.043	12.476	5.043	12.476
Sum annen gjeld	53.015	69.410	55.716	73.011

Note 28 Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter

	Morbank		Konsern	
	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Påløpte skatter	45.990	42.900	48.246	46.884
Utsatt skatt	79	0	79	0
Avsetninger på garantier og ubenyttede rammekreditter	1.365	0	1.365	0
Andre avsetninger	800	5.733	800	5.733
Sum	48.234	48.633	50.490	52.617

Note 29 Ansvarlig lånekapital

	Morbank		Konsern	
	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Annen ansvarlig lånekapital	180.612	179.878	180.612	179.878

Annen ansvarlig lånekapital

Banken emitterte et ansvarlig lån 20.10.2014, pålydende 130 mill. kroner som har en løpetid til 21.10.2024. Banken kan benytte sin rett til å innfri lånet helt eller delvis til pari kurs per. 21.10.2019. Banken emitterte et ansvarlig lån 30.06.17, pålydende 50 mill. kroner som har en løpetid til 30.06.2027. Banken kan benytte sin rett til å innfri lånet helt eller delvis til pari kurs per. 30.06.2022. Ansvarlig lånekapital blir vurdert til amortisert kost. For 2018 utgjør effektiv rente 4,6 mill. kroner. Rentesaften på lånet pålydende 50 mill. kroner per. 31.12.2018 er 2,78 % og lånet forrentes med grunnlag i 3 MND NIBOR med tillegg av 1,5 prosentpoeng, med første renteregulering 29.03.2019. Rentesaften på lånet pålydende 130 mill.kroner per 31.12.2018 er 2,53 % og lånet forrentes med grunnlag i 3 MND NIBOR med tillegg av 1,45 prosentpoeng, med første renteregulering 21.01.2019.

	Morbank		Konsern	
	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Fondsobligasjoner	128.000	128.000	128.000	128.000

Fondsobligasjoner

Totens Sparebank sine fondsobligasjonene ble i løpet av 2016 omklassifisert til å inngå i egenkapitalen til banken. Banken emitterte en evigvarende fondsobligasjon 20.10.2014 pålydende 160 mill. kroner, hvorav 50 mill. kroner er tilbakekjøpt og slettet. Banken kan benytte sin rett til å innfri lånet helt eller delvis til pari kurs per 21.10.2019. Banken har en evigvarende fondsobligasjon fra 07.12.2006 pålydende 18,0 mill. kroner. Banken kan benytte sin rett til å innfri lånet til pari kurs årlig fra og med 07.12.2021. Utbetalt rente i 2018 utgjør 4,9 mill. kroner. Rentesaften på lånet pålydende 110 mill. per. 31.12.18 er 3,98% og lånet forrentes med grunnlag i 3 MND NIBOR med tillegg av 2,90 prosentpoeng, med første renteregulering 21.01.2019. Rentesaften på lånet pålydende 18 mill.kroner per. 31.12.2018 er 2,86% og lånet forrentes med grunnlag i 3 MND NIBOR med tillegg av 1,60 prosentpoeng, med første renteregulering 07.03.2019.

Note 30 Betingede forpliktelser

	Morbank		Konsern	
	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Garantier	401.041	406.833	401.041	406.833
Bokført verdi av eiendeler som er stilt som sikkerhet for D-lån Norges Bank: Sertifikater og obligasjoner	60.504	60.582	60.504	60.582

Eika Boligkreditt AS

Totens Sparebank formidler lån mellom Eika Boligkreditt AS og bankens kunder. I denne forbindelse har banken påtatt seg en garantiforpliktelse som per 31.12.2018 utgjorde 31,8 mill. kroner, og per 31.12.2017 utgjorde 30,7 mill. kroner. Garantien Totens Sparebank har avgitt til Eika Boligkreditt AS er gitt i forbindelse med boliglån som er innenfor regelverket for obligasjoner med fortrinnsrett, og vil medføre utbetaling fra banken i de tilfeller der lånebeløpet ikke kan dekkes hos den enkelte kunde. I og med at garantien er gitt for en rekke godt sikrede lån anser Totens Sparebank risikoen knyttet til garantien som lav.

Avtalen mellom Totens Sparebank og Eika Boligkreditt gir banken en mulighet til å formidle lån for Eika boligkreditt AS, mot at banken mottar en formidlingsprovisjon på lånet.

Operasjonelle leieavtaler

Morbank og konsern har inngått operasjonelle leieavtaler vedrørende lokaler. Leieavtaler vedrørende driftsmidler er av uvesentlig betydning.

	Morbank		Konsern	
	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Sum netto leiekostnad i året	10.770	11.653	4.550	5.435
Fremtidig minimumsleie knyttet til ikke kansellerbare leieavtaler forfaller som følger:				
Innen ett år	11.519	11.136	5.009	4.871
Mellom ett og fem år	38.876	41.301	19.348	16.243
Over fem år	14.720	11.439	14.720	11.439
Sum	65.115	63.876	39.077	32.553

Note 31 Eieropplysninger

20 største egenkapitalbevisiere per. 31.12.2018	Pålydende	Antall	Andel
Sparebank 1 Østlandet	90.219.660	1.503.661	24,55 %
Verdipapirfondet Eika Utbytte	17.704.800	295.080	4,82 %
MP Pensjon PK	16.157.220	269.287	4,40 %
Trovåg AS	6.600.000	110.000	1,80 %
Foretakskonsulenter AS	6.234.960	103.916	1,70 %
Bergen kommunale pensjonskasse	6.000.000	100.000	1,63 %
Pope Asset Management, LLC	4.901.340	81.689	1,33 %
Solberg, Else Magna Nordvik	4.825.740	80.429	1,31 %
Eitrem, Ole S.	4.740.000	79.000	1,29 %
Pareto AS	4.694.760	78.246	1,28 %
Stensrud, Per Ivar	3.090.720	51.512	0,84 %
Tandsether, Frode Fosse	2.898.000	48.300	0,79 %
Directmarketing Inv.	2.550.000	42.500	0,69 %
Teigen, Ragnhild	2.400.000	40.000	0,65 %
Storetind AS	2.226.240	37.104	0,61 %
O.M.Holding AS	1.889.160	31.486	0,51 %
Hammerstad, Ole	1.800.600	30.010	0,49 %
Horten, Gunnar	1.800.000	30.000	0,49 %
Juel, Iver Albert	1.601.160	26.686	0,44 %
AS Petter Aas	1.530.000	25.500	0,42 %
Øvrige eiere	183.607.680	3.060.128	49,97 %
Totalt utstedte egenkapitalbevis	367.472.040	6.124.534	100,00 %

Alle egenkapitalbevis er fullt innbetalt, tilhører samme klasse, har lik stemmerett og lik rett til utbytte.

Antall egenkapitalbevisiere per. 31.12.2018 er 2.105, mot 1.995 per. 31.12.2017.

Banken og dens datterselskaper eier ikke egne egenkapitalbevis per 31.12.2018.

Det vises til note 41 for oversikt over antall egenkapitalbevis eide av medlemmer av styret og ledende ansatte.

Note 32 Kapitaldekning

Totens Sparebank er som finansinstitusjon underlagt kapitalkrav satt av norske myndigheter. I tillegg har konsernet Totens Sparebank fastsatt interne retningslinjer for fastsettelse av konsernets kapitalkrav. Blant annet styres dette gjennom en ICAAP prosess, som er nærmere beskrevet i et eget Pilar III dokument som er tilgjengelig på bankens hjemmeside under Investor Relations (<http://www.totenbanken.no>).

I henhold til Pilar 1 skal den ansvarlige kapitalen minst utgjøre 8 %, med tillegg av kapitalbuffer, beregnet av et nærmere definert beregningsgrunnlag. I tillegg skal selskapet avsette for tilleggsrisiko som avdekkes i en risiko og kapitalvurderingsprosess (Pilar II). I tillegg til 4,5 % i Pilar 1, skal kombinerte bufferkrav og Pilar 2-kapital bestå av ren kjernekapital. Per 31.12.2018 utgjør Pilar 1, inkludert kombinerte bufferkrav, et krav til ansvarlig kapital på 15,5 % av beregningsgrunnlaget. Finanstilsynet har fastsatt Pilar 2-kravet til Totens Sparebank til 1,6 % fra 31.12.2018. Kapitaldekningen beregnes og rapporteres til styret hvert kvartal. Banken har i 2018 oppfylt gjeldende kapitalkrav i hele regnskapsperioden. Beregningen av kapitalkrav er gjort i samsvar med de regler som stilles av myndighetene og viser at banken har en kapitaldekning som tilfredsstiller myndighetenes krav. Totens Sparebank offentliggjør årlig sine mål for kapitaldekning i pilar 3 dokumentet som er henvist til ovenfor.

	Morbank		Konsern	
	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Kjernekapital				
Eierandelskapital	367.472	367.472	367.472	367.472
Overkurs ved emisjon	109.992	109.992	109.992	109.992
Opptjent egenkapital fra tidligere år	909.674	774.324	975.368	830.624
Årets resultat	213.540	162.581	181.746	172.538
Sum egenkapital	1.600.678	1.414.369	1.634.578	1.480.626
-Ikke kvalifiserende andel av årets overskudd	-60.917	-59.109	-60.919	-59.109
Fradrag for eiendeler til virkelig verdi	-2.098	-1.927	-2.207	-1.982
Fradrag fra eierskap i ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor	-231.158	-181.493	-227.779	-174.873
Overgangsreglene for ikke vesentlige eierandeler	0	36.298	0	34.974
Sum ren kjernekapital	1.306.505	1.208.138	1.343.673	1.279.636
Fondsobligasjoner	128.000	128.000	128.000	128.000
Overgangsreglene for ikke vesentlige eierandeler	0	-18.149	0	-17.487
Sum kjernekapital	1.434.505	1.317.989	1.471.673	1.390.149
Tilleggskapital:				
Tidsbegrenset ansvarlig kapital	180.612	179.878	180.612	179.878
Overgangsreglene for ikke vesentlige eierandeler	0	-18.149	0	-17.487
Sum tilleggskapital	180.612	161.729	180.612	162.391
Tellende ansvarlig kapital	1.615.117	1.479.718	1.652.285	1.552.540
Kreditrisiko	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Engasjementsbeløp per sektor:				
Lokale og regionale myndigheter	43.453	60.126	43.451	60.126
Offentlig eide foretak	0	0	0	0
Institusjoner	102.101	137.885	11.462	57.045
Foretak	1.360.483	1.201.840	1.344.726	1.201.628
Massemarkedsengasjementer	447.537	399.558	497.250	399.558
Engasjementer med pantessikkerhet i eiendom	4.645.209	4.421.800	5.422.211	5.081.438
Forfalte engasjementer	54.953	73.908	56.165	73.908
Obligasjoner med fortrinnsrett	96.488	98.036	99.503	102.053
Verdipapirfond	-	401	193	401
Egenkapitalposisjoner	372.288	364.854	187.518	180.084
Øvrige engasjementer	78.480	136.013	138.648	216.971
CVA tillegg	10.845	20.141	10.845	20.141
Operasjonell risiko	686.394	604.128	706.806	648.167
Kapitalkrav totalt	631.858	601.495	681.502	643.322
Beregningsgrunnlag totalt	7.898.231	7.518.690	8.518.780	8.041.521
Kapitaldekning	20,45%	19,68%	19,40%	19,31%
Kjernekapitaldekning	18,16%	17,53%	17,28%	17,29%
Ren kjernekapitaldekning	16,54%	16,07%	15,77%	15,91%

Bufferkrav	Morbank				Konsern	
	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17	31.12.18	31.12.17
Minimumskrav ren kjernekapital	4,50 %	4,50 %	355.420	338.341	383.345	361.868
Bevaringsbuffer (x%)	2,50 %	2,50 %	197.456	187.967	212.970	201.038
Motsyklisk buffer (x%)	2,00 %	2,00 %	157.965	150.374	170.376	160.830
Systemrisikobuffer (x %)	3,00 %	3,00 %	236.947	225.561	255.563	241.246
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	12,00 %	12,00 %	947.788	902.243	1.022.254	964.982
Tilgjengelig ren kjernekapital			1.306.505	1.208.138	1.343.673	1.279.636
Ren kjernekapital utover kravet			358.717	305.895	321.419	314.654

I henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak skal fradraget for ikke-vesentlige investeringer i selskaper i finansiell sektor fases inn i en overgangsperiode. 2017 er siste året i overgangsperioden, og 80% av fradraget er nå tatt i ren kjernekapital. Fra 2018 vil helle fradraget tas i ren kjernekapital. Kjernekapitalen utgjør 1 472 mill. kroner, mens bankens egenkapital er 1 763 mill. kroner. Forskjellen skyldes at en del poster trekkes fra kjernekapitalen jfr. oppstillingen ovenfor.

Banken har i samsvar med krav til Basel II utarbeidet et eget dokument (Pilar III), hvor ytterligere informasjon om bankens kapitalkrav, og risikoprofil offentliggjøres. Dette dokumentet er gjort tilgjengelig på bankens hjemmeside under Investor Relations (<http://www.totenbanken.no>).

Etter gjeldene regler skal banker som er en del av en samarbeidende gruppe inkludere forholdsvis andel av sin eierpost i andre finansselskaper. Totens Sparebank har eierposter i Eika Gruppen AS og Eika Boligkreditt AS og har beregnet ansvarlig kapital inkludert sin andel av disse selskapene.

Ansvarlig kapital inkludert selskaper i samarbeidende gruppe (Eika Boligkreditt AS og Eika Gruppen AS)

	31.12.18
Ren kjernekapital i % av beregningsgrunnlag	15,59 %
Kjernekapital i % av beregningsgrunnlag	17,19 %
Ansvarlig kapital i % av beregningsgrunnlag	19,31 %

Note 33 Likviditetsrisiko/restløpetid

Likviditetsrisiko kan noe forenklet sies å være risiko for manglende likviditet til å kunne innfri forpliktelser ved forfall. Likviditetsrisiko oppstår som en følge av ulik restløpetid på fordringer og gjeld. Banken søker bevisst å redusere risikoen ved å legge vekt på mer langsiktig finansiering. Videre er utviklingen i innskuddsdekning sentral for bankens avhengighet av pengemarkedet. Banken følger fortløpende opp likviditetskravet fra Norges Bank og har gjennom hele året holdt seg innenfor kravet. Lånerammer i Norges Bank er ikke benyttet. Tabellene under viser restløpetidene på morbanken og konsernets balanse pr. 31.12.2018.

Morbanken:

	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten restløpetid	Totalt
Konter og fordringer på sentralbanker	0	0	0	0	0	24.462	24.462
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	64.889	69.877	0	300.000	0	0	434.766
Utlån til og fordringer på kunder	128.143	93.552	824.194	1.098.718	8.940.879	-69.790	11.015.696
Obligasjoner og sertifikater	14.012	211.969	132.052	1.206.651	79.117	0	1.643.801
Finansielle derivater	0	0	0	25.736	0	0	25.736
Øvrige eiendelsposter	10.849	0	0	0	0	644.336	655.185
Sum eiendelsposter	217.893	375.398	956.246	2.631.105	9.019.996	599.008	13.799.646
Gjeld til kredittinstitusjoner	3.282	0	0	0	0	0	3.282
Innskudd fra og gjeld til kunder	9.311	18.623	88.191	4.486	0	8.551.698	8.672.309
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	88.517	180.780	2.837.353	0	-309	3.106.342
Finansielle derivater	0	0	0	7.175	0	0	7.175
Øvrig gjeld	52.649	24.300	24.300	0	0	0	101.249
Ansvarlig lånekapital	0	0	130.000	50.000	0	612	180.612
Egenkapital-minoritetsinteresser	0	0	0	0	128.000	1.600.679	1.728.678
Sum gjeld og egenkapital	65.242	131.440	423.271	2.899.014	128.000	10.152.680	13.799.646
Netto likviditetseksponeering balanse	152.651	243.958	532.975	-267.909	8.891.996	-9.553.672	0

Konsernet:

	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten restløpetid	Totalt
Konter og fordringer på sentralbanker						24.462	24.462
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	64.889						64.889
Utlån til og fordringer på kunder	128.147	93.693	824.837	1.120.551	11.233.917	-70.775	13.330.370
Obligasjoner og sertifikater	14.012	291.860	132.052	1.236.717	79.117		1.753.758
Finansielle derivater				25.736			25.736
Øvrige eiendelsposter	10.849					497.994	508.841
Sum eiendelsposter	217.897	385.553	956.889	2.383.004	11.313.034	451.681	15.708.058
Gjeld til kredittinstitusjoner	1.848						1.848
Innskudd fra og gjeld til kunder	9.311	18.623	88.191	4.486		8.543.425	8.664.036
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		88.517	406.780	4.487.353		2.955	4.985.605
Finansielle derivater				7.175			7.175
Øvrig gjeld	52.649	29.257	24.300				106.206
Ansvarlig lånekapital			130.000	50.000		612	180.612
Egenkapital-minoritetsinteresser					128.000	1.634.576	1.762.576
Sum gjeld og egenkapital	63.808	136.397	649.271	4.549.014	128.000	10.181.567	15.708.058
Netto likviditetseksposering balanse	154.089	249.156	307.618	-2.166.010	11.185.034	-9.729.886	0

Utrukkne rammer/kreditter var per 31.12.2018 på 1068,1 mill. kroner. Banken har i tillegg gitt lånetilsagn som ikke er utbetalt på 366,3 mill. kroner.

Note 34 Renterisiko / gjenstående tid til avtalt/sannsynlig renteendring

Renterisiko oppstår når det er forskjeller i rentebindingstid mellom aktiva og passivaposter. Banken vil da ikke kunne gjennomføre renteendringer parallelt for alle balanseposter. Total renterisiko, samt renterisiko knyttet til porteføljen av sertifikater og obligasjoner, blir regelmessig rapportert til styret. Banken skal ha en moderat risiko og risikoen har gjennom hele året ligget innenfor de rammer styret har vedtatt.

Basert på bankens balanse pr. 31.12.2018 gir et parallelt skift i rentekurven på ett prosentpoeng en total renterisiko på ca. 18,2 mill. kroner. Markedsverdien på porteføljen av sertifikater og obligasjoner klassifisert som omløpsmidler vil ved en tilsvarende endring ha liten effekt da obligasjonene er i flytende rente. En negativ utvikling av markedsverdien på denne porteføljen vil gi en umiddelbar effekt regnskapsmessig.

Morbank:

	Flytende rente	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten rente- eksponering	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker	24.462	0	0	0	0	0	0	24.462
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	434.766	0	0	0	0	0	0	434.766
Utlån til og fordringer på kunder	10.747.027	14.005	28.010	30.103	202.757	63.583	-69.790	11.015.695
Obligasjoner og sertifikater	0	334.825	1.145.176	163.800	0	0	0	1.643.801
Andre eiendeler	0	55.124	0	0	0	0	0	55.124
Ikke rentebærende eiendeler	0	0	0	0	0	0	625.799	625.799
Sum eiendelsposter	11.206.255	403.954	1.173.186	193.903	202.757	63.583	556.009	13.799.646
Gjeld til kredittinstitusjoner	3.282	0	0	0	0	0	0	3.282
Innskudd fra og gjeld til kunder	8.551.698	9.311	18.623	88.191	4.486	0	0	8.672.309
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	807.246	1.210.223	0	1.050.000	0	38.873	3.106.342
Ansvarlig lånekapital	0	179.878	0	0	0	0	734	180.612
Annen gjeld	0	0	0	0	0	0	0	0
Ikke rentebærende gjeld	0	0	0	0	0	0	108.422	108.422
Egenkapital-minoritetsinteresser	0	128.000	0	0	0	0	1.600.678	1.728.678
Sum gjeld og egenkapital	8.554.980	1.124.435	1.228.846	88.191	1.054.486	0	1.748.707	13.799.646
Ikke balanseførte poster	0	0	-2.000	-6.800	964.865	-18.000	0	938.065
Netto	2.651.275	-720.481	-57.660	98.912	113.136	45.583	-1.192.698	938.065

Konsernet:

	Flytende rente	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten rente- eksponering	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker	24.462	0	0	0	0	0	0	24.462
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	64.889	0	0	0	0	0	0	64.889
Utlån til og fordringer på kunder	13.062.687	14.005	28.010	30.103	202.757	63.583	-70.775	13.330.370
Obligasjoner og sertifikater	0	334.825	1.255.133	163.800	0	0	0	1.753.758
Andre eiendeler	0	57.445	0	0	0	0	0	57.445
Ikke rentebærende eiendeler	0	0	0	0	0	0	477.136	477.136
Sum eiendelsposter	13.152.038	406.275	1.283.143	193.903	202.757	63.583	406.361	15.708.059
Gjeld til kredittinstitusjoner	1.848	0	0	0	0	0	0	1.848
Innskudd fra og gjeld til kunder	8.543.425	9.311	18.623	88.191	4.486	0	0	8.664.036
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	807.246	3.089.487	0	1.050.000	0	38.873	4.985.606
Ansvarlig lånekapital	0	179.878	0	0	0	0	734	180.612
Annen gjeld	0	0	0	0	0	0	55.716	55.716
Ikke rentebærende gjeld	0	0	0	0	0	0	57.665	57.665
Egenkapital-minoritetsinteresser	0	128.000	0	0	0	0	1.634.575	1.762.575
Sum gjeld og egenkapital	8.545.273	1.124.435	3.108.110	88.191	1.054.486	0	1.787.563	15.708.059
Ikke balanseførte poster	0	0	-2.000	-6.800	964.865	-18.000	0	938.064
Netto	4.606.765	-718.160	-1.826.967	98.912	113.136	45.583	-1.381.202	938.064

Note 35 Sikringsfondsavgift

BANKENES SIKRINGSFOND

Lov om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon mv av finansinstitusjoner pålegger alle sparebanker å være medlem av Bankenes Sikringsfond. Fondet plikter å dekke tap inntil 2 mill. kroner som en innskytter har på innskudd i en sparebank. Med innskudd menes enhver kredittsaldo i banken i henhold til konto som lyder på navn, samt forpliktelser etter innskuddsbevis til navngitt person, unntatt innskudd fra andre finansinstitusjoner.

For 2018 er det betalt 6,4 mill. kroner i avgift, mens det i 2017 ble betalt 6,0 mill. kroner. Avgiften er bokført som en rentekostnad.

Note 36 Opplysninger om virkelig verdi

Noten viser virkelig verdi av finansielle instrumenter.

	Morbank		Konsern	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
	31.12.18	31.12.18	31.12.18	31.12.18
Kontanter og fordringer på sentralbanker	24.462	24.462	24.462	24.462
Utlån til kreditt institusjoner	434.766	434.766	64.889	64.889
Utlån til kunder	11.015.696	11.019.047	13.330.370	13.333.721
Sertifikater og obligasjoner	1.643.801	1.643.801	1.753.758	1.753.758
Aksjer, inkl. konsernselskap	612.822	583.601	428.052	398.831
Finansielle derivater	25.736	25.736	25.736	25.736
Andre fordringer	29.386	29.386	30.825	30.825
Sum finansielle eiendeler	13.786.669	13.760.799	15.658.092	15.632.222
Gjeld til kredittinstitusjoner	3.282	3.282	1.848	1.848
Innskudd fra kunder	8.672.309	8.672.879	8.664.036	8.664.606
Verdipapirgjeld	3.106.341	3.140.585	4.985.606	5.019.402
Finansielle derivater	7.175	7.175	7.175	7.175
Ansvarlig lånekapital	180.612	179.785	180.612	179.785
Annen gjeld	101.249	101.249	106.206	106.206
Sum finansiell gjeld	12.070.968	12.104.955	13.945.483	13.979.022

Utlån til kunder er ført til amortisert kost. Ved fastrenteutlån/innskudd vil det være noe avvik mellom markedsverdi og bokført verdi på utlån og innskudd. I tillegg periodiseres etableringsgebyrer over levetiden ved amortisert kost, og reduserer derfor bokført verdi på utlån. Verdipapirgjelden er også ført etter amortisert kost, og det vil derfor være avvik mellom markedsverdi og bokført verdi på denne. Dette skyldes blant annet kredittvurderingen av gjelden i markedet, og forskjeller på kredittspreader ved opptak av gjeld og per dato. Utlån som er basert på Nibor med et margintillegg utgjør kr 1 150 mill. kroner. Ved skift i markedsituasjon har banken mulighet til å justere margintillegget, og kundene kan løpende innfri lånet til pålydende. Virkelig verdi av bankens niborlån vil derfor ikke avvike vesentlig fra bokført verdi.

Note 37 Klassifisering av gjeld og eiendeler etter IFRS

	Morbank		Konsern	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet (FVPL)	1.920.788	1.782.516	1.847.414	1.657.526
Derivater, tradingportefølje	1.390	2.447	1.390	2.447
Derivater brukt som sikring	24.346	39.519	24.346	39.519
Utlån og fordringer	11.474.923	11.037.905	13.419.721	12.535.140
Askjer til virkelig verdi over totalt resultatet (FVOCI)	365.221	326.900	365.221	326.900
Sum finansielle eiendeler	13.786.668	13.189.287	15.658.092	14.561.532
Forpliktelser				
Avsetninger til forpliktelser	48.234	5.733	48.234	5.733
Derivater, tradingportefølje	4.578	7.996	4.578	7.996
Derivater brukt som sikring	2.597	2.680	2.597	2.680
Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost	12.015.560	11.649.639	13.887.818	12.994.331
Fondsobligasjoner	128.000	128.000	128.000	128.000
Sum finansielle forpliktelser	12.198.969	11.794.048	14.071.227	13.138.740

Note 38 Finansielle instrumenter til virkelig verdi, verdsettelsesnivå per 31.12.2018

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet	Verdsettelsesnivå			Totalt
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
Aksjer	33.313	433	0	33.746
Sertifikater og obligasjoner	1.753.758	0	0	1.753.758
Derivater brukt som sikring	0	24.346	0	24.346
Derivater til virkelig verdi over resultatet, tradingportefølje	0	1.390	0	1.390
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
Aksjer	0	0	394.306	394.306
Sum eiendeler	1.787.071	26.169	394.306	2.207.546
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
Derivater brukt som sikring	0	2.597	0	2.597
Derivater til virkelig verdi over resultatet, tradingportefølje	0	4.578	0	4.578
Sum forpliktelser	0	7.175	0	7.175

Verdsettelsesnivå angir nivået på verdsettelsesmetoden som er brukt for å fastsette virkelig verdi. I Nivå 1 er verdien fastsatt ut fra kvoterte priser i aktive markeder. I nivå 2 er verdien utledet fra kvoterte priser, eller beregnede markedsverdier. Nivå 3 er verdier som ikke er basert på observerbare markedsdata. Noten ovenfor viser tall for konsernet, her inngår 109 mill. kroner i obligasjoner på nivå 1 som holdes i Totens Sparebank Boligkreditt AS.

Finansielle instrumenter til virkelig verdi, verdsettelsesnivå per 31.12.2017

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet	Verdsettelsesnivå			Totalt
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
Aksjer	33.725	787	0	34.512
Sertifikater og obligasjoner	1.578.811	0	0	1.578.811
Derivater brukt som sikring	0	39.519	0	39.519
Derivater til virkelig verdi over resultatet, tradingportefølje	0	2.447	0	2.447
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
Aksjer	0	0	326.900	326.900
Sum eiendeler	1.612.536	42.753	326.900	1.982.189
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
Derivater brukt som sikring	0	2.680	0	2.680
Derivater til virkelig verdi over resultatet, tradingportefølje	0	7.996	0	7.996
Sum forpliktelser	0	10.676	0	10.676

Oversikt over bevegelser på finansielle eiendeler/forpliktelser i nivå 3

	2018	2017
Inngående balanse 01.01	326.900	286.689
Tilgang/kjøp	19.649	58.585
Avgang /salg	0	0
Opp/Nedskrivinger ført mot egenkapitalen	30.980	-18.374
Verdiendringer ført mot resultatet	16.777	0
Utgående balanse 31.12	394.306	326.900

Verdsettelsen av Eika Boligkreditt AS er basert på en vurdering av egenkapitalen i selskapet. Verdsettelsen av Eika Gruppen AS tar utgangspunkt i en verdivurdering av de enkelte selskaper som inngår i gruppen, og en samlet verdi for konsernet totalt, basert på relevante verdsettelsesmetoder. Denne verdivurderingen blir vurdert opp i mot sist kjente emisjons- og/eller omsetningskurs, hensyntatt bankens egne vurderinger av hendelser frem til balansedagen. Til sammen utgjør disse aksjene 365 mill. kroner av totalt 394 mill. kroner i nivå 3.

Note 39 Betingede utfall

Banken har ingen betingede utfall pr. 31.12.2018.

Note 40 Transaksjoner mellom nærstående parter

Totens Sparebank Boligkreditt AS er et heleid datterselskap av Totens Sparebank, og blir definert som nærstående parter.

Transaksjoner mellom selskapet og morbanken baserer seg på vanlige forretningsmessige vilkår. Det er inngått en leveranse og serviceavtale mellom selskapene. I all hovedsak er kontorstøttefunksjoner og forvaltning av utlån kjøpte tjenester fra Totens Sparebank.

Totens Sparebank kan overføre lån til Totens Sparebank Boligkreditt AS og Totens Sparebank Boligkreditt AS kan tilsvarende overføre lån til Totens Sparebank hvis partene er enige om dette.

Konserninterne transaksjoner (slik de er ført i Totens Sparebank Boligkreditt AS)

Resultatposter	2018	2017
Renteinntekter	353	656
Etableringsgebyrer	9	11
Rentekostnader	7.257	3.158
Provisjonskostnader	13.101	11.970
Kjøpte tjenester	216	216
Balanseposter	31.12.2018	31.12.2017
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente inntekter	0	0
Utlån til kredittinstitusjoner	1.434	131.081
Andre fordringer	1.278	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	370.098	396.498

Totens Sparebank Boligkreditt AS har overført lån til Totens Sparebank for 15,7 mill. kroner i løpet av 2018.

Totens Sparebank har i 2017 og 2018 ikke overført eller mottatt grupper av lån til/fra Eika Boligkreditt AS eller Totens Sparebank Boligkreditt AS.

Note 41 Egenkapitalbevis som eies av ledende ansatte og tillitsvalgte

	Antall egenkapitalbevis	Herav som eies av nærstående	Navn på nærstående
Ledende ansatte			
Adm. banksjef, Rolf Endre Delingsrud	1.111		
Viseadministrerende banksjef, Stig Håvard Blikseth	6.111	5.000	Inveks AS
Banksjef Finans, Johan Øverseth Røstøen	2.041		
Banksjef Forretningsstøtte, Geir Sindre Von Schantz Nyborg	1.509		
Banksjef Bedriftsmarked, Jan Sverre Seierstad	3.345		
Banksjef Personmarked, Åse Charlotte Øye	4.426	2.917	Paul Tormod Stenberg
Styret (inkl. varamedlemmer):			
Leder Geir Stenseth	2.124	1.204	Ann Kr. Stenseth
Nestleder Steinar Nordengen	13.513	13.513	Tananua AS
Styremedlem Erland Opsahl	920		
Styremedlem Anne Jacobsen Onsrud	400		
Styremedlem Kjell Arne Nyhus (ansattes representant)	1.111		
Styremedlem Nina Dyste (ansattes representant)	1.791		

Nøkkeltall konsern (beløp i 1000kr)

Resultatutvikling	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	288.360	286.280	260.676	275.191	270.843	250.396
Netto andre driftsinntekter	108.786	96.919	89.869	53.857	86.631	127.198
Sum driftskostnader	163.287	164.883	180.680	170.392	165.841	179.245
Driftsresultat før tap og nedskrivninger	233.859	218.316	169.865	158.656	191.633	198.348
Tap på utlån, garantier m.v.	312	-4.765	3.798	16.914	22.508	59.658
Nedskr./reversering av nedskr. og gev./tap på verdip. som er anl.m.	0	41	-2.750	-240	-36.771	2.572
Driftsresultat før skatt	233.547	223.122	168.819	141.982	205.896	136.119
Skatt på ordinært resultat	51.801	50.585	34.810	35.176	40.342	34.084
Resultat av ordinær drift etter skatt	181.746	172.537	134.009	106.807	165.554	101.173
Balanseutvikling	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Brutto utlån til og fordringer på kunder	13.401.145	12.457.080	12.339.323	11.978.230	11.746.878	11.149.130
- Tapsavsetninger stage 3	-42.185	-57.834	-62.331	-64.868	-58.715	-37.662
- Tapsavsetninger stage 1 og 2	-28.590	-32.999	-34.582	-31.340	-29.670	-35.970
Netto utlån til og fordringer på kunder	13.330.370	12.366.247	12.242.410	11.882.022	11.658.493	11.075.499
Innskudd fra og gjeld til kunder	8.664.036	8.171.438	7.590.092	7.048.793	6.661.691	6.381.831
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	4.985.606	4.522.874	4.672.289	4.786.885	5.396.684	5.099.158
Ansvarlig lånekapital	180.612	179.878	179.779	179.389	310.350	49.852
Fondsobligasjoner (inkluders i egenkapital i balansen)	128.000	128.000	178.000	178.000	178.000	321.421
Egenkapital (uten fondsobligasjoner)	1.634.575	1.480.622	1.372.265	1.260.420	1.190.212	989.852
Forvaltningskapital	15.708.057	14.619.360	14.136.265	13.615.039	14.027.616	13.174.263
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	15.246.556	14.396.739	13.807.544	13.821.328	13.600.941	13.201.833
Nøkkeltall	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Rentabilitet og drift						
Rentenetto 1)	1,89	1,99	1,88	1,99	1,94	1,90
Netto andre driftsinntekter i % av gj.snittlig forvaltningskapital	0,71	0,67	0,65	0,39	0,64	0,96
Sum driftskostnader i % av gj.snittlig forvaltningskapital	1,07	1,15	1,30	1,23	1,22	1,36
Kostnad-/inntektsforhold (%) 2)	45,35	46,48	56,01	47,27	46,44	49,13
Kostnad-/inntektsforhold (%) inklusive Tapsprosent utlån 3)	41,12	43,03	51,54	51,78	46,39	47,47
Total rentabilitet 4)	0,00	-0,04	0,03	0,14	0,25	0,65
Egenkapitalrentabilitet u/ fondsob. 5) justert	1,19	1,20	0,97	0,72	1,11	0,77
Egenkapitalrentabilitet u/ fondsob. 5) justert	11,66	12,19	9,87	8,72	15,19	10,70
Finansiering og likviditet						
Netto utlån til kunder i % av innskudd fra kunder	153,86	151,34	161,29	168,57	175,01	173,55
Innskuddsdekning 6)	64,99	66,08	62,00	59,32	57,14	57,62
Endring i netto utlån til kunder siste 12 måneder i %	7,80	1,01	3,03	1,92	5,26	-0,40
Endring i netto utlån til kunder inkludert EBK siste 12 måneder i %	7,97	2,65	10,49	3,71	3,27	2,10
Endring i innskudd fra kunder siste 12 måneder i %	6,03	7,66	7,68	5,81	4,39	-0,66
Soliditet						
Netto ansvarlig kapital	1.652.288	1.552.540	1.534.844	1.449.896	1.503.318	1.266.505
Beregningsgrunnlag	8.528.328	8.057.586	7.966.571	7.548.953	7.775.590	7.359.575
Kjernekapitaldekning i %	17,26	17,25	17,39	17,40	17,35	16,99
Kapitaldekning i %	19,37	19,27	19,27	19,21	19,33	17,21
Ren kjernekapital i %	15,76	15,88	15,54	15,55	13,65	12,62
Ren kjernekapital i % inkl. samarbeidende gruppe	15,59					
Eierandelsbevis (EKB)						
Antall utstedte EKB 31.12	6.124.534	6.124.534	6.124.534	6.124.534	6.124.534	6.124.534
Eierandelskapital	367.472	367.472	367.472	367.472	367.472	367.472
Overkursfond	109.992	109.992	109.992	109.992	109.992	109.992
Bokført egenkapital pr. EKB	143	135	128	120	115	98
Børskurs pr. 31.12	122	125	99	83	77	57
Eierandelsbrøk 31.12.	53,43	54,72	56,18	57,56	58,30	59,27
Fortjeneste pr. EKB	15,8	15,31	11,89	9,46	14,67	9,88
Kontantutbytte pr. EKB	8,00	8,00	6,00	5,00	5,00	2,50
Direkte avkastning 7)	6,56	6,40	6,06	6,02	6,49	4,39
Effektiv avkastning 8)	4,00	32,32	25,30	14,29	39,47	32,22
P/E 9)	7,72	8,16	8,33	8,77	5,25	5,72
P/BV 10)	0,85	0,93	0,77	0,70	0,68	0,59
Antall årsverk 31.12.	95,0	92,9	107,0	123,0	118,0	140,0

1) Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital

2) Sum driftskostnader i prosent av netto renteinntekter og netto andre driftsinntekter fratrukket verdipapirgevinster/tap

3) Tap utlån og garantier i prosent av brutto utlån til og fordringer på kunder

4) Resultat etter skatt i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital

5) Resultat etter skatt i prosent av gjennomsnittlig egenkapital

6) Innskudd fra og gjeld til kunder i prosent av netto utlån til og fordringer på kunder

7) Kontantutbytte pr. EKB i prosent av børskurs 31.12

8) Kontantutbytte pluss kursstigning 01.01-31.12 i prosent av børskurs 01.01

9) Børskurs 31.12 dividert på fortjeneste pr. EKB

10) Børskurs 31.12 dividert på bokført egenkapital pr. EKB

KPMG AS
Serkedalsveien 6
Postboks 7000 Majorstuen
0306 Oslo

Telephone +47 04063
Fax +47 22 60 96 01
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til Generalforsamlingen i Totens Sparebank

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Totens Sparebanks årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Totens Sparebank per 31. desember 2018 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Totens Sparebank per 31. desember 2018 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2018. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Stattdokumenterte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in:

Oslo	Elverum	Mo i Rana	Stord
Ålesund	Finnøy	Molde	Strøme
Arendal	Hamar	Skien	Tromsø
Bergen	Haugesund	Sandefjord	Trondheim
Bodo	Kragerø	Sandnessjøen	Tynset
Drammen	Kristiansund	Stavanger	Ålesund

1. Forventet kredittap på utlån og garantier som ikke er kredittforringet (Steg 1 og 2)

Det vises til Note 2 Kritiske estimater og vurderinger, Note 12 Netto tap på utlån og garantier, Note 17 Utlån og garantier, tap, mislighold og nedskrivninger, samt styrets årsberetning under avsnittet Tapkostnad.

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
<p>Forventet kredittap på utlån og garantier som ikke er kredittforringet utgjør MNOK 28 for morselskapet og MNOK 29 for konsernet per 31.12.2018. Dette tilsvarer 0,25% av brutto utlån for morselskapet og 0,21% av brutto utlån for konsernet.</p> <p>IFRS 9 har medført endringer i reglene for innregning og måling av forventede kredittap på utlån, fordringer og garantier sammenlignet med tidligere regelverk. Etter tidligere regelverk, IAS 39 skulle kun tapshendelser som var inntrefft vurderes. IFRS 9 krever at banken innregner et forventet kredittap (ECL) allerede ved etablering av lån og garantier.</p> <p>For å fastsette forventet kredittap utøver ledelsen skjønn, spesielt knyttet til følgende parametere;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sannsynlighet for mislighold (PD), • Tap ved mislighold (LGD), • Eksponering ved mislighold (EAD), • Definisjon av vesentlig økning i kredittrisiko, • Identifisering og vurdering av kredittforringede engasjementer, herunder realisasjonsverdier for sikkerheter. <p>Banken benytter Eika-alliansens modell for estimering av PD og LGD, og ekstern tjenesteleverandørs modell for beregning av EAD og ECL.</p> <p>Da forventet kredittap i stor grad vil påvirkes av ledelsens forventninger og estimater har vi vurdert posten som et sentralt forhold ved revisjonen.</p>	<p>Vi har dannet oss en forståelse av hvordan konsernet har implementert de nye reglene knyttet til innregning og måling av forventet kredittap og påsett at dette er gjennomført i tråd med standardens krav.</p> <p>Vi har vurdert bankens definisjon av vesentlig økning av kredittrisiko og påsett at dette er implementert i modellen.</p> <p>Vi har innhentet attestasjonsuttalelser fra uavhengige revisorer som har vurdert bankens modell for beregning av forventet kredittap. Forhold som inngår i attestasjonsuttalelsene inkluderer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • om PD og LGD som inngår i regnemodellen er korrekt beregnet, • at datagrunnlaget som benyttes i beregningene er korrekt, og • at regnemodellen beregner tap i overenstemmelse med kravene i IFRS 9 <p>Vi har forsikret oss om revisorenes kompetanse og objektivitet, samt gjennomgått rapportene for å vurdere mulige avvik og konsekvenser for vår revisjon.</p> <p>Vi har vurdert fullstendigheten og nøyaktigheten av datagrunnlaget som inngår i beregningen av ECL ved å teste mot registrering i bankens kjernesystem.</p> <p>For å utfordre ledelsens estimater og forventninger som er lagt til grunn i beregningene av forventet kredittap har vi blant annet;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dannet oss en forståelse av hvordan ledelsen følger opp og godkjenner modellens beregninger, • vurdert ledelsens justeringer tilknyttet output av modellen, • vurdert modellberegnete forventede kredittap mot sammenlignbare banker og vår kjennskap til bransjen.

2. Forventet kredittap på kredittforringede utlån og garantier (Steg 3)

Det vises til Note 2 Kritiske estimater og vurderinger, Note 12 Netto tap på utlån og garantier, Note 17 Utlån og garantier, tap, mislighold og nedskrivninger, samt styrets årsberetning under avsnittet Tapskostnad.

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
<p>Forventet kredittap på utlån og garantier som er kredittforringet utgjør MNOK 42 for morbanken og MNOK 42 for konsernet per 31.12.2018. Dette tilsvarer 0,38 % av brutto utlån for morselskapet og 0,31 % av brutto utlån for konsernet.</p> <p>IFRS 9 krever at det for kredittforringede engasjementer beregnes et forventet kredittap over hele engasjementets løpetid. Fastsettelse av forventet kredittap innebærer stor grad av skjønn fra ledelsens side.</p> <p>Sentrale momenter i ledelsens vurderinger er;</p> <ul style="list-style-type: none"> identifisering av kredittforringede engasjementer, forutsetninger for fastsettelsen av størrelse og tidfesting av forventede kontantstrømmer inkludert verdsettelse av sikkerheter. <p>På bakgrunn av størrelsen på brutto utlån, iboende kredittrisiko, nedskrivningenes størrelse og estimatene som ligger til grunn, anser vi forventet kredittap som et sentralt forhold ved revisjonen.</p>	<p>Vi har dannet oss en forståelse av hvordan konsernet identifiserer og følger opp engasjementer som er kredittforringet.</p> <p>For å utfordre ledelsens prosess for identifisering av kredittforringede engasjementer har vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> utført analyser mot eksterne data for å identifisere eventuelle ytterligere kredittforringede engasjementer, og testet et risikobasert utvalg av engasjementer med hensyn til om de burde vært behandlet som kredittforringet. <p>For et utvalg tapsutsatte og kredittforringede engasjementer har vi utfordret ledelsens estimater ved å;</p> <ul style="list-style-type: none"> vurdere størrelse og tidfesting av kontantstrømmer, vurdere sikkerhetsverdier mot interne og eksterne verdsettelse, og vurdere bankens beregninger av tap.

3. IT-systemer og applikasjonskontroller

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
<p>Totens Sparebank er avhengig av at IT-infrastrukturen i banken fungerer som tilsiktet.</p> <p>Banken benytter et standard kjernesystem levert og driftet av ekstern tjenesteleverandør. God styring og kontroll med IT-systemene er av vesentlig betydning for å sikre nøyaktig, fullstendig og pålitelig finansiell rapportering.</p> <p>Videre understøtter IT-systemene regulatorisk etterlevelse av rapportering til myndigheter, noe som er sentralt for konsesjonspliktige virksomheter.</p> <p>Systemet beregner blant annet rente på innlån og utlån og bankens interne kontrollsystemer bygger på systemgenererte rapporter.</p> <p>På bakgrunn av IT-systemenes betydning for bankens virksomhet har vi identifisert dette området som et sentralt forhold ved vår revisjon.</p>	<p>I forbindelse med vår revisjon av IT-systemet i banken har vi opparbeidet oss en forståelse av kontrollmiljøet og testet at utvalgte generelle IT kontroller fungerer som forutsatt og understøtter viktige applikasjonskontroller. Vi har i våre kontroller hatt hovedfokus på tilgangsstyring.</p> <p>Uavhengig revisor hos tjenesteleverandøren har vurdert og testet internkontroller knyttet til IT systemene hos ekstern tjenesteleverandør. Vi har innhentet attestasjonsuttalelse (ISAE 3402) fra uavhengig revisor for å vurdere om tjenesteleverandøren har tilfredsstillende internkontroll på områder av vesentlig betydning for Totens Sparebank. Vi forsikret oss om revisorens kompetanse og objektivitet og gjennomgikk rapportene for å vurdere mulige avvik og konsekvenser for vår revisjon.</p> <p>Vi har bedt uavhengig revisor hos tjenesteleverandøren om å teste et utvalg standard rapporter og nøkkelfunksjonaliteter i kjernesystemet for å vurdere om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utvalgte standardrapporter fra systemet inneholder all relevant data, og • at nøkkelfunksjonalitetene, herunder kontroller knyttet til renteberegninger, annuiteter og gebyrer fungerer som forutsatt. <p>I vårt arbeid med å forstå kontrollmiljøet, teste kontroller og gjennomgå rapportene har vi benyttet våre spesialister innen IT-revisjon.</p>

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 13. mars 2019
KPMG AS

Svein Arthur Lyngroth
Statsautorisert revisor

Generalforsamling 2018

Innskytervalgte	Kommune	Antall	Offentlige	Kommune	Antall
Aage E. Hveem	Lena	2.200	Kai Magne Rødningsby	Østre Toten	0
* ETA1886 AS		2.200	Arild N. Ødegaard	Vestre Toten	920
Ole Martin Almeli	Råholt	31.486	Svein H. Korshavn	Gjøvik	0
* O.M.Holding AS		31.486			
Roar Løken Lunder	Gjøvik	672	Ansatte		
Sigrid Haugen	Eina	0	Erik E. Evensen		287
Elisabeth Lofthus	Eina	0	Unni Hoel		580
Egenkapitalbevisiere			Knut Eskild		752
Geir Rune Nyhus		134	Åsmund Eidskrem		440
Jon Anders Aalborg		1.978	Camilla K. Forø		0
Unni Hveem		2.691			
Iver Albert Juel		26.686			
Anne Berit Røste		14.365			
Mari Fodstad		141			
Frode Fosse Tandsether		48.300			

Styret 2018-2019

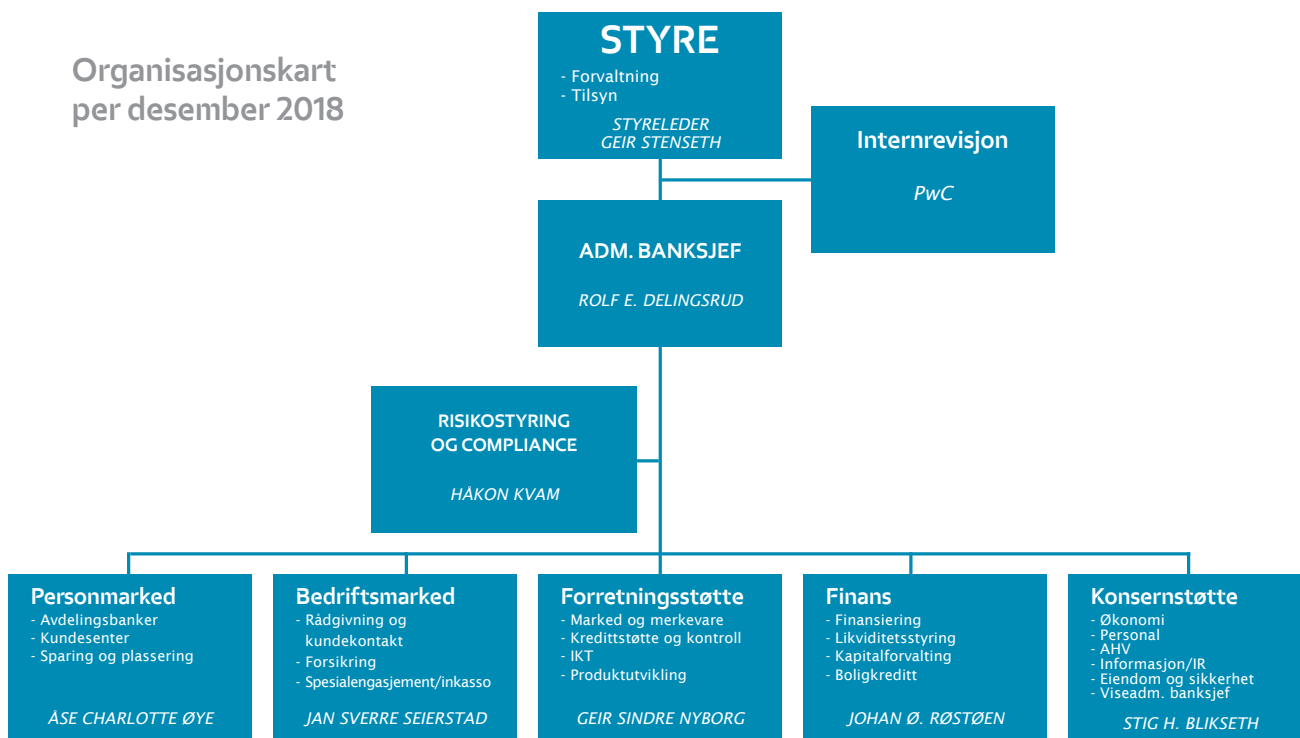
Navn	Antall EK-bevis	
Geir Stenseth	2.124	*Inkl. nærstående
* Ann Kr. Stenseth	1.204	
Steinar Nordengen	13.513	*Inkl. nærstående
* Tananua AS	13.513	
Gunn Mari Sund Rusten	0	
Anne Jacobsen Onsrud	400	
Erland Opsahl	920	
Nina Dyste	1.791	
Kjell Arne Nyhus	1.111	

Ledergruppa 2018

Navn	Antall EK-bevis	
Rolf Endre Delingsrud	1.111	
Jan Sverre Seierstad	3.345	
Åse Ch. Øye	4.426	*Inkl. nærstående
* Tormod Stenberg	2.917	
Stig Håvard Blikseth	6.111	*Inkl. nærstående
* Inveks AS	5.000	
Geir Sindre Nyborg	1.509	
Johan Røstøen	2.041	

Tallene viser hvor mange egenkapitalbevis vedkommende eier i Totens Sparebank per 31.12.2018. For medlemmer av ledergruppa og styret er det også tatt med eventuelle egenkapitalbevis eid av nærstående.

Organisasjonskart per desember 2018

61 14 12 00
#totenbanken
www.totenbanken.no

Vi er her for deg!